ڕووەکەکانی خواوەند

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی

زنجیرەی ڕۆشنبیری
*

خاوەنی ئیمتیاز: شەوکەت شێخ یەزدین

سەرنووسەر: بەدران ئەحمەد حەبیب
* * *

ناوونیشان: دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس، گەڕەکی خانزاد، هەولێر

ڕووەکەکانی خواوەند

سەباح ڕەنجدەر

کتێب: ڕووەکەکانی خواوەند
شیعری: سەباح ڕەنجدەر
بڵاوکراوەی ئاراس- ژمارە: ٤٨٤
دەرهێنانی هونەریی ناوەوە و بەرگ: ئاراس ئەکرەم
هەڵەگری: شێرزاد فەقێ ئیسماعیل
سەرپەرشتیی چاپ: ئاوڕەحمانی حاجی مەحموود
چاپی یەکەم، هەولێر- ٢٠٠٦
لە کتێبخانەی گشتیی هەولێر ژمارە (٦٥٦)ی ساڵی ٢٠٠٦ی دراوەتێ

پێشکێشە بە دایکم

خونچە ئیسماعیل عومەر

شیعر بۆ چێژ و جوانی،
چێژ و جوانی بۆ هەموومان

١

لە نێوان بوون و هەقیقەتدا بیری مرۆڤی بەرهەمهێنەر بار و بوار و ئاراستەی خۆبوونی وەردەگرێت، لەناو دوو کەوانەی هەمیشە ئامادەی سەرسامبوون بەرەو ئامانجی تایبەت دەڕوا و خۆی لە ناو چڕکردنەوەی کات و شوێن و بێ گەردکردنەوە دەستنیشان دەکات. خودی پاراو و گەشاوەی دابەشی سەر هەموو جوانییەکان دەبێت و ختووکەی ڕسکانیان دەدات. جوانی گەشتێکە پارچە پارچە ناکرێت، هەموومان پێویستمان پێیەتی و ئاسوودەیی هەمیشەییمانە.

بەرهەمهێنی جوانبەخش هەست و سۆز و خەون و بیر لە ڕێگەی وشەو وێنەوە دەگەیەنێ و هەرگیزیش ئامادە نییە خۆی لەپاڵ دەسەڵات و گرووپی هەڵەشە و خۆبژێین و دیکتاتۆر ڕابگەیەنێ و ڕستەکانی بکاتەوە.

گیانی پڕە لە بەدوادا گەڕان بۆ داهێنان و بەگەرمی دادەگیرسێ. شوێنی مرۆڤ لە ژیان دەدۆزێتەوە و دەستنیشانی دەکات. بۆچوون و بیروڕای کەسی باش بیرکەرەوە لە لێک حاڵیبوون و خەیاڵی جووڵێنەری دەق دەچێنێت و دیدگا و شێوازی، فۆرمی پاکی خۆی وەردەگرێت.

نهێنییەکان بیرکردنەوە دروست دەکەن. هیچ شتێک بۆ ئەو مرۆڤەی لە ڕێگەی بەرهەمهێنانەوە بیردەکاتەوە و خۆی بەتیشکۆی جوانبەخشییەوە خەریک دەکات مەحاڵ نییە، ئەو بەرهەمەی دەیخولقێنێت گەردوون و هەموو شتەکانی لێ دەکەوێتەوە. لەناو ئەو گەردوونەدا هەمیشە شتەکان لە پێناو ئامادەکردنی بوون و هەقیقەت بۆ مرۆڤ دەبن بەسێبەر و هەتاوی فریا

و یارمەتی یەکتری دەدەن بۆ پێکهێنانی شتەکان. هاوسەنگی پێداویستییەکانی ژیان لەوەوە ڕادەگیرێت.

گەردوون بۆ پێکهێنانی شتەکان، بۆ گشت مرۆڤ و کۆمەڵگایەک ناوەندێکی هاوبەشی هەیە. لە بەکەڵکترین شێوەدا بیری پێ دەکاتەوە و دەیڕسکێنێت بۆ ڕووبەڕووبوونەوە و جیاکاری خولْقاندن و بەخششی کولتووری گشتی و کەسی.

ڕۆژگار، ڕۆژگاری داهاتوو نییە، بگرە دەچێتە تێکڕای سەردەم و کات و هاودەقی پێک دەهێنێت، شتەکانیش دەکات بەئاماژە لە هەستیاریی بیری مرۆڤی بەرهەمهێن. بەرامبەر پرسیارە گرینگ و کاریگەرەکانی بوون و هەقیقەت ئاگادارمان دەکاتەوە. دەشبێت بەو بڕوایەمان بگەیەنێت ئەو پرسیارانەی کارلێک لەگەڵ ئەفسانە و داستان و مێژوو و ئەوانی دیکەدا دەکەن لەکوێوە سەرچاوەیان گرتووە، کەموکوڕییەکان لەچیدا ئاشکرا دەبن، پەیدابووەکانیش چین.

بوون و دۆزینەوەی سەرەتای شتەکان پێوەری مرۆڤ و کۆمەڵگا و هەموو شتەکانە نەک هەقیقەت.

جیاکارییەکانی نێوان بوون و هەقیقەت پێویستە بەردەوام بەکاریگەرییەکی زۆرەوە گفتوگۆی دەربارە بکرێت و کاریگەریی خۆی بسەپێنێ. هەوڵەکانیش بێ ئومێد نەبن. هەقیقەت بینینە، بوون بیرکردنەوەیە لە بینین و ئەفسوونی ژیان.

دۆزینەوەی سەرەتای شتەکان بنەمای ژیانی بەبەرهەم و ئارەزوویەکی بەردەوامە بۆ بەرهەمهێنانی نوێبەخشی و جوانبەخشی. هەنگاوی یەکەم لەم دۆزینەوەیەوە دەبێتە ئەزموونێکی خاوەن کارکردن لەسەر مۆتیڤە هونەرییەکان و ماناداریان دەکات، هەروەها ختووکە و چەشەی ئەوی دیکە دەدات بۆ جیاکاری خولْقاندن.

ئازاد کردنی نووسین، جووڵەیەکی هەمیشەییە کە بیرکردنەوە پەیدای

کردووە. زۆر وێستگە هەن جوانبەش تێیدا هەڵوەستە دەکات و دەوەستێت و دەکەوێتە باری لێ وردبوونەوە و تێڕامانی کارا و دوورودرێژ، بەڵام هەریەک وێستگەیان وروژێنەر و دیاریکراوە، دەتوانین قسەی تێدا بکەین. هیچ شتێک لەم بوونەدا نوێ نییە تا مرۆڤیش دۆنایدۆنی گیانێکی بەر لەخۆیەتی. ژیان منی دووبارە کردووەتەوە و دەبێت قسەی ئەم دووبارەکردنەوەیەی خۆمم هەبێت و بیکەم، بەڵام وەک خۆم و خۆم لەگەڵ خۆم، ئەم خۆم لەگەڵ خۆمدا لەناو دووکەوانەی هەمیشە ئامادەی دۆخ گۆڕین ئازادی تەواو دەرەخسێنێت کەرەستەکانی گوزارشتکردنی خۆی دەناسێت. ئەو پێوەندییانەی هەستەکانی کەسی جوانبەخش لەگەڵ پانتایی فۆرم و فرە بنیادی و فرە ڕیتمی دەق دروستی دەکات بانگهەڵدانی نوێبەخشی نییە، بگرە بەدیهێنانی نوێبەخشییە.

نوێبەخشی گەشەکردنێکی سەرتاپاگیرییە، لە ئەفسوونی کراوەی بوون و ژیانی مرۆڤ، بوارێک دەکاتەوە بۆ شکاندنی گەمارۆی دواکەوتوویی کۆمەڵگە. ئەو کەرەستانەش دەناسێت کە نوێکردنەوەی بیر و کۆمەڵگە هەڵدەسووڕێنێت، هەستی گۆڕانکاریی کاریگەر دەهێنێتە ناو هەڵسوکەوتی ڕۆژانەی ژیانمانەوە. ژیانێکیش نوێبەخشی بەرهەم بهێنێت سەر بەبیرێکی خوڵقێنەرە و بینینێکی تەواوە بۆ گەردوون و پێکهێنانی شتەکان.

نوێبەخش هەمیشە هەوڵ دەدا ژیان لە بینینی ئەوانەی پێش خۆی ژیاوە دەسکاری بکات و بیروڕاکانی بۆ گۆڕان بخاتە گەڕ. جوانی لەچاوی خەڵک زیاد و بەپیت بکات و پاشخاپەرۆکی داهێنان بسڕێتەوە.

زمان بەشیعر دەستی پێ کردووە و خۆی ناساندووە، بووەتە دیاردەیەکی تەندروستیی کۆمەڵایەتی و نیشانەی ئادەمیزاد، ئەم نیشانە ئادەمیزادییە بەشێکی دەبێت لە منیشدا بڕسکێت و لێکدانەوەیەکم هەبێت بۆ ڕسکان و گواستنەوە و کارپێکردن.

شارستانییەتی بوونیش لە ڕێگای هۆشێکەوە بۆ هۆشێکی دیکە بەردەوامیی داهێنان بەدەست دەهێنێ. گۆڕانە بەدوای یەکدا هاتووەکانی نێوان کەسایەتی و کۆمەڵگا دەستنیشان دەکات.

بەبێ خەیاڵبڵاویی نەمریی، مرۆڤ ناتوانێت گوزارشت و داهێنان لە جوانییەکانی ژیان بکات و بچێتە ناو بەردەوامییەوە. داهێنان خۆی وزەیەکی شاراوە و دەنگدانەوەی هەستییە، بوون دەدۆزێتەوە و ئاشکرای دەکات. دەچێتە ناو کرۆکی کارتێکەرە ڕۆشنبیری و کولتوورییەکان. دەربارەی شتێک قسە دەکات کە گەردوون و مان و لەناونەچوونی تەواوی سەرزەمینە و دەبێتە ناوەند. وەک بنەڕەتێک، بۆ ئەو دامەزراوە ڕۆشنبیرییانەی بوون بەڕێوە دەبەن، لەسەری دادەمەزرێن، لە ڕێگەی جوانییەوە درێژە بەبەخشش دەدەن، وەک پێویستییە هەستییەکان دەڕۆن بەڕێوە. مەشق دەکەن، مەشقی بەردەوام بیر تیژ دەکات و لە ژیانی ڕۆژانەماندا پێویستیمان پێی هەیە. ئاماژەی کارا و گرینگە بەدوایدا دادەچین بۆ پێوانەکردنی پاشەڕۆژ، لەهەمان بار و بواریشدا بوێریی چوونە ناو و قسە لە بارەوەکردنی.

بەرهەمهێنی جوانبەخش، بینینی خەونی بۆ ژیان، هەستەکانی ڕازاندووەتەوە و ئارامییەکی تێدا بەدی دەهێنێت، کەشە دەروونی و پێشهاتەکان بەئاستێکی هونەری و کاریگەرییەکی ئاشکرا دەگوازێتەوە بۆ واقیعی نووسین کە برینی کاریگەری شەڕی خۆ بەخۆ لە گەڕەکەکاندا دیدگا و ئارەزووی مرۆڤیان شێواند و جوانی و توانا و بەهرەیان کوشت و پەیوەستبوون بەژیاندۆستی و شەیدابییان تاڕادەی لەناوبردن کز کرد.

بەرهەمهێنی جوانبەخش ناچار بوو بەرهەم وەک ئامراز و ئامانجی کاریگەر بۆ ژیاندنەوەی جوانی و توانا و بەهرە بەکاربهێنێت و چاکە بناسێت. بووژێنەری جوانی و توانا و بەهرەرلە خەونێکدا لە هێلکەی هوما ترووکا. خواوەند بەهێزی بەخشندەیی بۆ ناوچەیەکی دیکەی ئاسمان بەرزی

کردەوە تا فێری بلیمەتی و پەرجووی بەرزایی و گەیشتن بەبەهەشتی بکات، سەرەتاکانی هەستپێکردن بنووسێتەوە. هونەر بۆ چێژ و جوانی، چێژ و جوانی بۆ هەموومان. لەم کردەیەدا شیعری پاراو دەدۆزرێتەوە، شیعری بووژێنەوەی جوانی و توانا و بەهرە. هیچ بووژێنەوەیەکی جوانی و توانا و بەهرەش لێڵ و ناڕوون نانووسێت. زاڵە بەسەر ئاگایی نووسین و ئامرازەکانی گوزارشتکردن و کاکڵی مەبەستدا. وەرگر بانگهێشت دەکاتە سەر خوانی فرە بنیادی و فرە ڕیتمی و فرە دەنگی خۆی بۆ خوێندنەوە و چێژ و تێگەیشتنی هاوبەش.

۲

مرۆڤ یەکەم جار کە بەهرەی گوزارشتکردنی تێدا ئاشکرا بوو لە خانەی شیعردا جێی کردووەتەوە، بۆ مانەوەشی لەم خانە پیرۆزکراوەیدا هەمیشە قوربانی لە ئەژمار نەهاتووی داوە و هێڵە ئەفسوونییەکان و چالاکی درێژ کردووەتەوە. زمانیش وەک یەکەیەکی پڕ جووڵە بوونی خۆی ڕاگەیاندووە. گیانی لێوڕێژ لە شەپۆلدانی لە ئاراستەکراوە سرکەرەکان ڕاپسکاندووە و پاراستوویەتی، هێز و ئاماژەی خستووەتە وێستگە داهێنانەکانی. پێوەندی نێوان مانا و شیعرییەتی لەناو فۆرمدا بەستووە و شکۆی داوە بەگوتن و زمان.

زمان کەرەستە و بەخششێکی خوداییە و دەسەڵاتی دەربڕین و هێزی گیانی دەدات بەخۆویستی و خولقاندنی شیعرییەت و مانا لە زمان و جوانیدا، زمان و جوانی ڕووبەرێکن خود و خەیاڵ خۆش دەکەن و بیریان تێدا دەکرێتەوە، ئاست و جیاکارییەکان دەردەکەون.

هێمای دەروەشاوە زۆرن توانا و بوێریی نەخێریان تێدا بوو، بوون بەدەربەدەری شیعر. هەموو پەیامێکیان لە شیعرەوە بۆ شیعرییەت هێنا. پەیامیش جگە لە شیعری پاراو بۆ شتێکی دیکە نییە. دەیانەوێ لە

ڕێگەی ئەم پەیامهێنانەوەیاندا گوزارشت لە بارێکی دەگمەن، ئاوێتە بەجووڵە و وێنەی ناوازە و شایان بکەن.

تەنیا شیعری پاراو و ڕەها، لە سەرچاوەی خود و خەیاڵەوە، بنەچەی ڕاستەقینە و بەهانەی هونەری وەردەگرێت و بۆشی دەگەڕێتەوە، ئاماژەی گەمە مەحاڵییەکان دەدات. تانوپۆی فۆرمی ناوەکیی خۆی تۆکمە و پتەو پێک دەهێنێ. هەموو بوون دەخاتە ناو پرسیاری خود و خەیاڵەوە، تەنیا خود و خەیاڵیش هونەری بێ گەرد دەخولقێنن و بڕوا بەگفتوگۆی هەستیاری دەهێنن.

کێشەی نێوان شاعیر و ڕەها هەڵبژاردنی پەرگیرییە و شیعر دەکات بەپاراو و خۆویست.

هەموو پەلەکانی دیکەی ئەدەب: پەخشان، شانۆگەری، چیرۆک، ڕۆمان تەواو ژێری دەیانجووڵێنێت و بزووتنەوەیەکی وریاکردنەوەی جەماوەرین. لە ڕێگەی ئەم جووڵانەشیدا جۆرێک تێکەڵی دێتە ناوەوە، هێزی دەستی هاوسەنگی تێک دەچێت و ڕەهایی و پاراوی لە ناخ و بیرکردنەوەیدا دەبێتە پاشخاپەرۆکێکی بێزراو. جومگەکانی پێوەندی لەگەڵ دەربەدەرەکانی شیعر لەبەریەک هەڵدەوەشێنێتەوە و دەچێتە ناو پێزانینە بەئاگاکان و دەربڕینی فریودەر لە پێناو دەسەڵاتی دیاریکراودا، بینای کولتووری خۆی پێک ناهێنێ و گفتوگۆ لەگەڵ کولتووری ئەوی دیکەدا دەکات. لە هەموو کارێکی ڕۆشنبیری گفتوگۆکردن لەگەڵ ئەوی دیکەدا لە سوود گەیاندن بەدەر نییە. تەنیا لە شیعردا زەرەرمەندە. بەهۆی ئەم گفتوگۆیەی هێزی کەسێتی ون دەبێت، ونبوونێک کە دۆزینەوەی دەبێتە جۆرێک لە ئەستەم.

جوانی شێوازێکە بۆ بیرکردنەوە. هەیە لە کەشوهەوا هەستییەکانیدا جوان بیر دەکاتەوە کەچی لە هەنگاوێکی نزیک ئامادە دەبێت بچێتە ناو خۆ هەڵبژاردنی لیستێک کە حزبێک بۆ کارپێکردنی خۆی ئامادەی کردووە و

پڕوپاگەندەیەکی بێ ژماریشی لە پەنا کردووە بەقەڵای هەڵخەڵەتاندن و دابەشی سەر گوێڕایەڵەکانی خۆی دەکات. هەر کەسێک پێودانگێک بۆ کەسایەتی خۆی دابنێت، گەورەیی نەخێر لە دەست بدا و ملکەچ و ئامادەی بەڵێ بێت بۆ هەمیشەیی بەختیاری گیانی دۆڕاندووە. ملکەچکردن بۆ دەسەڵات، ژیان و شێوازی بیرکردنەوەت دەکەن بەڕۆتین و نووسینەکانت نابن بەسەرچاوەی هونەر.

هونەر بۆ چێژ و جوانی، چێژ و جوانی بۆ هەموومان.

شیعری پاراو ئەی بەختیاری بەهرەوەرانی سەر زەمین. مێژووی خۆدروستکەر لە خاڵێکدا کورت دەکرێتەوە و دەبێتە تیشکۆ و بوێری ئەوە بکات بڵێت نەخێر. نەخێر پڕۆژەیەکە بۆ بەجوانی بیرکردنەوە. جوان بیرکەرەوە جووڵەی سروشت هاوتا دەکات بەجووڵەی ئازادیی مێشک و هۆشمەندی. بیرکردنەوەش وەک پڕۆژەیەک لە پێناو خۆدۆزینەوە و خۆبوونی و ڕووبەڕووبوونەوە بەرامبەر دەسەڵات.

ئەو کەسایەتییە تێکەڵە لە بڕیاری ناوەوەی، پێوەندییەکانی هونەری نووسین و جوانی و ڕەها دایە کە شیعری پاراوە. لە دەرەوەش لەناو تاکتیک و زانیاریدان بەحزب و گوێڕایەڵی دەسەڵات کە هەموو دەسەڵاتێک بەشێک لە دیکتاتۆریەتی بەجووڵە و وێنەوە لەناو خۆیدا پەروەردە کردووە.

شیعری پاراو ئەی پاکیزەی دووەم. لەگەڵ یەکەم هەست بەئارامی کردنی دەروونی بەرامبەر دیمەنی جوانی دەستت پێ کردووە، بەوەشاندنی گورزێک ئاگری بێ ئامان کۆتاییەکان دەستنیشان دەکرێن کە لەسەر زەوییەکی گڕکاناوی ڕامانگری و هەموومان بەسووتان جەزرەبە بدەیت. تەنیا ئەو سەمەندەرانە بەردەوامی وەردەگرنەوە کە پەڕگیری شیعرییان هەڵبژاردووە و پێشەنگی تێدا بەدەست دەهێنن. لەم گۆشە زۆر هەستیارەدا شێواندن دادەڕێژنەوە و دەیکەن بەبوونی جوان و یادەوەریی داهاتوو.

بەهرەوەر ئەگەر تۆ خەونی داهاتووت لە دەست دابێت بۆچی دەژیت، چۆن بوونت دیاری دەکەیت. پێویستە سەرەکیترین پرسیار دروستکردن لە بیرکردنەوەماندا ئەوە بێت من چ جۆرە بەهرەوەرێکم. گوێڕایەڵ و ئەڵقە لە گوێ و بەرفەرمان، یان کەلکێش و ئازاد. پێکهاتەی زەمین چۆنە، شکۆداری بەرهەمی کامە قوربانییە. بۆ ئەوەی سییەکان بپارێزین لە ڕزیبوون پێویستمان بە چ جۆرە هەوا وەرگرتنێکە. پێمان لەناو خۆڵی نەرمونیان، یان مشکیی فریودەر پشوو پێ بدەین.

شیعری پاراو ئەی پاکیزەی دووەم

ئەی تەنیا دایکی شاعیرە کەلکێش و ئازاد و دڵکەشەکان.

٣

بەرهەمهێنەرانی شیعری پاراو و جوانبەخش لە پێناو چێژی نادیار گیانیان وەک دیاریکردنی ناوەندێک لەناو کردەی نووسین و هونەری بێ گەرد و باڵا پیشان دا. هیچ کامێکیشیان شیعریان تایبەت نەکردووە بۆ ڕووبەر و ڕواڵەتی واقیع، بیرکردنەوەی داخراویان وەک پێودانگێک بۆ پێوەندیی زەینی و بوونی شتەکان بەکار نەهێناوە. لەسەر بنەڕەتی بەهرە و جوانبەخشی جووڵاون و تێگەیشتن و تاسەیان بۆ جوانبەخشی کار پێ کردووە، ئاسۆی توانای تەنیایی، کە داهێنەر هەمیشە توانایەکی تەنیایە. بەسەر دیاریکردنی ناوەندی گیانیان کردووەتەوە، لەو ڕەگە دوورودرێژەی شیعر لە بەردەوامی و گۆڕان بۆ خۆی ئەزموونی کردووە و لە خولیاماندا دەسووڕێتەوە، هیچ کاتێک نەبووەتە بنەما و بنچینەیەک یاسای بەڕێوەبردنی دەوڵەت و پڕۆگرام و پلانی ساڵانەی داو و دەزگایەکی لەسەر دابمەزرێندرێت، بگرە بمانەوێت نەزاندراوێک بزانین لە کولتووری ناسراوی زانستەکان بەهەموو بەشەکانییەوە نزیک دەبینەوە، سەرقاڵی سوود لێ بینین و پەیڕەوکردنی دەبین.

شیعر بۆ دۆخی دەروونی و ورووژاندنی گیانی لە نێوان مەوداکاندا دێت و دەچێت، دۆخی دەروونیش بەشێکە لە وزە زیندووەکانی زانیاری، چونکە بینین دەگۆڕێ، بەڵام جیهان ناگۆڕێت بگرە جیهان بۆ شێوە هەڵسووڕانێکی شیاو و چەشەی جوانویستی و جواننواندن ئامادە دەکات. بەتەنیا شتێک دەتوانێت جیهان بەبارێکدا بگۆڕێت ئەویش سیاسەتە، سیاسەتیش کاری کۆیە، تاکیش لەناو کۆدا بزر دەبێت و نادۆزرێتەوە.

لێرەدا پرسیارێک، کە کاری شاعیری نوێبەخش و جوانبەخش داهێنانی پرسیارە، دەبێتە بوار بەهۆیەوە دەتوانین لە نێوان مەوداکان بێین و بچین و چالاکی بیرکردنەوەی ئەوڕۆییمان بەتاو و تینی جوانی دەربڕین.

نوێبەخش کە مامەڵەی جوانبەخشی لەگەڵ هەستەکانیدا دەکات، شیعرییەتی لەناو سروشت دەرهێنا و گواستییەوە ناو هەستەکانی مرۆڤ و لە ناوەڕۆکیدا ڕسکاندی، ئەفسوونی خود و هێزی تاکی تاقی کردەوە، کە دەتوانێت گیان وەک ناوەندێک دیاری بکات.

کۆمەڵێک بەهای جوانی هەیە سروشت پشتگوێی خستوون. جوانبەخش جموجوولی هێماکانی دەدۆزێتەوە و دەیانهێنێتە پانتایی نووسین و دەیانکات بەهونەری پاراو و باڵا.

داهێنەری پرسیار ئاراستەی فۆرم لای پاڵنەری کردارییە و لێیەوە شوێن بۆ پەیژەکانی کارکردن دەستنیشان دەکات. کردەی بەردەوامبوون لە بیرکردنەوەیدا کەرستەیەک نییە بۆ ناسینی جیهان، کەرستەیەکە بۆ ناسینی خۆی و لە پاشانیشدا بۆ ناساندنی خۆی و شکۆدارکردنی جیهان بەداهێنان.

٤

شاعیرە نوێبەخش و جوانبەخشەکان بەرپرسن لە خولقاندنی شیعر و ئامادەکردنی کۆمەڵگا بۆ جوانیویستی و کارکردن و مانەوەی لەناو کردەوەی جوانیناسیدا، قۆناغی یەکەمی نوێبەخشی شیعری کوردی هەندێک جووڵە و پانتایی و ماکیان لە بیر و هونەری قۆناغی شیعری کلاسیکی کوردی وەرگرت و لە برەوپێدان و چارەنووسی داهێنان و دۆخ گۆڕینی ناوازەدا فۆرمی جیاکارییان تێدا خولقاند، قۆناغی دووەمی نوێبەخشی شیعری کوردیش بەهەمان شێوە هەندێک جووڵە و پانتایی و ماکیان لە بیر و هونەری قۆناغی یەکەمی نوێبەخشی شیعری کوردی وەرگرت و کاری بەرەو پێشەوە چوونیان لەسەر کرد، ئەنجام کۆمەڵێک کاری جوانیان لە زەمینەیەکی بەپیتدا دامەزراند، بەڵام قۆناغی سێیەمی نوێبەخشیی شیعری کوردی، لە ئاماژەی هەریەک لەم قۆناغانەدا، مەبەستم شاعیرە نوێبەخش و جوانبەخشەکانە، نەک پاشخاپەرۆکە بێزراوەکان، هەوڵیان بۆ خولقاندن و ئاشکراکردنی بیرو هونەری جیاکاری بوو، دلێرانە داکشانە ناو خود و پاراویان کرد. لەم پاراوییەدا زەمینەی پڕۆژەیان بۆ کێڵان ئامادە کرد و تۆوی بەهرە و ڕۆشنبیرییان لەناو وەشاند.

دەستەیەکی کارا لە ناوەند و پڕ بەهرەی دیاردە دینامیکییەکانن. شیعریان بەژیان بۆ خۆیان هەڵبژاردووە و نانی گیانیان لە دەستی میهرەبانییەوە خواردووە. هەژانێکی توند لە بیر و هونەری پێشوو ڕووی دا کە لە دەقە نایابەکاندا خۆی نواندووەو زمان تێیاندا زوو خۆی ئاشکرا ناکات و ماناکانی ڕاناگەیەنێ.

شیعری پاراو لە کرۆکی خۆیدا مەسەلەیەکی بوونی و ژیانی دەروونییە، پێویستی بەهێنانەوەی هیچ پاساو و هۆ و بەهانەیەک نییە بۆ بوونی خۆی. کارکردن لە جیاکاریی بیر و هونەر، دەرکەوتن و شەوق و توانا و بەهرە

بەکەسی بیرکەرەوە دەدەن و هێزی سووربوون لەسەر بنەمای جیاکارییەکان بنیاد دەنێن کە جیاکاریی سووربوون و بوونی کردەی نووسینە. لەم بنیادنانەدا تێگەیشتن و قبووڵکردنی وەرگر لەسەر جیاکارییەکان ڕادێن و جیاکارییەکان خانەی دیاردە و جووڵە و مانەوە و خۆبوونیی وەردەگرن.

گیانی نوێبەخش و جیاکارییەکان هەستەکانی لەناو شاکار و ژیانی دەروونی پەرە پێدەدا و زیرەکانە شێواز لەناو شێوازدا دەگونجێنێت، شکۆی ناخی مرۆڤ بەجێ دەهێنێ و مانا ڕانەگەیاندراوەکان ڕووبەڕووی مانا ڕاگەیاندراوەکان دەکاتەوە.

جیاکارییەکان بەپێی جیاکارییان لەگەڵ ئەوانی دیکەدا ئاستدار دەبێت. ماک و ئاسۆی هەستیاری و ئاست لە بیری زمان وەردەگرێت و پڕشنگیش لە تیشکە بەهێزەکان. یەک ئاستیش بیر و هونەر لە پاشخاپەرۆکی بێزراو وەردەگرێت و گەشەدار نابێت.

من لە ئەزموونی خۆمدا زۆر شەونوێژ و کەلکێشیم بۆ شیعری پاراو کردووە. ئەو کاتەش شەونوێژ و کەلکێشی لە شاعیر وەردەگیرێت کە شیعر بەژیان بکێشێت و وەک کێشەی مردن و ژیان لێی بڕوانێ و کاری بۆ بکات.

مردن و ژیان پێکهێنەری بوونن، شیعریش کە ڕەگەزێکی بوونییە دەبێت لەم ڕوانگەیەوە لە دڵەوە لێی بڕواندرێ و کاری بۆ بکرێت. نووسین لەو پەڕی شادی، یان ئەو پەڕی ناشادی بەرهەم نایەت کاتی ئەفسووناوی خۆی پەیدا دەبێت کە خورپەی شاراوەی ناخ دروستی دەکات. تەنیا ئەو خورپەیەی کە دەچێتە ناو کردەی نووسینەوە ڕوونی دەکاتەوە و ئاماژەی حەسانەوەی گیانی دەداتێ.

سەرنجڕاکێشترین ئەزموونی جیاکاری لە ڕووبەڕووبوونەوە و هۆشمەندیی نووسیندا بەرجەستە دەکرێت، جیاکارییەکانی ئارەزوویەکی تەنک پەیدای نەکردبێت بەڕێگای ئەزموونەوە دەیگەیتێ، بڕوایەکی بەرزی تێدا بەدی

دەکرێت و هێزە سەیروسەمەرەکانی مرۆڤ دەخاتە گەڕ و مانایەک بۆ بوون لە گیان دەبووژێنێتەوە و ئەویندارى دەکات بەژیان. چێژ بەردەوام لە مرۆڤی هەستداردا دەگۆڕێت. هەرگیزاو هەرگیزیش ژیان دامەزراو و دەوڵەمەند نابێت بەو دیاردانەی لە پێناو خۆشگوزەرانی مرۆڤ خۆیان پێشکێش دەکەن. بەڵکو بەردەوام کۆمەڵێک بۆشایی پڕ جادووی لێ بەدەردەکەوێت.

پێویستە مرۆڤی نوێبەخش و جوانبەخش بچێتە ناویان و گەوهەرەکانیان بدۆزێتەوە و مشتوماڵیان بکات. ئەم دۆزینەوە و مشتوماڵکردنە چییەتیی جیاکاریی مرۆڤ و جیهانبینییەتی.

بەرچاوییەک لە ئەزموونی جیاکاریدا، لە بەشی زۆری دەقەکانم دێڕێک وەک ناوەند هاوبەش دەکەم لە نێوان دوو وێنەدا، هەم تەواو کەری وێنەی یەکەمە و هەم تەواوکەری وێنەی دووەم.

ئەم ڕووبەر و جووڵە و ڕووداوەش بۆ سەرسامی وەرگر بەکاردەهێنم، ئەگەر وەرگر بەتەواوی هێزی هۆشمەندییەوە ئەم ناوەند و هاوبەشییە لەگەڵ هەردوو وێنەدا وەرنەگرێت و جۆرە ڕێکخستنێک لە ئاگادارییەکانی ناو دەق پێک نەهێنێ هەردوو وێنەکەی بەلێڵی و ناتەواوی دێتە بەرچاو و زەین. یەک لە گیروگرفت و لێک حاڵی نەبوونی ئەدەبی جیاکار لەگەڵ وەرگردا ئەوەیە ئەم هونەرە وردانە هەست پێ ناکەن، یان خۆیانی لە ئاستدا نەبان دەکەن، یان توانایان نییە لە جیاکارییەکانی جوانبەخشی جیاکار تێبگەن. بەوەشەوە لەوە دەترسن هەستەکانیان لەگەڵ ئەوی دیکەدا بەشداری پێ بکەن. جیاکار پێویستە لە هۆی بوونی خۆی بپرسێت، پرسیارێک وەک دۆخ گۆڕین لە پنتی پێکهێنان و بنەمای کراوەدا ئیش بکات.

٥

بەڕۆشنبینییەکی خەونی، بەیادگەی کۆمەڵگادا چوومەتە خوارێ و خانەیەکی سستبووم لە جەستەی شیعری کوردیدا تەواو زیندوو ڕاگرتووە، خانەی دەقی خەونی. لە سادەترین ئاستیدا خەسڵەتی کیمیاگەری پەیدا دەکات دەتوانێت توخمێک بەتوخمێکی دیکە بگۆڕێت. پێکهاتە و داڕشتنێکی توند و تۆکمەی لێیەوە درێژ بکاتەوە. لە چالاکییەکی دیکەیدا بیکات بەدیمەنێکی بە شکۆ. هەوڵێکی خواڕسکی بەهرەمەندە، پێوەندی مرۆیی و گەردوونی نزیک دەکاتەوە، پەلە بکەین بەدوای هەستیارییەکانی ئەم پێوەندییە لەناو ژیانی گەشاوە بگەڕێین. وێنەکانی بەرپرسیاریەتی بەرامبەر چارەنووسی چێژ و جوانی بەرز دەکاتەوە و خۆی دەناسێنێت.

٦

دروستکردن و دروستبوونی یەکەم مرۆڤ، یانی هونەری بوون و جوانی. هەست و گیان و خەون لە هەموو چەشنە شیعر و گۆرانی و مۆسیقا و تابلۆیەک هەن و دەدۆزرێنەوە. لە دروستکردنی یەکتریدا بۆ یەک پێویستن. چالاکی ژیان لەناو ئەم دۆزینەوەیەدا دەردەهێنن و کاریگەری بەسەر سایکۆلۆژیەتی یەکەم مرۆڤ و دوایین مرۆڤەوە دادەنێت. ئەم ڕەگەزانە دەستنیشانکەری بەهای دروستکردنی یەکەمین مرۆڤن و دەربڕین لە چەمکی جوانی و تاسە و گوڕ و تینی دوایین مرۆڤیش دەکەن.

داهێنەرەکانی ئەم چەشنە دەقە بەرهەم دەهێنن، هەموویان بەهرەداری بێ پایانن و خولیا بە تین و کاریگەرەکانی خۆیان پێشکێش بەمرۆڤایەتی کردووە، بنەما هەمە جۆرەکانی جوانیویستی و جواننواندن و جوانبەخشییان کۆکردووەتەوە. هەست و گیان و خەون کە سەرچاوەی ئەفسوونی دەقن. بەردەوام ئەمڕۆ بەبیرکردنەوەی دوێنێ ناپێون و لە دۆخگۆڕیندان. جوانی لە خۆیاندا پڕ خورپەری بەهێز دەکەن.

دەقێکیش ئەم خورپە بەهێزکردنە لەگەڵ بیرکردنەوەی هونەری بەرێوەی نەبەن، خۆی ئەم کردەیەی قبووڵە لە ژێر پاڵەپەستۆ و چەپۆکی شتە ڕووکەشەکان بخنکێت. دەقیش پەیوەستە بەترپەی دڵی ژیان و بوارەکانی جوانی و هونەری بوون، ئەگەر پەیوەست نەکرێت بەو ترپەیە، دەقێکی تەکنیکاری مۆمیاکراوە، لە پێکهاتەی مێژووی گیان، دەسخەڕۆ و ڕەنجەڕۆیە. دەقی تەکنیکاری مۆمیاکراو فرەمانایی جیهان دەکوژێ و ژیان وەک جەستەیەکی داماڵدراو لە هەستەکان نیشان دەدات. بەشە هەرە گرینگە گەرموگوڕەکەی مێژووی گیان، ئەفسانە و ئایینیەکان پێکیان هێناوە و بەردەوامی گەشەکردنیەتی، بەپیتی دەکەن و بگرە بەردەی جیاکاری دەورووژێنن. تەنیا وەرگرتن و کارپێکردنی دیمەنی شڵەژاوی دەرەوە و بەهرەی تایبەت، فریای شیعر ناکەوێت ئەگەر ڕەگی شکۆی خواست لەناو بوون ئاوی نەخواردبێتەوە، کە ئاو هێمای سەرەتا و هێز و بەردەوامییە. تێڕامان دروست نابێت، پڕمایەترین ئەدەب لە جیهانی نووسیندا ئەو ئەدەبەیە پەیوەست بکرێت بەئەفسانە و ئایین. ئەو ئەفسانەیەی هاتووەتە ئاراوە گوزارشتکردن بووە لە بلیمەتییەک، کۆمەڵێک ڕووداوم وەک ئەفسانە هێناوەتە ناو نووسین. هەموویان دروستکراوی هێزی بیرکردنەوە و خەیاڵمن. ئەفسانە و ئایین بۆ کڵپەپێکردنی مێژووی گیان گەنجینەن و لە پانتایی بیرکردنەوەدا بەنەرمونیانی بای پەڵە جووڵە دەکەن. لێکدانەوەی گیانیم بۆ هێز و کاریگەری کەسانی ناو ئەفسانە و مێژوو، وەک پشتیوانێکەرێکیش لە بیرکردنەوە و مانا و ئاسۆی جۆراوجۆر و ئایندەبینینییان، مرۆڤ دەخەنە سەر ئەو باوەڕەی جوانییەکانی زەمین حیکمەتێکی پەرتوبڵاوە پێویستە بەتەنافەوە هەڵبواسرێنەوە بۆ حیکمەت و بینینی دیکە.

٧

داهێنان ڕێخۆشکەرە بۆ یەکگرتنی کولتوورە هەمەجۆرەکان. هەرچی هونەری شێوە و شێوازە لە ڕۆشنبیرییە بەزەبرەکانی بێگانە فێری بین. نەک لاسایی بکەینەوە و بیخوازین یەکگرتنەوەی مرۆڤایەتییە لە داهێنان و جوانیدا. دەقئاوێزانی هەر لەم بوارەدا دروست دەبێت. ڕەخنەگرانێکی زۆر و هەمەچەشنیش بایەخیان بەچەمکی زمان و دەق ئاوێزانی داوە و بارودۆخەکەیان لەبەرچاو گرتووە، بەڵام ئاشق بەئەدەبی بێگانە بوون بەنیازی دەستبەرداربوون لە ڕەگی زمانی زگماکی وات لێ دەکات بەهرە و بیری زمانت ناتەواو بێت. ئەگەر بەهرە و بیری زمانیشت ناتەواو بوو هەوڵ دەدەیت خوێنەر لە کرۆکی شیعرییەت دوور بکەیتەوە و سەرقاڵی شتێکی ناکامی بکەیت. چونکە شیعرییەت لە بەهرە و بیری زمانی دایکدا پەروەردە دەکرێت و دەڕسکێت.

خەیاڵ و زمان لەسەر ئاستی شیعرییەت و ئاستەکانی دیکەوە دەچنە ناو یەک و ڕێژەی شیعرییەت بەرەو بەرزبوونەوە دەبەن، شیعرییەتیش بەجوانی خەیاڵ و زمانی خۆڕسک و خودایی پەیوەستە و لە چێژدا دەبێتە خاڵێکی بەهێز. هەیە زانیارییەکی بێشوماری لە ڕێگای خوێندنەوە و کەناڵەکانی ڕاگەیاندن کەڵەکە کردووە، بەڵام نازانێت بەکاری بهێنێت چونکە لە بنەڕەتدا هەڵقوڵاوی ڕستەی ناو ناخی خۆ بنیادنەر و خۆبوونی نەبووە. کاریگەری و پەرەسەندنی زمان لەو ئاستەدا دەردەکەوێ و دەستنیشان دەکرێت.

٨

هەموو دیاردەکانی بوون مرۆڤی داهێنەر بەرهەمیان هێناون، پڕ کاریشن لە بەرەوپێشبردن و کرانەوەی کۆمەڵگا بۆ قبووڵکردنی جیاکارییەکان.

کۆششی شێلگیرانە دەکەم دەقەکانم بابەتی تێڕامان بن بەرامبەر دیاردەکانی بوون، وزەی شاگەشکەیی چێژ و جوانییان تێدا نەمرێت، بەڵام لەوە دڵنیام بەنیازی هۆ و ئامانج و هیچ شتێکی نزیک لەو مانایانە نانووسم. پێوەندییەک لە جەستەی دەقەکان نیشتەجێیە، پێوەندیی شیعرییەت و زمان. سەرچاوەکانم لە دەروونم دۆزیوەتەوە و ڕاستییەکانی دەرەوەش تێکەڵاوی خەیاڵ و هێما و ئەفسانە دەکەم. مرۆڤێکم تێکەڵاو لە گشت گۆڕانکارییەکان، گیانم لە قووڵاییمدا دەردەهێنم و بەیارمەتی کەشوهەوای ڕستەسازی زمان پێشانی دەرەوەی دەدەم. ئەم خۆپیشاندانەم ختووکەیەکی کورتخایەن نییە ڕەگەزی حەز بەرێوەی ببات، شێوازی ژیانە مرۆڤی خاوەن سیمای پاک لەناویدا نیشتەجێیە. گونجاویشە پێش ساڵانێکی زۆر وەک ئەم چرکەیە گیانم هاتبێتە ژان و هەراسان، دوای ئەم چرکەیەش بەشێوەیەکی دیکە لە چرکەیەکی پڕ پشووی گیانی لەلانکی منداڵیمدا بنوومەوە. ئەم نوستنەش دوا مانا و شێوە وەرناگرێت.

شێواز دەبێتە خاڵێکی بەهێز لە داهێناندا، لەوەش گرینگتر، وشە دەبێتە خاڵێکی بەهێزتر لە ڕستەدا. هیچ شێوازێک تا سەر جێگای سەرسامی ناوەندی ڕۆشنبیریی نییە. جێ لەق دەبێت، بەڵام ناکرێت بەکۆتا هاتنی یەکجارەکی ناوی ببەین و وەک سراوەیەک دڵخۆش بین پێی. تا ئەو ئاستەی دەسەڵات و هێزی ژیریم گوتوویەتی، ئەوەندەم توانا و بەهرەیە، خۆم کۆکردووەتەوە شێوازی شیعرییم هێڵی بەرزبوونەوەی ئاشکرا بێت.

تێکۆشاوم بەهۆی پەخشان، بەگیانی شیعریی نیشانە و هێما لە دارشتنێکی قووڵبووەوە لە ئاخاوتنی مرۆڤ و جوانناسیدا بهێنمە ناو زەینی ڕۆشنبیری بێ گەردەوە. بەدوای ئەو هۆکارانە بگەڕێم منی سەرنجکێش کردووە. گرفتارییەکانی ناوەوەی کۆمەڵگا بکەم بەبابەتی جوانی. لەناخی هەر هەموومان دەستەیەک چاودێر خۆی پەناداوە، هەیە دەکەوێتە ژێر کۆنترۆڵی و هەشە لێیان لادەدات. خۆم لەدەستی ئەم دەستە

چاودێرە ڕاپسکاندووە. ئاستە قووڵەکانی ئاگایی دەورووژێنم.

دەقی خەونی، لە خەونی ڕاستەقینە نزیک بکەمەوە، وەک چۆن ڕاشکاوانە قوربانی بۆ ژیان دەدەم. بەهەمان شێوەی ڕاشکاوانەش شێوازێک لە هەستیارترین ئاستدا کار پێ بکەم. شێوە و ڕستەیەکیش نییە شێواز لەگەڵ خۆیدا نەهێنێتە ئارا و نەیجووڵێنێت.

٩

داهێنان هێما و هێزی بوونە. لەمڕۆی بەچەقەڵ و پڕ مافیای ئەدەبی و حەربای هەموو لەش ڕوو، بەردەوامبوون لە داهێنان چاوقایمی دەوێت. تەنیا لەگەڵ ئەو نووسینانە ئاسوودەم کە شیری گیانمن و مایەی سەرسامین، دەمگەیەنن بەو ڕووناکییە خوداییەی لە هەستیاریدا پەیدا بووە. هەموو وزەیەکی گۆڕان و پێشکەوتن لە گیانی مرۆڤی یاخی و کەلکێش گەشە پێدەدات، بوار بۆ دەربڕین و کرانەوەی بەردەوام دەدۆزێتەوە. هزری دەوڵەمەندیش بەرهەم دەهێنێ و خۆشی و ئارامی ویژدانی و پەناگەی خەیاڵی پاراوە. سەرچاوەی جوانبەخشی هێڵێک بۆ نوێبەخش دروست دەکات. ئەم هێڵە بەجووڵەخستنی نوێبەخشی هونەری خۆیەتی کۆمەڵگا بانگ دەکات بۆ ناو ژیانی ئاسوودەیی ئەدەب. بەهەشتی شادمانی ژیانی ناو داهێنانە. مرۆڤی جوانبەخش دەخوازێ تەمەنێکی پڕ بەرەکەت لەناو ژیانی ئەدەب بژیت نەک لە ئارامی ساختە و خۆشدوویی دەسەڵات.

١٠

بەشێکی زۆری قۆناغی دووەمی نوێبەخشی شیعری کوردی زیاتر وشەیان لەناو مانادا تواندەوە، لەوەی وشە بارگاوی بکەن بەبزێویی زمان. وشە هەستی دروست نەکردووە، بەڵکو مانای گەیاند. جۆرە پێوەندییەکی هێمائارا لە نێوان توانەوەی وشە لەناو مانا و وشە بارگاویکردن

بەشیعرییەت خۆی ڕوون کردووەتەوە. شیعرییەتیش دەمانکات بەئەندێشەی خۆی و ڕازی بەهێزی ئەندێشەکردنمان لە بیرکردنەوەو دۆخی دەروونیدا دەخولقێنێت. ئەمەش تەنیا لە هاڵاوی مەستی دەقدا موچڕکە نەرمەکانی خەیاڵ و چێژ پەی پێ دەبەن. تواناکانی خۆگۆڕین و دۆزینەوەی خود ئاشکرا دەبێت. بەهۆشێکی ڕووناک و شکۆوە ئەم خەسڵەتەیان دەستنیشان دەکەین لە دید و دیدگای قووڵ دووری خستوونەتەوە و لە دەربڕین نزیک.

هەموو هەڵچوونە نەستییەکانی خۆیان تێیدا هەڵڕشتووە، هەڵڕشتن دەروون پاک دەکاتەوە و ئاگری نادیار و نهێنی نووسین تەواو گەرمیان ناکاتەوە، ناوە ناوە تەزووی بەتینیان لە لەشدا پەیدا دەکاتەوە.

لە بێ ئومێدی دەریاندەهێنێت و لە شەقامێکدا بەرەو پیاسە و ونگەی خەیاڵ دەیانبات.

نەست کاریگەرییەکانی خۆی کۆ دەکاتەوە و لە خرۆشی نووسین دێنە ناو ئاگاداریی و دەبێتەوە بوونێکی وشیاری و وتووێژیان لەسەر ئاستی هونەری و ئاستەکانی دیکەوە لەگەڵ شیعر و ژیان نەکردووە، بەڵکو جەختیان لەمەودا دەرەکییەکان کردووەتەوە، دانەکشاونەتە ناوەوە. کە ناوەوە تایبەتکاری کەسایەتی بەرهەمی دێنێ و زەین توانای بەگەڕخستنیەتی.

مانا مەجازییەکانی زمانیان ڕاو نەکردووە و نەیانتەقاندووەتەوە. زیاتر وەک گەمەیەکی ئایدۆلۆژی کاریان بەشیعر کردووە. لە بنجیشدا ئایدۆلۆژیا ڕەگی جوانبەخشی دەبەستێ و هەموو هۆیەکانی گەشەسەندنی لێ دەستێنێتەوە.

سەرەتای دامەزراندن و کرانەوەی شیعری کوردی ڕۆڵی خۆیان بەرز کردەوە و هەموومانیان بەخوێندنەوەی خۆیانەوە خەریک کرد، کۆمەڵگاشیان خستە مشتومڕێکی ناتەبا و سەختەوە. کردنەوەی دەرگا و

پێشاندانی سەرەتایەک بوو بۆ قۆناغی سێیەمی نوێبەخشیی شیعری کوردی و خاڵێک بوون بۆ جۆشدان.

قۆناغی سێیەمی نوێبەخشیی شیعری کوردی بەفۆرمێکی جیاکار ئاستی داخوازییەکانی خۆیان پیشان دەدەن. بەوەی ئەو وەڵامانەی ئەوان بۆ واقیعیان دایەوە، ئێمە دەیکەینەوە پرسیار و لەناو گیانی دەقەکانمان دەیکەین بەرپتمی نوێبەخشی و وێناکردنی جیهان و چالاکییە هونەرییەکانی کەشی خۆدەربڕین.

ئیقاعی قۆناغی دووەمی نوێبەخشیی شیعری کوردی زیاتر لە ئیقاعی مۆسیقای جەنگ دەچوو. قۆناغی سێیەمی نوێبەخشیی شیعری کوردی لەو ئیقاعە دەریانهێنا و شکاندیانەوە بەرەو ناوەوەی ڕستەی سەربەخۆ و جووڵەی وێنە. شاعیری نوێبەخش بڕوای بەبوونی ئەو هەقیقەتە هێناوە کە ئیقاع پێوەندی بەجوانبەخشیی مرۆڤەوە هەیە و وزەیەکی خۆشگوزەرانی ژیانی کۆمەڵگایە.

حوزەیرانی ٢٠٠٥ هەولێر

سزای هەمیشەیی

لەوێ شوێنێک وەکو ئێرە
مردووەکانیان دەشۆن
پاش وشکبوونەوە دەیاننێژن
دوو کێلی بۆ دادەنێن
یەکەم لێی دەخوێندرێتەوە
گورگ بۆ ئەوە پێدەکەنێ
کەڵبەکانی پیشان بدات
دووەم بەرێنووسێکی ئاڵۆز لێی هەڵکۆڵدراوە
سوپاس بۆ بەدحاڵیبوونی ئاشق
لەجوانی ڕووەکی ئاوی و برادەرایەتی دۆلفین
ئاو لە بۆسەی بەدکاری هەستایە پێ
سەرکز بەنەویاتی خاک
چاوی شەرمەزاری هەڵگلۆفت
خۆی لە پەنا

بەردی گەورە و گردی بچووک کرد بەچەتە
چیا پێستی پاڵەوانی
ئەو داستانانەیە کە بوون بەکتێب
ئەوە دوا داستان نییە پاڵەوانەکان دروستی دەکەن
ئادەم نەیتوانی سێوە ڕژاوەکانی خڕبکاتەوە
خوێ ئاو برینی ماسییەکانی شوشتەوە
لە نەخۆشی چاکبوونەوە
ڕۆخ باوێشکی تێکەڵ کردن
ئەو کیژەی ویست و خواستییەتی
لەناو کات دابنیشێ
لە هۆگربوونی بەپەنجەرە جوانی کەوت
تەنیا گوفەک دەموچاون
بەخاولی مەزەداران داپۆشراون
فەقیانەی من
کفنی ئەو تەرمانەیە لەناو گلۆپی ماڵ دەنێژرێن
بارانی سەغڵەتکەر دەچمەوە قۆزاخەی هەور
وێنەی سەتڵە ئاوێکی مردوو شوشتن
بیر لە کات دەکەمەوە
ئاو چاوی کوێر نەبوایە
بەلەشی نەرمی کیژان وشک نەدەبووەوە
پەشتەماڵ ختووکەیان دەدات
لاسکە لاسکی گەرم داهاتنیان گۆرانییەکە ئاشنا
بەشێوازی خۆرەتاوی ناخ دەگوترێت

خۆڵی هەڵوەریوی باڵە
کەوتووەتە سەر چاوی ئاو
بووەتە شەختە
باڵە گەورە فەرامۆشکراوەکانی ئادەم
سبەی نۆبەی هەڵگیرسانی کامە پەنایە
کێها تامەزرۆیی لوولم دەدا
چاوەڕوانی گردێکە لە خۆڵ
کانی خۆڵی لێ دەخوات
لە بەربوونەوەی بارانی خەوسووک و بای خەوگران
ماڵەکانی ناو دۆڵ ئاگریان کوژایەوە
بالووکەی خاک باڵندە بانگ ناکات
حەوا نەیتوانی سنووری جێ پێیانی ببەزێنێ
شوێن پێی ئاوێنەیە
دوژمن دەباتەوە سەر ماڵ و دەرگای
لە زەردەی ئێواران
ئەو خانووانەی دانیشتوانیان چوونەتە پیاسە
واقیان وڕدەمێنێ
هەتاوی زستان هێشووی درۆی بەردایەوە
سێبەری بەهەشت گوناهباری لەناو دانانیشێ
چمکی پژدێنی مردووان
ئاوی خەونیان هەڵگرتووە
عارد دیلی بەفرە
مردووەکان سەرمایانە

سێبووریم شەپۆلێ بوو
لە ڕۆخان شکا
تەماشام لە ئاوێ کوژرا
لێرامێنە
کیژی فرۆشیاری ناو کۆگای شار
بەپەتاتەیەکی کولاّو ڕازییە
بهاتبای گۆڕم دوورە دەست نەبوو
دەتتوانی مۆم لەسەر کێلەکانی داگیرسێنی
کاتژمێر لە مەچەکی حەوا میلی تاوایەوە
لە شوێنی سێو خواردن کات شێوا
شەڕەگەڕەکی منداڵەکانی ئەفسانە نەهاتنە ڕوو
ئاوەدانی من و سێبەری بەهەشتەوان
بیناییان ڕوون و دڵیان شاد
ئاگر کۆمەڵێک ڕەژووی خستە دەستمان
خۆڵ فیکە بۆ هاتنە ژیان دەکێشێ
ئاو بێ دەنگ لە شەوی ئاهەنگ دادەنیشێ
با گەمە بەپرچمان دەکات
هەموومان بەکەڵەک هاتین
یان هاتنمان دارستانێک بوو لە تاریکی
شەو ئەستێرەی کوژایەوە
چاوەڕوانی تووشی زەرتکی کردین
نینۆکێک لە دۆزەخی ئەوان دەدەم
دەچمە دیدەنی

ئەو گۆڕانەی کات و ڕۆژی مردنیان
زەنگم بۆ لێدەدەن
چی بەخۆم بڵێم
سەما نەیتوانی ماندووم بکات
بەدڵشادی بەسەر پەیژەکان مامەوە
دیمەنەکان پێویستییان بەڕەنگکردن بوو
دەروونم بەئارەزووی چاوم ڕەنگی کردن
ئادەم پەراسووی ئاوس بوو
حەوای منداڵ دەمی لە مەمکی نەپشکفتوو کوتا
قۆڵی لە کراسی دڕاوی زەوی هاویشت
خاتوونی پەراسوو دەستی لە عارد خشاند
چاوی بەخۆڵەمێشی هەمیشەیی ڕشت
گڵۆپ چڵکی هەڵبوون
پەلکە مێوی حەوشەی مزگەفت
لێفەی ڕۆژ نوستنی شەمشەمەکوێرەیە
کەڵەک لە داری تاتەشۆر دروست کران
دارەبازە لە پەراسووی ئادەم
سەنگایی بەردم بۆ ڕانەگیرا
سێبەر پەرتبوون ماوەی نەدام چاو گەرم کەم
پرچی خانمی سەوزایی ڕووهات
ئادەم ئاوی تەماشای بەکەوی نەبوون سپارد
خەون چاوساغییەتی
ترپەی کوتانی گۆپاڵ

لە دوایین پێچی ڕێگای بزربوون ڕزگارم دەکات
بەردە پیرۆزە ددانی کەمتیارە
تەختەی دەرگاکان
شۆڕشی گیانی منیان بینی
بوونەوە درەختی بەردار
نەوی هەڵدێرا
دەستم لە بژی ئاو نا
فرێی دام
کەوتمە ناو پرچی لووتکە
ڕۆژ گۆڕەوشاری شەمشەمەکوێرەیە
پرچم دارستانێکە لە موگناتیس
بەسەریدا بێی کێشت دەکا و دەتکات بەدانیشتووی خۆی
دەنووکی سەمەندەر باخچەی شۆڕشە
ڕەگی شاتان گۆنای حەوا
وردە ئاسنی ژێر مەنگەنە فتبۆڵە
پەیکەری کەسایەتییەکانی شار یاری پێدەکەن
مەلەوان دەڵێت
ئاو گیای زڕ و دڕی تێدا ڕواوە
چی تێدەچێت داوێک لە جوانی هەڵبێ
حەوزی ماڵی خەیاڵ و سۆز و خورپە
لێورێژە لە ئاوی پڕ ڕاز و سەرچاوە لە ڕووگە
مەلەوانی تێدا دەکەم
پەنجەم جومگەی سڕ بوو

لەناو کەڵەکی هاتن سەرمام بووە
دەنوومەوە
چواردارەم بەکۆڵان ڕۆیشت
بە چیم دەکەیت
بەبەڕێکردنی مەرگی خۆم نەگەیشتم
گلۆپی باڵکۆن چاوی ڕەش بوو
مانگ لەناو خاوخێزانی دانیشت
باسی گەشت و بەئاسمانەوە بوونی خۆی بۆ کردن
کەفی ناو جۆگە هەناسەی پشکفت
بۆق بۆنی ئاوی مژی قیرەی خامۆش بوو
حەوا جلوبەرگی بەسەر لکە مێوی حەوشە هەڵخست
خرۆشانی هاری کرد
خۆشی ئەو کەنارێکی کورت بوو
سێبەری نەهاتێ
مێژوو هەڵچوونی بەتاڵ کرد
ناکۆکییەکانی کۆتایی ڕووت بوونەوە
بۆ ماوەیی نییە
پەنجە لە درەختی خۆڕسک بکەیتە لک
گەرمایی ئێسکی مردووان
شەختەیان کرد بەهەڵم
پەنجەکانت پەنجەرەی ژوورەکانمە
ژووری لە دایکبوون و زاوایی و مردن
زەرتک ڕەنگی ئاشکراکردنی دامێ

ماسی پەنجەیان لە بن سامانی ئاو ڕاخستووە
ئاگری لۆکە تاریکی سڕییەوە
فڕە فڕی باڵی ئاوڕوونکە مژدە و ئاگادارکردنەوەیە
بوومەلەرزە
ئەوانەی هەڵت لووشین و سووکایەتیت پێکردن
بەهەزار زمان هاواریانە
گوڵەبەڕۆژەی مێژوو برژانگی کەوت
تۆزکاڵێک نەرم ببارە
گێچاو لەگەڵ سەوزایی
بواری یەکتر ناسینیان نییە
قاوە و چا دەستەخوشکی پشوودانن
سوپاس بلوێری هەست
بەگەورەبوونی گیان ئاشنات کردم
ئەسپیان لە دووری سێرک بەستایەوە
سوارێکم بۆنی بژ ڕووگەنمایە
ماڵی ئەو برادەرانەمی پێ دەدۆزمەوە کە ڕووەکین
کیژی گومان لە هێلێی ئاوابوون
تاسەی خاوبووەوە
زەیستان ئەسپی بەردا
قوم لە دووکەڵی خۆت دەدەی
تارمایی و ڕەنگ مەدەرەوە
ناکەسبەچە شوورە بەدەوری خۆی هەڵدەهێنێ
منداڵییەتی خۆی ناناسێتەوە

کۆماری تەنیایی
میوانەکانی لە کلۆریی هێلکە گەرم دەکاتەوە
شەقامی قەڵەباڵغە
جانتای ئاوارانیش
وێنەی خزم و کەس و برادەران بۆنداری کردووە
نینۆکە فڕێدراوەکانم
لە سۆراخی بیرەوەرییەکانی وێڵە
چما نینۆک نامەی لەسەر دەنووسرێ
ئاوابوون بریقەی یادێکە
زەوی ڕەنگی لێ هەڵگرتووە
خاک لە خۆی ترسا
شاخ بۆبنباخی تازیەی دانا
منداڵان لە ڕووبەری زمانی تیمساح
گەمەیان تەواو دەکەن
کەف پرچی گڤی ئاوە
ئەو جۆگەیە لە شەقاو بەرینترە
بەردە پێ لە کەوای پێغەمبەر جێما
هەڵدەخلیسکێی
حەوای چاو گەرم
مەگیرانی بەشەرمەندەیی بووکێنی خۆی دەکات
مەگیرانی چی پێکرد و چی پێدەکات
تێنوو بوو چوو ئاو بخواتەوە
گوتیان لەم مەڵبەندە ئاو لە شفرەی فیل دێ

ترسا پێڵووی بەخێرایی لێکدان
دوو ساڵ لە بن خۆڵی سڕ
نەیانهێشت بەتۆپی بیرەوەرییەکانی گەمان بکات
لە مۆزەخانەیەکی خامۆش
تەماشای یاری تەرمەکانی ناو شووشە دەکات
گەرمایی پەنجەم گۆڕا
کوتانی باران پێدزەی پیاوخراپانە
گوێ بۆ لێدانی دڵی بووکەباخە ڕادێری
نیشتیمانی سێیەمە
ئارەزوویەکی تەنک بوودای نارده دیدەنی با
حەوا تاسە دەخواتەوە
ددانی بەفڵچەی بەرد دەشوات
شەی ئێسکی ئەو منداڵانەیە
لە ڕێگای قوتابخانە تووشی نەخۆشی بوون
پرچی بەئاوی پاش شۆرینی مردووان دەشوات
دەستی مردووەکان
لە بن کراسی کیژەکانی تازە دەگەنێ خرۆشان
حەوا لە هاونوێنی ئادەم بێزارە
جۆگە گەیشتە دەمی بەرد
قۆرتێ ما
ئادەم ئانیشکی بەبالیفی ئاو دا
بەڕووی تەنیایی خەنیەوە
ڕێ کشایەوە ناو دووکەڵی جغارەی

نواڵە ئاگاداری کردمەوە
چاوەڕوانیت پەیکەری شەقامە
فتبۆڵیشیان بۆ فڕێ بدەی
پێیان گرانن
پەیکەرێکم لە کلیلی مۆزەخانەکان هەڵنا
پێڕانەگەیشتم پەرجووی منداڵدانی ئاوابوون بوو
هەور کەڕووی ئاسمان
نمە هەڵبزڕکانی کەڕوو
کەڕوو کیژی تەزرە
تەزرە کەلای منداڵ
ئێواران پەپوولەو قوشکاغەز جوانین لە ئاسمان
گلۆپی دواندن لە ئاست چیم زەرد دەکەی
ژوورم پەنجەرەی کوێرە و قامیشبەند
عەلاگەی جلکانی شاخی کەڵەکێوی
ئازادیخواز و بەوەفایە
کوللە کلۆرۆفیلی بەخششی هەڵبزڕکاندم
پەنجە لە گلۆپی ویستت لادە
تارماییم خاکی ئەستێران پەنای داوە
پرچی کیژان لیفکە
سەرساردی ناو ئەفسانەکان لە پشتی دەدەن
ئاو ڕاپۆرتی لە کەنارەکان دا
درەخت بەگەڵایەکانیان گوت
مەلەرنەوە قەدمان دێشێ

مەلەوان بەئاوەکانیان گوت
لێڵ وەرن
دەمانەوێ چارۆگەی کەشتییەکان بفرۆشین
ماسییەکانیش لەناو ئاو سەرمایانە
ژوورێکیان لە لم بۆ دروست بکەین
ئێمە کۆمەڵێک خواوەندین
چرامان لە شکۆ دادەگیرسێ
پەنجەم بەگلۆپی حەوشەی ئاسمان وەنا
درەختی بەخشندەییم سێبەریان ڕاخست
ڕێبوارە کوێرەکان هاتنە ناوی
زەیستان دەستیان لە باخەڵی خەونی بەتاڵ
مردم کراسم بۆنی جەستەمی هێشتەوە
بەرد لە ڕیزی دیوار خاوبوونەوە
کەشوهەوا دۆخی ساردی و گەرمی بزر کرد
کۆتایی خۆم نامەیەک بوو گەیاندم
کەڵی پەنجەی خۆم بینی
ئەنگوستیلەی ئەفسانەییم لە هەر دە پەنجەم بادا
کەژاوەی تامەزرۆییم نواڵەی لەناو دانەبەزی
چرنووکی قەلەڕەش ڕەگی سڕی بایە
هەناوی گەرمی زەوی گوشیوە
ئەستێرەی سبەی شەوێ دەگرمە دەست
بەری گڕەبا مەدەن
پێی ئەنوابیم لە گۆ دەبا

قەڵەشی چیا وجاغکوێرەکان دروستیان کرد
جەژنی لەدایکبوونی خۆیانی لەناو دەکەن
بەفر هێلکەی لەبن ترووکا
هەور دوا ئاوڕی نابەدڵی دایەوە
بارانی لا جێهێشتم
نەمکرد بزانم دوا جوانی لەسەر زەمین چی بوو بینویەتی
لە کۆڵانی بەشفرەی فیل سپێردراو
کیژی تەواو ئازاد تەماشای
سەری هەمیشەیی دانێ
قەوزە کێلی ئەو ڕاوکەرانەیە
کە گیانداری ئاوی دەیانکوژێ
ئەو مێوانانەی لەناو کەڵەک یەکتریان کوشت
کێلیان هێلکەی هومایە
دایکیان بێتە سەریان هێلکەکان دەترووکێن
گۆڕیان دەبێتە گۆڕی ئادەم
پەرداخێک مەی بەفرمێسکی بەفر خۆشکە
ددانی مردووان دەوەرێ
لێلاو دەماری دەپسێ
کیژێنی بەفر دەکەوێ
دیواری ژوور دۆخی دەقگرتوویان بەردەدەن
لا کەسایەتی خۆی وەردەگرێت
خانەکانی ئاوێنە
هەریەکی ماوەیەک زیندانی بەسەر دەموچاو سەپاند

باوێشکی هێنا
لە باوێشکدان داوە دەزوویان بەردەست کرد
ناوکی ئادەمیان بەست
گرێبەندی برژانگی گورگ بووەوە
بینایی ڕۆیی
بۆن ناسرا
ئەوانەی ئامادەبوون بۆ مردن
چایەکەیان کردە ژێرپیاڵەیان
قسە سپییەکانیان گوت
هەولێر ماسییەوانە
لە ڕووباری بەخت قولابی گرانە
بژیی ئەسپ دەزووی کۆلارەی منداڵانە
ددانی پەڕەسێلکە بکەوێ
تەلیسم کەوی دەبێ
گرد لە ئەفسانە دەڕۆن
ڕۆیشتن ختووکەی مردووانە
ڕەنگی ئاوی ناو تابلۆ چڵکی کراسی نواڵەیە
وزەی چاوی کوێر
ئاش وەگەڕ دەخا
شەونمی ئارەزوو لە جەستەی ئەم ژنانە نیشتوون
کە نایەنە خەونم
سروشتی نەخۆشکەوتوو
سروودی ئەو پەرییانەن

پیاویان بۆ ڕێگای دوور ڕۆیشتوون
تەزبیحیان لە جومگەی سیمرخە
وێردیان جوانییە
شەوێک دەچمە باخچەی پەرییان
وچان دەدزم
پێش بەیانی ئەوێ شەوێ
دەنگی سەیر دەکەوتنە ناو کۆلان و حەوشە و سەربان
چرۆی خەونیان لە دارستانم دەرکێشا
کونێکی دیوەدەری زەوی بووم
ئارەقەم بەخاولی باران وشک کردەوە
ئاسمان ماڵێکی هێمنە
دانیشتوانی ئاون
حەسیرە ڕایەخستراوەکانی باڵی باڵندەن
سێبەری بەژنی خانەدان
ڕێگا بەهەتاوی درۆزن نادات لەناوی ئارەزووی شاباش بکات
کرێوە نۆبەتداری دەرگای پەرستگاکانە
خواناسان لە ژوورەوە خەوتوون
لە خەونی بەهەشت و نیشتیمانن
مووچرکی گەرم خاوبووەوە
قۆڵم نیشتیمانمە
چۆن بە چی ئانیشک دادەم
گوندم کیژێکی مەزەدارە مووڕێژەیەتی
هەمیشەییم دانیشتنێکی ناو باخچە کوشتی

هەڵوەستەی چی بم
ئەو ڕێیە ملپێچی منداڵیمە
سییەکانی خۆش کردووم
گێچاونیم گیا لە من شین دەبن
با کەروێشکەی پێدەکات
خاکی هەستت نەنواندمەوە
دەنا لەسێبەری سێبووری
ئاوی دوو پەلکە شیعرمان دەگوشی
لۆکەی ئاوزینگدانمان تەڕ دەکرد
ڕەشەبا ئاسوودەیی باڵندەی ڕنی
دەریا ئاوێکە لە بیرەوەرییەکانی من دروست بووە
یارمەتی ڕاوکەرەکان دەدات لە ناوی بێننەوە
یەک دوو پەرداخ
لە کانی و ئاوی منداڵی لە گۆزەی ئا دەپارێزم
دەچمە جەنگی نا
تەزرە پەنگ ئەستێرەن دەکەونە زەوی
بۆیان دەچم دەبنە ئاگر گەفم لێ دەکەن
خوناوی باران
چیای چۆڵ
خواوەندی گوڵەگەنم
پاڵەوانی دڵنەرم
دانە چۆقەی تارمایی
سپێنەی چاوی شۆڕش

سپێدەی هێمنیی پیری
کێلم لە دەسکێشی خۆڵ دەنێن
حەوا ئەندامەکانی لەشی خواروخێچ بوو
لە کەژاوەی جوانخواستی من
خوا هێڵکاری جوانی
ڕاکێشا و مرواری بریسکانەوەی ڕشت
لەوە نەما چرا لەناو هالاوی شوێن پێ داگیرسێنم
بەلاما بسەنگرێوە
سبەم ویست شکانە
حەسرەتی من لە ڕەوتێکی کورت لارەمل کەوت
ئاسوودەیی ئێوارانی ئادەم ئاوابوون لوولی دا
سێبووری مۆر کراوە
دەستی بۆ ڕەوان بکەم
سێبەری پەنجەم دادەڕێژێ
وێنەی پەنجەکانم دەداتە خۆژی
ئاوی پۆرگی ناوچەوانم هەڵکەوی چرگە
چاوم بڕوا نادات
نەچمە بەر سێڵی دایکم
هەڵمی نان پەنجەکانم گەرم نەکات
بڕوایی نان هەترەشی دیکتاتۆر دەبا
بەکۆیلەکان دەڵێ بوێرن خەون ببینن
خەونەکانیش بەناوی خۆیانەوە ناوبنێن
سروشتی نەخۆش ترسناکترین لافاوە

نەرمایی پشتی کیسەڵ
ئاوێنەی کۆشکی پایتەختە
سەرکۆمار نازانێ پرچی لەبەر شە کا
ئافرەتی بەهەشت لایتی دەستی هومان
پرچی منداڵان بایان دڵخۆش کرد
ئاو دۆخی ئاسایی بەردا
ترسی ناو جانتای گەشتی بێ پرۆگرام
کەوتنی دوو باڵن
سنووری باڵی باڵندە ئاسمانی لینجە
پەپوولە پوولەکەی کراسی خۆڵە ژنە
تەرم لکە کەوتووەکانی درەختی وشکایی ترساندووە
حەوا بەئادەمی گوت
شاخێکی لە کەڕوو ڕایەخستراوی
کارتی ئاهەنگی بووکێنیمت دەسگیر نابێت
دوا گۆرانیبێژی سەرزەمینی زێڕین و شکۆدارم
خوا خۆشی ویستووم
لە باوەشی فریشتان نوستم
خەونم پڕی ژن بوون
منداڵدانیان گەرم
دەست بەپرچی ئاوی قۆپاو دادەهێنم
بزانم زگی لەبارچووی هەور پڕ نابێت
چیا تارمایی باسکی خواوەندە
تەماشات لە چی دەگێڕی

پەنجەم ئاوەدانی شار
نینۆکم گوند
نینۆکم بەری دا
وا چاکە لە ئاوێ بڕۆی
هەڵسووڕێنەری زەوی لەناو پرچت دەنوێ
ددانی هەستت لە چ سێوێک گیڕا
بەهەشت گوتی
دەتوانی لە پەرژینی دەرەوەی حەوشەم بمێنیتەوە
تای پیاسە لە یەک دوو گەز دووبارەت دەکاتەوە
کڵاو هەڵدە شەمشەمەکوێرە دێنە ناوی
ئاوی سەر باڵەکانی بخۆرەوە
بۆ هەمیشەیی شەڕی ڕەش و سپی
لە پەنجەرەت کۆتایی دێت
بالیف لە مووی برۆی دێوەرە
خەونی لەسەر ببینی دێتە جێ
لێفەی تەنکی گیانم لەخۆ لادا
پەیکەر سەرمایەتی
لەتەماشای هەست نابووری
حەوا لە غەیب ژوورەکانی گەسک دا
دەرگاکانی کردنەوە
لە مووچرکی بانگکردن
پەنجەی نزام هاوێشتە پێش ڕۆشناییت
پەنجەم پرسیارە نەکراوەکانی خوشنوودی لێ بەربووەوە

داواکراوم بەرپا نەبوو
دانیشتمەوە
کراسم پارچە قوماشی داوەڵ
هەوڵم چالاکی کانییە لە دەمی تەقینەوەی
پێت شۆڕکەوە ناو ئاوان
ددانی ماسی دەکەون
تارمایی ناو تانۆکان دەستەمۆن
کات دەبێتە پێغەمبەر
نیازی وەرزەکانمان پێ دەڵێ
حەوا ڕووی ڕێکەوت کشتەک دەکات
ئادەمیش پەرێشان
نواڵە خواستی بە پەنجەکانی هەست
پێستی با بخورێنێ
دەرم کرد
بەچی دەبم من لەخۆمدا نیشتەجێم
سرووشدارەکان دەموچاویان بەخوناو دەشۆن
کیژێکی کوێر داوە سپییەکانی پرچی بەقسەی هێنا
بەئاوێنەی گوت
چەند چاو تەنگی دڵپیسی شایەنی ئەوەی
دەمرێژێک جوێنت دەمێ
پشیلەیەک لەناو جەمەدانی گۆرانیبێژێکی میللی زا
خۆی بەسمێڵی وشک کردەوە
دەریا پێیەک چووەتە خوارێ

مووچرکی فەرامۆشی لێرە
باوێشک بەو بەری
نەخرۆشاوی خۆمیت
چی هەیە بەنەخرۆشاوی ماوەتەوە
نەخرۆشان لە گۆشەیەک لە تەنیشتت دادەنیشێ
قاوە دەخواتەوە
نەخرۆشابوای خواوەندی هێز
لە ڕێوڕەسمی یەکترناسین لەگەڵ کێڵگە پێی ڕادەگەیاندی
لە پەرستگای خواوەندی باران بمێنیتەوە
پاش مردن ژنە بەوەفایەکان
خۆیان ئامانەتت دەکەنەوە
تەلیسمێکی بەتاڵ قسەمان بۆ دەکات
کەلایەنێی پشتی ژووژک
پەنجەکانت لە کونی شمشاڵ دەتۆرێنێ
ئادەم و حەوا بوون
شکانەوە ناو سروشت و نەمامێکیان هەژاند
دواتریش لەبن باڵی پڕ ڕەنگی پەپوولە
بۆ دڵنیابوون دەموچاویان
بەئاوی پاکبوونەوەی حەجکردن شووشت
تاکە پێڵاوی منداڵ لینگاو گۆڕە لە پێی کات
ڕێ دانیشتن
دەربەندی گۆم خرۆشا
ئاسۆی نەکرایەوە

ئاوەدانی نەهاتێ
دڵت دانێ لەتۆ پەرێشانتر
کانییەکانی ژنیان ناچنێ
تریفەیەکی وشیار باوەشێ ڕووناکی بۆ تێهەڵدام
کەنار بەندیخانەی ئاوە
کەوڵی کیسەڵ هێلکە شەیتانۆکەی لەناو دەترووکێ
ئەو ماڵانەی هەور کەپری مێویانە
هەناسەیان تەنگ نابێت
کوڕ و کیژێک لە زیندان ناوکیان بڕا
بەگڕوگاڵ کەوتن
جانتای قوتابخانەیان بۆ نەکڕا
پۆل و تەختەڕەش و مامۆستایان بریتی بوو لەوە
مانگی جارێک خزمەکانیان دەهاتنە دیدەنییان
لە شوورەبەند لە هۆشخۆچوون
ئاوی ئەشقیان بەسەرڕژاندن
مەست بوون
ئەڵقەیان بەست
لە حەوشەی زیندان شان خرۆشان
چوار مەشقی لەناو زەماوەندیان دانیشتم
پاشماوەی شەڕی نەهاتوو گردێکە لە پووش
پووشیش گەردەلوول بەڕێکەوت هێنای
با لە غەفڵەتدا دەیگوازێتەوە
تەنیایی دەموچاوێکی ماندووە

بۆ کەس نالوێ وێنەی بگرێ
بیکات بە پۆستکارت
لە ماڵی شیعر هەڵیواسێ
ئەرێ ماڵی شیعر لەکوێ دانێین
دڵم دەوڵەمەندە
بەشادی بەردەوامی منداڵیی و دیمەنی دەربەندی گۆم
بۆشایی توخمەکان
ماڵی کۆمەڵەی مردووانە
بەخێرهاتنی مێوان ناکەن
ئاگر دەروونی تەنیایی خواوەندەکانی لەسەر دەبرژێ
خۆڵ ڕەگەکان پەروەردە دەکات لەناویشیان دەبا
ئاو شاخی کەڵەکێوی مردارە بۆ جوانیش هەڵدەواسرێ
با پیساییەکان لە خواردن و جلوبەرگمان دەتەکێنێ
لە شوێنێکی دی دەچێتە ناو جوانییەکانەوە
تەڵخیان دەکات
بەخۆدا ڕۆیشتن گۆرانی گوڵە گەنمە
کلۆری شمشێر بووەتە ماڵی گورگ
ئەی مرواری قووڵایی دەروونی بێداران
بۆ سەرەتا ئاوا دەبم
سوورایی ئێوارە پێستی کەڵەبابی مۆمیاکراوە
لە جوانیی مەرگ تێگەڕاوتر خەونی منداڵی یەکشەوە
بای ڕووگەنما کوا ڕێکەوت ڕووەو دەم دەیەخێت
قەڵەباڵغی سێرک ئاسوودەیی بفرۆشێ

چاودێری پیاسەی خواوەند ئەوەی داوایە
کەو بۆ خاوەنی دەچێتە ناو قەفەس
کوندەبۆ باڵندەی دەرەوەی ماڵە
سێشەممە سەر و ڕدێن تراشین پەسەند نییە
باداشتی تیتراوسک یەک دوو لاپەڕەی بەرنەکەوتووە
ساڵکۆچی جوانەمەرگی هوما ناگیرێ
دەرۆزەکەر چوارشەممە لە گۆڕستان گۆرانی دەبزڕکێنێ
ماین لایەکی بڕیاری حەڵاڵکردنی دراوە بۆ خواردن
منداڵ یەکەمجار زمانی بە بابە ڕادێت
چاوەکانی بچووک کردنەوە
لەناو بیرکردنەوە جێما
ژیان هیچ مرواریەکی نەدۆزراوەی تێدا نەماوە
شووشە بۆنێکی بەتاڵ لەگیرفانی وەسیەت دادەنێم
هەمیشەیی تێدەپەڕێنم
بەخود پەرت و ڕامان کورتم دەچوێنن
درەختی پەرژینەکانم ڕوواند
ناوەندەکانم پاراست
پیاو و ژنێکی چڵێسی سێکس سیسەمیان شکا
گواستییانەوە عارد
تا نقورچی کەوتن ناخی شل کردن
تفری کاشی ڕۆیشت
دوو تارمایی بەباران تەڕن
هێشتان داوا دەکەن زێتر تەڕیان کات

خۆویستی ئادەم هەڵدەبژێرم
هەڵمی تەماشا لە ناکۆکی دادەماڵم
دووبارە دەبمەوە
بەشداری دروستکردنی ئامێری غاز نابم
کیژی ئەتۆم پەنجەی لەناو سەرم ما
سێ جار ئادەم مرد
جارێک پەنجەکانی بوون بە کێل
ڕۆژی مردن و لەدایکبوونی تێدا نووسرا
دواین جار تەماشام هاوێشتە گۆڕستان
ئەوێ کۆچ قوربانی
ئێرە بێداری مردووان
تا تەکسیشم ڕاگرت دووکەڵی جغارەی بابم
لە پرچ و نێوان پەنجەکانم ما
دەرگای گۆڕی پێکدادا
هێمنی گۆڕستانی پاراست
من لە خاک دوورکەوتمەوە
چوومەوە ئاسمان
لێفەی ئادەم پرچی پاکیزانە
حەوا پەنجەی بەگڵۆپی هەیوان وەنا
ڕۆژنامەی ڕاخست
سێبەری کۆمەڵێ گورگ لە پەنجەرە خۆیان هاوێشت
درەختی نەخۆش بیروەرییەکانی دەبێتە وڕێنە
لە وڕێنەکردندا گەڵایەکانی لە دەست دەدا

بەینی پەنجە گۆڕەوشاری دەنکەکانی تەزبیحە
١٩٨٨/٨/٢٥ چاوی خالید سابیر حەسەن بووە ئاو
ڕژایە بن درەختی بنەماڵە
باوەشێ پەلک پەرت بوون
مووچرک لە پرچی مردووت وەستا
گۆڕت لە تاریکییە بیناییم نالەرزێنێ
ئێوارە ئەسپ ڕاگرە
بژی باڵندەی دێنێ
جۆگەکانی بەهەشت ئاویان شلەتێنە
مەلەوانی لەناو دەکەم
چیا لەژێر گەرمی بەفر زەرتکی هێنا
لە پەرداخە فرمێسکی قەتێ پەراسووم بەریدا
سیمی ئێڵەگی نواڵە تەماشای ڕاگرتم
تەماشام لە بیرکردنەوەی ئاوێنە داماڵی
ژن بەکراسی نوستێ
گەردەلوولی ئاسن لێی دا
نەیهێشت خەونی تەواو ببینێ
لە ئاهەنگە گەورەکانی شار
تەرم کورسییەکان ڕێک دەخات
خۆڵم دا پاڵ گۆڕ
سەرەتاتکێی کیژە مردووەکان تەواو
چیم لە نەخرۆشان
بۆ خۆم کیژی زەردی ئێوارە

دەبەمەوە دوا بەشی ئاسوودەیی شەو
نینۆکی لە بەردی هیمداد خوران
بەختیاری پەنجەوانەیەک بوو
بەخشیمە پەنجەکانی
ماوەیەک ما
نینۆک پەنجەوانەی دڕاند
کرم بژی ئامێرە ئەسپەکانە
کۆمەڵێ پەرتاو بوون
دەنگی ئێزگەکانی میلی ڕادیۆمان بەدوا سووڕاندن
بانێژەی خانووی ناو باخچەکان تەختەڕەشن
جانەوەر چالاکییەکانیانی لێ دەنووسنەوە
ئای ئەی باڵندەی بەئومێد هەموو دەم لەگەڵمدای
بەیەکەوە دەچینە حەوزی ناو باخ
ڕووناکییەکی سەرنجڕاکێش
کیژێکی چاو چالاکی کردووەتە
برادەری شاعیرێکی ڕۆمانسی
کە هەمیشە مایەی خەونە
خەونیش ئاگری هەقیقەتەکانە
جیهان دروست دەکات
شەقامی پڕ و بە گوڵ سێبوری ڕێبوارانە
لە زەردایی ئێوارە بۆق دەیخوا
نواڵە حەوزی سۆبەی لێوڕێژ کرد
یادەکانی سەرمایەتی

خوشکەکانی باران
ئێسکیان کلە لە چاوی درەختی کوژراو
پیاوە یاریکەرەکانی شەڕ
کراسی چوونە ژووری تاریکییان لەبەر کرد
سندووقی تەرمان کردە تەختەی تێنس
دوو تیپ یاریمان لەسەر کرد
مەرمەڕی کێلەکانمان بەخواردن گۆڕییەوە
شەقام لەناو چاوانت بنوێنە
سێبەری ئەنوایی دەکشێ و ڕەت دەبێت
پیرێک پەرداخێ ئارەقی لەناو خۆش کا
گەنجێک لە ژووری میوە جغارەی گرانی کاتی نەکێشا
منداڵێک نەبووە شاخێ گڵۆپ
توانای کوتانی دارم نەما
دیاریم دابەشکەم
دارێک منداڵدانی بەتاڵ نەکرد
جۆگە دەنگ بخاتە سیمای کەنارە ساردەکان
شار دەسیسەی ڕاپۆرتدانە
برادەرایەتی ڕەش و سپی فەخفوورییە
هێلکە و ڕۆنێکی لەناو دروست ناکرێ
پەنجەم بۆنی تووکی ناو بالیف نەخۆشی خست
ژوور تەمەنی خۆی ژمارد
وەشاندنی بۆبە
پێویستە بەئارەزووی جاڵجاڵۆکە بێ

شیشەکانی زیندانم کرد بەتەنافی جلکان
دەستم دایە یەک
سەری دوای جەنگێکی درێژخایەنم هاوێشتە سەری
دوو فریشتە لە وەرگرتنی ئیفادەی مردووێ
تەواو بوون
کەلکێش هەناسە ڕاگرە
منداڵێک لە خەوندا پێدەکەنێ
خۆشەویستی پەنجەرەی کرایەوە
لۆکەی ڕدێنم دەکەمە بالیفی ئارامیت
نۆبەتدارانی ڕۆژ دەگۆڕێن
دەستەیەک لەبەر ئاوێنە چاویان دەکەنەوە
دەستەیەکی دیش بەگومان دەچنە هەرێمی پشکفتنی گوڵ
خالید کراسی ئتوو کرد
لە دەرمانخانەی ئێشکگری شار
پێویستییەکانی وەرگرت
چاوی دوو کەلا بوون
بۆ قەلا سەرکەوتن
بەمنارە هاتنە خوارێ
خواردنی ئێوارەی مردووان
لە حەوشەمان هەڵمی کەوت
نایلۆنی خواردن ڕایەخرا
درەختی گەشت گەلای نقومی گەردەلوولە
گیای زەردبوو تارای گۆڕە

گفتوگۆ تارا هەڵدەداتەوە
دێم مردووەکان گۆڕیان بەتاڵ دەکەن
بازنە بەدەورم دادەنێن
پرسیاریان زۆرە
وەڵامیان ناوێ
جێیان دێڵم
نیوە بازنە بەردەدەن
گۆڕستانی جەژن ڕووناکی ئاوێنەیە
ئاوێنەی نەمریی بەشداری ئاخاوتنەکانمان دەکات
باران ئارایشی گۆم و سەکۆیەکانی کرد
ژنێکی دەموچاو ڕووناک
ڕێکەوت هێنابووی
گۆرانی زۆری دەزانی و نەیدەگوت
مێوانێکی نەترووکاوم
ماوەی ترووکانم بۆ تەواوبوونی
سێ ڕۆژەی تازیەی باوکم دواخرا
ئێستا و ئەوسا بەداخراوی مایەوە
دەڵێی دەستێکی ئەنقەستی بەسەرەوەیە
ئەستێرە مەمکن
سینگی ئاسمان شۆڕ
کانی دەم
لووتکە دەست
منم ئەندازیاری دەم و یاریزانی لووتکە

وەرز کاتژمێری سروشتە
دڵسۆزە بۆی چرکە و خولەکیش دواناکەوێ
ئەو دووربینەی پێیان تەماشای یووسفی بنی بیر دەکرد
ڕێبواری سەر دووڕیانەکانی هەڵخەڵەتاند
باز باڵەکانی مۆسیقا دەفرۆشێ
هوما لایتی دەست فریشتەی خێڵە
سەمەندەر سەرلەشکری ئاگرە
من جۆگەم بردە ناو باخچە گشتییەکان
جوانی تەماشای جێهێشت
٤/٨/١٩٨٩ ئەڵقە پەنجەی چەپی کردم
بە باخچەیەکی خەونیی
درەختەکانی بەبای باڵی باڵندەی بەئومێد
نەشوونما دەکەن
حەوا مەگیرانی بەسێو کرد
ئادەم بەفەقیانەی سێوەکەی بۆ پاک کردەوە
مۆم وەری
هێز و چالاکییەکانی ئێمە
ئاوێنەی ناو جانتای کیژی بەهرەیە
کیژی بەهرە پێیەکانی بەئاستەم لە زەوی دادەنێ
تا زەوی لە پێیەکانی نەپرسێ
یان ئەو لە زەوی نەترسێ
ئەی ئەو ئاوەی بۆ شوشتنی قاچەکانیان
شلەتێن کردووی

قسەکانم چەنە لێدان نییە
کەڵەکێوی و چەند ئاسکێکی دڵنیا
لە کێڵگەی ناو ئاوێنە ئاشقی کانی و ئاو بوونە
ئادەم بەڕووتی حەوای بوو
بەڕووتیش نووشتایەوە سەری
لەسەر زەمین شتەکان یەکەمجاریانە دەبنە ڕووداو
تاژی و کەروێشک یاری بەخوێن دەکەن
لە دواییدا گەمەکان پرتەقاڵێکن
باران لە داری بەرداونەتەوە

١٩٨٧-١٩٨٨ هەولێر

جەنگی پرسیار

دەمامکە جوانەکان تا هەتایە
لە جەنگی پرسیار دەمێننەوە
کتێبێکم دەربارەی مانەوەیان خوێندەوە
کۆڵانە بەتاڵەکان بەئاسۆیەکی ملکەچ تێدەپەڕن
لە پەنجەرەی من
باڵندەی ئاوابوون دەنگی ڕژا
چیا باوەشی پڕ بیرکەرەوە و لەشکری چاو سوور
دەماری قەڵا کتێب و خەیاڵ و چەکی کاریگەریانە
گۆرانی مێوان
ئێوارە پەڕەمووچی فرۆشت
توانیمان بەناو ڕێگا ئاڵۆزەکان بفڕین
هەنگاوێک ماوە بگەینە منداڵی
م مشتومڕی ئاهەنگی برایەکانم لە گەرمی ئاو سارد بووەوە
ن نەگەیشتمە ناولێنانی ئاو

د دەستی میراتی ئاو دەگرم و دەڕژێمە لەشتان ئەرێ ئاو بڕژێمە کوێ
أ ئاوارەیی لە چۆڵایی ئاو ئاسۆی لێ نەکەوتەوە
ل لم هەڵخەڵەتاوترین ئاشقی ئاوە بەمژێک هەڵیدەلووشێ
ی پێوەندی نێوان من و دایک و باوکم و داپیر و باپیرەم و حەوا و ئادەم
خوا پێویستی پێ نەما فرێی دا
ماسی بەدبەختترین گیاندارە
چێژ لە ئاو وەرناگرێت
منیش نەگبەتترین ئادەمیزادم
چێژم لە منداڵی خۆم وەرنەگرت
وا بەرزاییەک لە منداڵیم دەکوژێنمەوە
ڕەنگە سبەی بیێتە وڵاتم
وڵاتی منداڵێتیم پیشان دە
ڕووناکی ونبوو بەرزاییەک دادەگیرسێنێ
هەنگاوێک دەتگەیەنێتەوە منداڵی
ئەو گوللەیەی
منداڵی پڕ شکۆی لا کردم بەگومان و هیچم نەگوت
لە گەنجیەتی قەوانەکەیم بردە بەرەکانی جەنگ
کردم بە مەرەکەبدان
یەکەم دێڕی یاداشتم پێ تۆمار کرد
نانی گەرمم نەخوارد
گەرمایی لەناو لانکی هاوین
هێمن و سەرکەوتوو هەناسە دەخواتەوە
پردی پێست تەنک یەکتەختە بوو بە هەست

ڕاو خامۆش
تەنیایی بۆ یەکەمین جار ژیانی تێدا ئاسوودە بوو
پەسەندی ئەو تەنیاییەی
بڵاوە بەو سێبەرانە دەکات
لە دیواری بەرامبەری دەجووڵێت
لەسەر زەوی خەون دانیشتن
کۆچ بەرەو خەون
گەڕانەوە ڕووەو خەون
نیشتەجێبوون لە ماڵی خەون
خەون شادمانی سەر زەمین
سەر زەمین گێژەنی ژیان
ژیان خەونێکە لە شەوێک کۆ ناکرێتەوە
مردن دەتگەیەنێتە خەون
کەوانەی کراوە
خواوەندێک تێیدا دێتە قسە
نالی لە سووڕی ژیانی ئەسپ
ڕەشنووسەکانی پاکنووس و گەشت و گوزاری دەستنیشان دەکات
بۆشایی داخراو
مەحوی لەگەڵ خەمدا چی بۆ کرا
بەخشندە ئارمووش بئاڵێنێ
کات دەبێتە ناسیاوێکی ئێسک سووکی ڕاوکەر
ئاوێنە شکۆمەندی دەموچاوت دەداتێ
بەخشندە ئارمووش داکەلێنێ

کات دەبێتە دێو
پێستی پێڵاوی هاتوچۆکەران دەخوات
شەقامەکانی کۆماری جوانی پیاسەیان لێ ناکرێ
خەڵک بەپڕتاو دێن و دەچن
منداڵی باوەشی ژنەکان
مەمکی درەختەکانی ئەمبەر و ئەوبەری شەقام دەمژن

سروود
درۆی پفدراو
ژوور
ئەسپی ناڵ لۆکە
ڕێگا
هەراسانی دیدەنی
ئاڵا
قەڵغان و شمشێری شەڕکەرەکان
دوو وشکایی
لەم کتێبە ڕەنگاوڕەنگەی هەمیشە کۆمان دەکاتەوە
بسک و سمێڵیان کەوت
دوو تەڕایی
لەو نسێیە کۆش سڕەی
هەمیشە توانای مانەوەیان تێیدا نییە
گەرمی و تریفەیان گرت
دوو ژوور تەماشایان خۆڵەمێش

ژنی ناوی چاوەڕوانییان سارد
میوەی باڵ بەتاڵ
جلوبەرگی تەڕ بەسەر تێل مانەوە
سێبەری لاوانەوەی حەوشە و هەڵمی
گەشەکردنی ڕووەکەکانی دڵخۆشی
نایلۆن چاویلکەی پەنجەرە
خاوی فەرموودە پشوودان
شەو و ئێوارە
ئەستێرەم نەوی
نیوەڕۆ و سبەینە
مانم پەرت
پەشتەماڵی جێماو دەبێتە
سێبووری و چاوی پێ دەکرێتەوە
هۆڵ پڕی ڕووگەنمای هەڵخەڵەتێنەر
پیاوی تەوەزەل هاوینی دەریا
تێلی قەرەوێڵە ددانی زەردی بیابان
لەسەری بنووی
کابووس تەزبیحێکت دەداتێ و پێشت دەڵێ
ناوی بنەماڵەکەتان بژمێرە و ناونیشانیان دیاری بکە
گڵۆپ پۆلیسی شەقامەکانە
ناسنامەی ڕێبوارەکان دەخوێنێتەوە
دیوار گەمارۆی جوانی
ئێوارە و شەو

مانم پەرت
سبەینە و نیوەڕۆ
ئەستێرەم نەوی
شووشە گوڵاوی ناو پەشتەماڵ بەداخراوی دەمێنێتەوە
پیاوی تەنیای ناو سێبەر
دەیەوێ ڕاکاتە بەر باران
برژانگی بۆشایی ڕەنگ بکات
پانکەی ناو تونێل باڵ گەچراو
دووکەڵی درەختی تەڕ
یاداشتی ڕاکردووی بە باران شێلدراو
بۆنی دۆڵ
گۆرانی خۆشبەختی ئاشقی لە باخچە ڕواو
سیما ئاوێنە نەیگەست
مانگ مەمکبەستی فڕێ دا
مەمک گردی سێبووری
گەرمایی دەیەوێ کراسی سێبەر بکاتە بەری
ڕۆژباش برادەری نقومبووی خەون
قسەکردن ونکردنی ئەو خەونانەیە
شەو بەنیازی دەخەوێت
خەون شکانی سزا
ئاوابوون دانیشتنی خۆشەویستی
نواڵە پرچی ناوەڕاستی ئاسمان
ئادەم و حەوا سێبەری خۆیان

بەڕووتی لە ئاوێنە دی
بەهەشتیان جێهێشت و ڕژانە سەرزەمین
بولێڵ
ڕوخساری باخچەی دەربەندی گۆم
کازێوە
ڕوخساری باخچەی هەولێر
شوێن پێی ئاو
فەرامۆشی ئەو ماسییەی زەرتکیەتی
دارستان پەنای کۆچبەر
باخچە دیلی گوڵ
غارێک خۆشەویستی
جریوەی باڵندەی نیوە خرۆشاو
شوێنگری گوللە
پیشانگای رۆژی نیوە مات
پەرداخە شەونمی سەرەتای مانگی بەهار
دووری ئاسمانی یەکەم
سروودی سەربازی لە شەڕ سەقەت بوو
بسکی بەخشندە
ساباتی شەوی پەردەی منداڵی پێغەمبەرەکان
سمێڵی خواوەند
فریزی ئەو حەوشانەی منداڵ تێیدا
فێری ناوی خۆیان دەبن
درەختی بەخواوەند خرۆشاو

گەڵای خانمی شێدار
درەختی بەبەخشندە خرۆشاو
گەڵای جوامێری گەرما
شوێنگری گوللە
پیشانگای ڕۆژی نیوە شێلدراو
ئەوانەی زەرتک سەغڵەتی کردوون
چاودێری ماسیین
چاودێر دەستی ڕاستی گەراجە
دەربەندییەکان لەناویدا بیر لەخۆیان دەکەنەوە
دەستی چەپیشی هەولێرییەکان
نهێنی تێدا دەدرکێنن
سەروەری چیای ڕەنگاوڕەنگ
کۆمەڵێک خەنجەری گومان نانەوەن بەدەست تارماییییەوە
گەردەلوول ئارەزووی وەرز
سنوور لوولی مار
پەنجەرەی گەشت
بای مەیی
تاسەی دواخست
نواڵە بیرەوەری ئاڵۆز بوو
خودی فڕێ دا
کیژی دۆزەخ
کوڕی بەهەشت
لە خەون چارەنووسیان وەک یەکە

ناوەندی شار خواوەندە
شانی ڕاستی
سۆراخی دووڕیان
شانی چەپی
گەرمایی لە ئاگرە خراپەکان دەستێنێتەوە
چلەی ماتەمینی گۆرانیبێژی بەناوبانگ
نوالّەی نەخۆش خست
پەنیری بەتاخمی چاوە هەلّگیرا
باران گەوهەری سەرنج
پەرژینی باخچە
پشکفتنی خورپەی بالّندە
بالّ دەنگی هەلّدا
شەڕە
دوافیشەکم نارد
لەشکر قرپۆک
ژەنگی تفەنگ
جیوەی ئاوێنەی گالّە گالّ
با لە پێشوازی باران و تەزرە و بەفر
وەستاوە و سەرمایەتی
قەوزە ئاوێنەی لێوی جۆگە
جۆگە پەنجەی کوڕی بەهەشت
شمشالّی کیژی دۆزەخ لێ دەدا
شەپۆلی گوللە خلیسک

بەژن لووتکەی کەوت
زاناکانی کەناری پەڕینەوە
سێبەریان فرۆشت
دووکەلّ خەلّاتی پەپوولە
خەلّات لەتە گۆشتی جووراوی ناو دەمی
ورچی ددان ڕووخاو
بارانی گەڕەکی خۆشبەختی
برووسک کردی بەهەلّم
دەرگای باخچەی یاداشت ڕۆچوو
ڕۆچوون بەناو جوانییە ئەتککراوەکان
بالّی بالّندەی مەلەوان
جوانییەکانی لەناو دەرهات
لە شاری گووفەک
ئەسپ تەرمی سواری خوارد
شمشالّی کۆچ
نزای هەمیشە وشکی
چایخانەی ئەدیبەکان لەناوی دادەنیشن
باوێشکی بالّندە
هەور حیلاندی
کوێر لە خواردنەوەی تاسەی دیدار
جوانی گۆڕی نووستووی تەنیایی
نسێی ناشرین
گولّە بەرۆژەی چاو گەرم خوناو ناگرێ

دەربەندی گۆم خوناوی سۆزی دایە گەرمایی
هەولێر تەماشای لە بەژنی کاتژمێر ڕەنگ
مانگ زەرتکیەتی
هەناسەی لە ئاو بانگەوازە
چاوی چەپی تریفە
چاوی ڕاستی ماسی
دەرگای نیوە کراوە
یاداشتی ئالۆزبوونی دوو تارمایی
درەختی ساکار
پەلکی گوللە
داخرانی چاو
ئالۆزبوونی پیاسەی ئێوارە
گوێی سپێدە کرایەوە
گفتوگۆی ژووری منداڵ تێدا لە دایک نەبوو
خەونی لەناو ناڕوێ
بیابان نینۆکە فڕێدراوەکانی چیا
مانگ زەرتکیەتی
هەناسەی لە ئاو بانگەوازە
چاوی ڕاستی تریفە
چاوی چەپی ماسی
بەهار گۆشتی خاک شلە
تەماشای لەرینەوەی مەکە
چاوت هەڵدەپرووکێنێ

هاوین ئەنگوستیلەی تۆزە
لە پەنجەی پەیکەری خۆشڕۆیە
زوو بزر دەبێ
پایز گەردەلوولی کەڕە
بانگی مەکە
وەڵامت ناداتەوە
زستان پردی بەفرە
بەسەری مەڕۆ
فێڵ لە پێیەکانت دەکات
سروشت کیژی گەچڵاو
سوورایی نواڵە ڕژا
تەماشای سوورایی ڕژاوی خۆی کرد
گلۆپی ژووری دەرهێنا
ئاوێنەی پشوودان ماوەی
ڕوخسار پیشاندانی داخست
مێوان زمانی کەوت
لە سێبەری دانیشتن
گۆڕەشاردانی تیشک
کەڵبەی ڕێ لە پێی دڵ توایەوە
سیمای پەنگری تێپەڕین سیس
پەنجەی کیژی خرۆشان شاری شێلا
دەستە خوشکەکانی نەگەیشتنە پێشوازی
چاوی چرۆی نەکرد

چرۆنەکردن وژەی ترسناکی شمشێر
مۆسیقای باخچەی حەوشە
گۆرانی خۆسرپینەوە لە مەمکە خڕەکانی تەنیایی
پەردەی پەنجەرەی ئەو شەمەندەفەرەی
پێی دەچینە گەشت
کراسی ڕەنگاوڕەنگی بابە نوئێلە
مندالآن بۆیان دووریوە
هەور بۆینباخی ئەستێرەی تازیەدار
ئاسمان سینگ بەرەڵلا
مەمکی کلۆر پەنجەی ماندوو کرد
کیژی ماڵئاوایی
کراسی تەڕی لەسەر ڕستەی هەتاو کۆ کردەوە
سێبەر خەملّی
پەسەندە ئەو سێبەرەی بیرکردنەوەت دەخەملێنێت
ئاگری ئارەزوو پێڵووی تەنک
بووکە شووشەی کەمخوێن
دەستەکانی گەمە بەدوگمەی ڕادیۆ دەکا
دەیەوێت هەواڵەکانی جەنگ
پەنجەی بەخشندە
دەرگای کۆشکی بەختی کردەوە
پەنجەکانی پشکفتن
تێکئالآنی پەنجەکانی کۆتی مانگ
پەلکەزێڕینە برژانگی کیژی ئاشق

بوومەلەرزە شەختەی ناو گۆزەکانی هەڵوەشاندەوە
دروود ماسی ئەو حەوزانەی کیژ بەخێوی دەکەن
دووکەڵی ناو ئاوێنە
لێژاییبیەکی خزە
کۆمەڵێک سەرخۆش دەیانەوێ بچنە ناوی
ناو لەپ گۆڕەپانی یاری
پەنجەکانی جۆگە
قازە دەنگ تیژەکان هۆگری بوونە
کۆمەڵێک جووتیار کێڵگەی شانازی لەبەر دەکەن
چاو تا سەر پێڵووی گران کرد
درەختی لێوار ژووری گەشت
باڵندەی ترسا
فڕین ملوانکەی کیژی خامۆش
هەڵفڕین نەیتوانی ئێوارەیەک بچێتە پیاسە
لە باخچە بیر بکاتەوە
ڕووباری جوانی لە ژێر پێڵووی
ماسی لەناو بن
جوانی دوا پەنا
ئەی جوانی
من شەرعیترین مێردی تۆم
شەڕی ئاسوودەی نێوان من و تۆ
کەرتبوونی سێوی ئادەم و لە دەست
بەربوونەوەی بەردی سەرکەوتن

سەیری ئاوم کرد
لە چییەوە پەیدا دەبێت
بەدیار چییەوە خەو دەیباتەوە
پارچە فایبەرێک
لە دەنووکی تەیرە ئەبابیلە چوارچێوەی بۆ کراوە
ئەو حیکمەتەی تێدا نووسراوە
ئێرە ماڵی خودایە
بەدەستنوێژ و نیازی پاکەوە وەرە ناوی
دەرگای بە کراوەیی لە دوای خۆت جێ بهێڵە
ئەو ماڵەم لە وێنە لە چاپدراوەکانی کتێبەکان دیوە
سەدەیەک بەرامبەری سڕمام
لەناو باخچە چرام زیاد کرد
لکە لاوازەکانی درەخت داوایان دەکرد
بکرێنەوە کورسی
کوڕێکی بلیمەت لەسەری دانیشێ
پەلکە پرتەقاڵ بهاوێتن بۆ دەموچاوی تیشک
لە حەوشەی ئەو ماڵەدا
ماسی بایەخ بەو تابلۆیە دەدات
کە لە حەوزەکەدا ڕەنگەکانی دەشێوێ
ماسی ئەڵقە لە گوێی ئاوە
بەچاوی شەرمەزارییەوە
تەماشای لافاو دەکات
کە فڕێیان دەداتە سەر دارە تەرمی کەنارەکان

تۆڕەوانەکان لە کەنار دانیشتوون
پەتاتە پاک دەکەنەوە
حەزیان لە خوێندنی باڵندەیە
کوێری دەکەن تا بەردەوام بۆیان بخوێنێ
تا لە ئاوازە خۆشەکان بێزار دەبن
ئەرێ بۆ لە ئاوازی خۆش و جوانی بێزارن
کەروێشکێکی شلەژاو
لەگەڵ خۆتان بهێننە باخچەیەکی مردوو
مرۆڤێکی ئاسایی
هۆگرتان دەبێ و لکێکی لاواز لە دارستانەکە دەبڕێت
بۆ باوکە پەککەوتووەکەی دەکاتە کورسی
کە ناتوانێ بڕوات و پەلکە پرتەقاڵ
بۆ دەموچاوی تیشک بهاوێت
خۆر لە ددانی بەخشندە
بەژنی چەماوەی بینی
شانازی فرۆشت
خۆری ڕوونەوی زەرتکی لا دڵ
جوانی کرۆشت
بۆنی پرچی تەڕ
لاوانەوەی پیانۆی
ئەو کوڕانە پەنجەیان لە زەمینی خەون ڕواندووە
ئێوارەی مێوان
ژمارەی خۆشەویستی دزی

مانگ برادەری نیاز پاکی ڕێگا
تریفە دەمامکی پیاوە کەمتەرخەمەکانی
هەفتەی جارێک دەچنە مۆزەخانە
گردی گەمارۆدراو بەجۆگە
سزای نەمریی
تەزرە سیس
گەواڵە ئارەزووی هەور
باران هەڵەی ئارەزوو
ئاوزەی خەون
ئەستێرەی لاواز
مانگ زەردێنەی هێلکەی
ناو لەنگەری پیاوی جوانی ویست
ژووری پشوودان نەخۆشە
حەوشە پاسەوانییەتی
ناهێڵێ کەس وڕێنەکانی ببیسێ
ئاو تا چۆکی جوانی
خلتی جیا کردەوە
شەپۆل نزم
گۆرانی پەڕینەوە
دەستاژۆی کەڵەکەوان
ڕووباری نزیک شار پردی نییە
خەڵک بۆ دیدەنی بەمەلە دەپەڕنەوە
گۆپکەی داری باران پشکفت

ئاو چاڵایی زەوی داپۆشت
بازاڕی جێهێڵدراو
ونکردنی جانتای گەشت
هەست
ڕاکردنی سێبەری بوڕکان
گوارە هەڵوەرین
چاوی داخراوی ئاهەنگی کیژی
سنوور
جەنگ
نەفرەت
ئاوەدانی
بەهەتاوی درەخت کرایەوە
هەتاوی درەخت
بەیانیت باش
مزگەوتی دەربەندی گۆم
هالاوی پرسەی لێ بڵند دەبێتەوە
گوڵ دیواری لادا
گەرمی مانگ
لە کەمەری شەو خۆشی ڕێبواران
دەنگی غاردانی ماین
کەوتە ڕێگا گشتییەکان
مانگ دەستی لە خانووی گیانم پەنجەرەیە
نواڵە پەنجەی بەدیواری ژوور کێشا

کیژی گوڵەگەنم
کەژاوەی ئاوەدان
گێژەن تەماشای لە پەلکی ئاو کردەوە
لەو خانووەی تێیدا لە دایک بووم
بەخوێنی ناوک بڕینم
نووسییان ١٩٦٥/١١/١٨ هەولێر
دڵنیایی ماڵئاوا
هەوار پێخوستی خەون
خەون ژووری بەتاڵی گەواڵە
گەواڵە ئەڵقەی پەنجەی کیژی شەل
شەل لە بانگی بڵندایی کەڕ
کەڕ کەڕووی ئاهەنگی بووکی نابەدڵ
نابەدڵ بنیشتی هەڵبزڕکاوی نەمێری ددان ڕووخاو
ڕووخاو گەشتی قرژاڵ
قرژاڵ کۆڕاڵی سروودی بیابان
بیابان دووکانی سەوزەی قوم
قوم ژەنگی گوارەی شاخ
تاجی لەشکر لە ددانی بەوەفاو سەرنجڕاکێشی گورگ
دانیشتووان فەرشی پیاوە یاریکەرەکانن
کە لە چاوەڕوانی هاتن و نەهاتن قسەیان نییە
پەرژینی چاوی گورگ
ددانی پڵینگ و شێرە
هەولێر ساکارە

دەموچاوی لە قامیشی شەکر و گوڵە
ڕەنبەقەی ناو ئاو داڕێژراوە
هەروەها منیش
قەڵا و منارە بەساکاری بوونە دوو باڵی گەورە
توانیمان ئاوی دەریاکان بخۆینەوە
جوانی ساکارە
زەویش ئاڵۆزە
گڵۆپی پایتەخت کون
غەریبی لە ساڵ
غەریبی لە وەرز
غەریبی لە مانگ
غەریبی لە هەفتە
غەریبی لە ڕۆژ
ئەی غەریبی لێیدە لە زەنگ
لە لێوارەکانی ئاوابوون خەونبین دەڵێ
هیچ شوێنێک نزیک نییە لێرە
شەو کراسی دەریا
ئێوارە
فەرامۆشی پردی دوورگە
نیوەڕۆ
تۆڕی گەورەی ڕاوە ماسی
سبەینە
شمشاڵی دارستان

باڵی ڕەنگاڵەی نەخۆشخانە کەوت
گای پرچ گڤ لە سێرک پێشبڕکێی ئاشتی دەکات
دەرزی بەرگدرووی بووک گوللە
سبەینە
کلۆری ددان
نیوەڕۆ
تاسەی دووگیان
ئێوارە
ئاسمانی نزمی باڵندە
شەو
پشوودانی منداڵی گوڵفرۆش
غەریبی لە ساڵ
غەریبی لە وەرز
غەریبی لە مانگ
غەریبی لە هەفتە
غەریبی لە ڕۆژ
ئەی غەریبی لێیدە لە زەنگ
لە لێوارەکانی ئاوابوون خەونبین دەڵێ
هەموو شوێنێک نزیکە لێرە
ژێر باڵی خاڵخاڵۆکە
ناونیشانی ماڵە دەرکراوەکان
پەلکەزێڕینە موورووی پرچی بەهار
نارنجۆک کراوەتە تابلۆ

بەدیواری لانک هەڵواسراوە
منداڵ چەند هێمن و جوان لەناو لانک ڕادەمێنێ
دەستی بۆ دەبا
کۆماری مردن
زەنگە دڵخۆشکەرەکان لێیان دا
هەموومان بالیفمان هەستداربوو
جوانی پێڵووی تەنک
گرێی ڕێ لە پێ توایەوە
تەمەنی لێڵ مێوانی بەیانی
پرشنگی ڕم
ئەستێرەی ماتی دیواری گۆڕ
هەست هەناری کپی
هەناسە
نزای ماڵئاوایی
هەور
پەردەی پەنجەرەی ساڵ
درەختەکانی گوێ بۆ ئەو بایە ڕادەگرن
کە یاری زۆرانبازییان لەگەڵ دەکات
دەنووکی بەتاڵی باڵندەی کوێرن
با پەلکە وەریوەکان بۆ درەخت
دەفرۆشێ و ناشگەڕێتەوە لای
بەشەونمی هەورە تریشقە
ڕێگای چیمەنتۆ بەند نەرم

دەستی تەزیوم
بەگەرمایی سۆز گەرم بووەوە
یەک دوو ئاهی سەوزایی
ئاوێنەی ئاوابوون دەموچاوی ناقۆڵا کردم
گەندەمووی هەست
لە پارچەی بچووک گەردەلوولی چاو هەڵناگرێ
ڕوخساری ئاسوودەیی
بەردی خەون گەرمی بوڕکان
پێستی باڵندە
کفنی کیژی ئاشتی
نینۆکی خواوەند ئاوی کۆڵی
هێلکەی ماسی ترووکا
سروودی نەمری
سروەی نەفرەت
خۆشم
دەوێن
سەرم لە بالیفی خەوگران نقوم
پشکۆی سەرەتای ڕێ
شەیتان پەنجەی داوەتێ
ئاگردانی چاو کراوە
چای ساردە ساردە سارد
سروودی نەفرەت
سروەی نەمری

خۆشیان
دەوێم
ناشتنی بریسکەی شمشێر
گۆڕی جوانی
کێلی دوو چاون
چاوی ڕاستی لەگەڵ چارەنووس کەوتووەتە شەڕ
چاوی چەپی شەونمە لە پرچی بووکە شووشە کەوتووە
ئاوەدانی جرووکە جرووکی باڵندە
درەختی گەڵا نەرم و کانی هەناسە گەرم
ساردایی ڕوخسار
جانتام زریزەی کرایەوە
شوێن ڕەش
کات بزر
گەرمایی ڕوخسار
جانتام زریزەی داخرا
شوێن جۆگەی شکا و ئاوەڕۆی گۆڕا
کات ماکی سووتان بەکوڵمی هەڵبژاردراوی جوانی
پەراسووی مرۆڤی بەئەشق مردوو
ژێیی کەمان
نسێ هەتاوی بیست
بەردی قادرمە دەنگی بینی
ژووری دەرەوە پێنج لا
خوێناوی کونی شمشاڵی ماڵئاوایی

شای بەردی دیواری جۆگە
کەوتنی دڵۆپەی پەیکەری شەڕ
مەمکی خۆڵەمێش کیژی کەم خوێن
بەهار دڕندەیەکی گیانبازە
بەزەیی لە دڵۆپە شەونمی بەیانیان لێ جێما
مانگ لەناو دەستم کەڕووی لێ کەوت
خانەکانی تریفە ڕشایەوە
گەواڵە گومانی
لە هەڵمی گەیینی ترێ
باڵندە دوو چین بێچوویان بەباڵ کەوت
پەڕی باڵیان کورت
تووکی پێیان درێژ
پەرجووی دووڕیان
ئەمەکی هەتاوی زستان
ئاگر
دەرگای حەوشەم نەکراوەتەوە
دەرگات کوتا
بەدەستتەوە بینین دەکەوێ
خۆڵ
دەرگای ژوورم نەکراوەتەوە
دەرگات کوتا
بەدەستتەوە چێژ دەکەوێ
ئاو

دەرگای حەوشەم نەکراوەتەوە
دەرگات کوتا
بەدەستتەوە بەرکەوتن دەکەوێ
با
دەرگای ژوورم نەکراوەتەوە
دەرگات کوتا
بەدەستتەوە بیستن دەکەوێ
سروشت
زریزەی جانتای شەڕ دانەخراوە
زریزە داخەی
بەدەستتەوە بۆن دەکەوێ
بینین
چێژ
بەرکەوتن
بیستن
بۆن
بزانن کێ لەم حەوشە پێیەکانی مەییون
ژیان دەیکوژێ
مردن دەیژیێنێ
ئاگر
خۆڵ
ئاو
با

بزانن کێ لەم ژوورە پێیەکانی مەیبیون
نە مردنی سەرەتایە
نە ژیانی کۆتاییی
سروشت
بزانە کێ لەم شەڕەدا
نینۆکی بوون بەسەنگەری نابەرابەری پەنجەکانی
شەویان دزی و بەیانی لێڵ
خەون بەردە ساوایەکان
دەوەشێنێتە ئاوێنە کوێرەکانی دەموچاوت نادەنەوە
ئەو قەرەوێڵەیەی
یەکەم قیژەی من
ئاوازی نائارامی بوو
چوارپەلی ڕزی
دەست و پێی منیش
کۆمەڵێک برای
شیریی
گیانی
گومان بێن
بەدوای هەواڵی دەست و پێم هاتن
گۆرانی خەمبارییان گوت
گۆرانییان کرد بەهەڵات هەڵاتی ئەو ڕووبارە بێ وادەی
برادەرایەتیم لەگەڵی بەهێز بوو
برادەرەی بێ وادە چاوی داخست

دنیا غاری دایە ناو بیرکردنەوەی
لەگەڵ خۆی دوا
ئارەزوو دەکەم بێ دەنگ بم
شەقامی وا ترسناک هەیە
ناتوانی بەناویدا بڕۆی
قەڵای وا هەیە
قبووڵی نییە پێی لەسەر دابنێی
بەردی وا هەیە
شەڕت دەکاتەوە
چاوەکانی کردەوە
چای سەر مێزی سارد ببووەوە
جۆلانەی ناو باخچە
دوو شەمشەمە کوێرە دەیانهەژاندەوە
چاوی مووشەک
نیشانە دەکەوێتە ناوی
دیقەتم بدەمە خودای
ئاگر یان زۆر گوتنی بەرد
بەرد
دەست و پێی لە گفتوگۆی پردی ئاگر دۆڕاند
گەرداوی دەریا
خەونی پاشا
داوای منداڵ
لە تەنکاوی جۆگە لێ هەڵگیراو

سەرسامی ماری ددان هەڵکێشراون
ئاوی ئەو تەنکاوە بخۆرەوە
دەریا
پاشا
منداڵ
چێژ لە گەرداو و خەون و داوا وەردەگرن
گیای مردن لە چاویان دێ
گیا لە چاوەکان
پشتی تیمساح دەکەنە پێستی دووەمی پێیان
پردی لۆکە دەکوتن
پردی لۆکە
ترپەی پێی ڕێبوارەکانت لە دەفتەری یاداشت بنووسە
ڕێبوارەکان ئەو کاتانەتان شاد
کە تێیدا بەسەر پردەکان دەڕۆن
دەنووم
هەڕەشەی خەونێک خوێنم سارد دەکاتەوە
پرد گەمارۆی توندی گومان بین
بپەڕمەوە پێم لە خامۆشی ون
بازنەی گلێنەم بەتاڵ دەکەم
هەولێر لە ژێر چەتری بارانبارین
لە جوانی خۆی جێدەهێڵم
گوێم بەدەرزیبەک پاک دەکەمەوە
هەولێر لە ژێر چەتری گوللەبارین

لە ناشرینی خۆی جێدەهێڵم
جوانی
ناشیرینی
تێر مردنم
ئەرێ تێر گەشتی لە ئاسمانە یان زەمین
کیژی زەوی لوولاقی سەرمای بووە دەیشێلم
هەولێر ئارامبەخشترین خۆڵی ناو لەپی زەوییە
گیای
پرچی منداڵە مردووەکان
کەلاوەکانی
جەستەی کیژە لە ژوان کوژراوەکان
خوناوی گەشت
لە کەلاوەی جەستەی کیژەکان
لە جەستەی گەشتەوەران بنیشە
چاوە منارەییەکان گەڕانەوە منداڵدانی
قەلا ئاوێنەی خەتاباری بووک
سبەینە بۆ شەوێکی دی
ئەو قەرەوێڵەیەی
یەکەم قیژەی من
مۆسیقای ئارامی بوو
چوارپەلی پەرژینی باخچە
دەستم هەڵبڕاوی سلاوی مێوان
پێم لە ڕێگای سەردان

خواوەندی سەرسام و خەوندیدە
پێڵووی پشکۆ بەکەوتنی چاوی مامز گران بووە
پشکۆ پێڵووت هەڵبدەوە
جەلادان ئارامی ئوتێلەکانیان تێک دا
گەشتیارەکان لەسەر تەرمی پیاوی کوژراو
ناسنامەیان خوێندرایەوە
تەرم ئازادی بەزەوی بەخشی
درەخت گەڵاکانی بوو بەئاسن
منیش گۆڕم
گۆڕی ئاوێنە
درەوشانەوەکانی لە ناو خۆ لوولدا و فڕێی دان
لە ئاوێنە نەگەیشتمە نامەهێنێکی دڵخۆشکەر
سێبەرم بوو بە هەڵم
من مامەوە
بکوژی کەشوهەوا
کۆمەڵێک ئێسکبەند خەریکی تەرمی کەشوهەوان
ڕێگاکان بیری ڕێبوارە لەناوچووەکان دەکەن
لە ژێر خەندەیەکی ساکاریش
تەماشای مەدالیای گیانبازییان دەکات
چۆن هەڵۆ لەسەری نیشتووە
پێیان دەڵێت
دێن بچین بەدوای دەستە بەوەفا و میهرەبانەکان بگەڕێین
جوامێری تاریکییەکان
گوڵی گێچەڵی لە باخچەی دڕندەیی کرتاند

بۆنی بەزەوییەوە کرد
کیژێکی خانەنیشینی لە بنەماڵەی ئاو مارەبڕی
لەسەر کورسییەکی حەسیری هەژێنەر دانیشت
پەرداخێک ئاوی تووی خواردەوە
داڵغەی لێداو لە خودی نزیک بووەوە
ئەم حەوشەو ماڵەم بەدڵە
هەموو شتێک تێیدا جوانە
ژوورەکانی لە چاوی نقوم کرد
باخچەش سێوی حەرامی گرتووە
ژووری لەدایکبوون + ئەو ژوورەی مانگی هەنگوینی تێیدا بووم = دڵە
ساکارەکەی زەوی
باڵندەیەکی مەنگۆلی
خۆی بەسەر گەرمپێوی قەد دیواری ژوورێ هەڵواسی
گەرمپێوەکە فڕێیە خوارێ
خۆی لەناو کەلێنی کاشییەکان بزر کرد
باڵندەی قەشمەری ئیفلیج
لە جانەوەری خۆی لێمۆندووزی لە کەپووی تواندەوە
شینایی ئاسمان و دەریای لێ بوون بەتەختەی شانۆی
پێشکێشکردنی چالاکییەکانی زەوی
دەریا لوولی دا
گەرمی پێوەکە وەک دەستی دایکێکی دڵسۆز
تیشکە شیردەرەکانی نەدەگەیشتن
مەمکیانی لە پەنجەرەوە لە دەمی ڕووەکەکان نا
خانمی ڕووناکییەکان

هەر پێنج پەنجە بڕاوەکانی فڕێ دایە سەربانی ژوورەکەی
سەرەتاکانی لێ بوون بەپردێکی بەستراوە
خەڵکانێکی زۆریش پەلەی پەڕینەوەیانە
پەنجە بڕاوەکان لەبەر خۆر لایەکی کزر ببوون
گۆرانی وەکو بایەکی ئیشکەر وەریگێڕان
لایەکەی تری دانە بەرخۆر
باوکم – دایکم = باوک و دایکم
برایەکانم – خوشکەکانم = برا و خوشکەکانم
خۆم – خۆم = زۆربوونی باڵندەکانی خزمی دایک و باوکم
دڵ لە دڵدانی ئاوێنە
بلوێری نوستوو
ئاوێنە درۆیەکانت چین
بلوێر لە ئاوازێکی دەیکاتە ئەفسانە
بلوێر بەیەکەم گوێگرتن
ژیان لە گەڕەکەکانی کازێوە درێژ دەکاتەوە
هێلکەکانی شەڕیش دەشکێنێ
کە قەلەڕەش لەسەری کەوتووە
مۆرانە و کێچەکانی لە سەری نیشتوون
نەشونما دەکەن
من منداڵی گەورەی ئاسمانم
بەهاتنە خوارەوەم ناوچەوانی زەوی گەرم داهات
بۆنی دانەوێڵەیان کردە کراسم و کەوتمە جەنگی پرسیار
١٩٨٩ – ١٩٩٠ هەولێر

مەرگی ئاوێنە

١

ئاوی نەفخی سوور خورایەوە

خواوەند

فریشتە

دەرگای بەهەشتیان لە ڕواڵەت داخراو

لە دڵەوە کرایەوە

کەڵەکی فریاکەوتن

پەراسووی ئادەم

بزماری

ئەو ددانانەن لە سێو ڕەش بوون

چارۆگەی

پەڕۆی ڕوو بڵندی شەوی پەردەی حەوا

شادمانی سەر زەمین

(نغرۆ بۆ من کە نامەی شەڕەکەرەکانم بۆ دایک و باوکە

نەخوێندەوارەکانیان دەخوێندەوە نغرۆتر بۆ ئەوەی گوێ لە دەنگوباسی شەڕ دەگرێت و ئاگری شکانی لایەک دەروونی ڕووناک دەکاتەوە نغرۆتریش بۆ ئەوانەی خواردن بۆ بەرەکانی شەڕ دەبەن)

٢

نێرییەک سەری بەقۆنداغەی تفەنگ کردووە

قووڵ کەوتووەتە خەونی مانەوە

بەئاگام هێنا

بچینە پیاسە

بەکەڵەکی گەشت چاومان بەرەڵڵای خەیاڵ کەین

سەوڵ لە کەڵەکەوان وەرگرە

لە کەنار دادەبەزین

لە چاوانم خۆت تەنیا کە

لە شار برادەرایەتیت لەگەڵ برادەرەکانت گەرم کەوە

منیش دەگەڕێمەوە ئەشکەفت

دەرگای گچکە دەکەمەوە

گۆشت بەشمشێر دەبرژێنم

خەوت خۆش

شمشێری نوستووی ناو کەللەسەر

سوپاس گەرمایی تەرم

گەرمابیت پاراست

بەگەرمابیت کاتژمێری دەست تەرمەکان

لەشکرکێشی بۆ سەر تەرمەکان ڕێک دەخەن

باش بوو خەیاڵ لە چاو نەترسا
دەنا گیاندارەکانی چاو
دەیانکردە شەمێی باڵە نزم فڕەکان
مراوی ناو دەستە گەورەکانی دۆڕان
دەنووکی پارێزگارییان فرۆشت
لە خشەخشی ڕادیۆی زەوی
ملکەچی بوومەلەرزەن
دووکەڵ بەرد و خۆڵی بەرنەدا
میراتگرەکانی زەوی
ئاڵای گومانیان کردە کراسی شەیتان پێببینن
گومان
بە ژن و مێردەکانت بڵێ
لێفەی خۆیان بەتەرمەکانمان دادەن
لێگەڕێ شەپۆلەکانت گەمەمان لەگەڵ بکەن
فەرمان بەئاو بدە هەڵنەستێ
نەک کەڵەکەکان بگەڕێنێتەوە کەنارە درۆزنەکان
ڕێ بدە گەرماییت گەرممان کاتەوە
ژن و مێردێک
لەم دیوی پەنجەرەی نیوە کراوە
بەدیار هیتەرێک
بۆ منداڵەکانیان نان گەرم و چا سارد دەکەنەوە
هەورێک بەقەد دووگرد
ژەنەراڵێکی نەجیبزادەی وریا لە سۆراخکردن

نوێژی لەسەر دەکات
بەناردنی نامەیەک
سەرەتای ڕێگاکان تەفرەدران
بەگەیشتنی
کۆتایی ڕێگاکان ئاشنا بوون
ئەو وێنەیەی لە جەژنی دە ساڵە کێشام
لە ناوەندی ڕێگا
سپاردمە تەفرەدان و ئاشنابوون
بەڕۆیشتنێکی یەک دوو ڕۆژی چووم
نامە بگەیەنمە
ئەو پاشایەی شمشێری کردە کورسی
بەپەنجەی تفەنگ
سبەینان زەنگی قوتابخانەکان لێ دەدات
نیوەی سروودی قوتابیانم گوێ لێ گرت
بەزیم
وێنە پیر بوو
پێیە گەورەکانی خەڵک
شەقامەکانی شاریان داگیر کرد
ئوتومبێلەکان شۆڕش دەکەن
گڵۆپ ڕەش
پۆستەچییە ساختەچییەکان
نامەکان دەکەنەوە
ئاسنگەرێکی خەواڵوو

لەناو قەڵەشی بوومەلەرزە
کلیل بۆ دەرگا جێ هێشتراوەکان دروست دەکات
مەرگ
بەهەشت
دۆزەخ
سەرزەمین بەهرەی داخراوە
نهێنییەکی سەرسوڕهێنەری
لا نەماوە بیدرکێنێت و بەختیارمان کات
بۆ
هەڵبژاردنی گشتی
لێبووردنی گشتی
تەنیایی گشتی
مەرگی گشتی
دەعوەت کراوین
چێشت لێنەرەکان بەکەڵەکی جەنگ دەڕۆن
برادەرپەروەر
شەپۆلە سەرپێچیکەرەکان دەبنە دۆستمان
ئەو شەوەی دیواری
گەورەی حەوشەکان دروست کران
پەنجەرە پێوەندی نێوان
حەوشە و ژوورەکان بوو
پێوەندی هەمیشە لە شەڕگەکان
ستایشی پاڵەوانیەتی جەللادەکان دەکات

دیوار
پەنجەرە
ژوور
حەوشە
کەڵەکی گەورەی جەنگ دەڕوا
دەتوانین بەشەپۆلە
سەرپێچیکەرەکان بڵێین دۆست
برادەرپەروەر
شەپۆلە سەرپێچیکەرەکان
سەوڵیان لە کەڵەکەوان وەرگرت
دڵنیابوونی ئاو
چاوە بریقەدارەکانی گورگ
خواردنی زۆربەی ماڵانی سارد کردووەتەوە
گورگ هەمیشە لە پێوەندی سینگ فراوانە
سەرزەمین
هەور دەستی پڕ دۆستایەتییە
بۆ دۆقە توند دەچڵەکیوە
ئاو لە باوەشی خاک نەبێ نازانێ بخەوێ
ئاسمانی چاودێر
دوو دەنکە ڤالیۆمی دایێ
بێهوودە لە باوەشی خاک کەوت
چاودێر هەمیشە
لە دوا ڕکاتی نوێژی ئازاد وێرد دەکات

بۆ ئەوەی من بژیم
پێویستم بەمەرگی ئێوە نییە
وێرد بکەن وێرد بکەن وێرد
لە حەوشە و ماڵی گەورەی من
دەموچاوی ئادەمیزادەکان
گەرمی و ئارامی دەبەخشن
مرۆڤ بێ هوودە کەوتە سەرزەمین
ستایشی هاتن دەکات
لە ژێر زەمین
بالیفەکان لێک نزیک دەبنەوە
ئەو خەونانەی شەوان دەیانبینن
چەقۆ لە دەستەکان سبەینان لێیان ناستێنن
مرۆڤ ئەی بەتاڵترین هاتن
ببەوە کرمی ناو سێوی ئادەم
شارێک ڕوو دەدات
تاراوگای لە دایک نەبووە نەمرەکانە
شەقامەکانی بۆ ناتوانن
لە بیرەوەری ئاوارەکان نەمر بن

٣

دروود بۆ هەموومان
هەموومان کەم
من

تۆ
ئەو
ئێمە
ئێوە
ئەوان
پێویست بوو بڕووخێ
سەرزەمین کەڕنەڤاڵی تەواوی تێدا نییە
ئێستا باخچەیەکە هوماکان تێیدا دێنە قسە
قسەکردن میراتی ئێمەشی تێدایە
نامەکانم بپێچابوایەوە
قۆڵ و باسکە کوتراوەکانی
ئەو ئاوانەی دەبنە خوێ دەمبینێ
ساکاری ئاوە بەکەفەکانیشم ئاڵۆز دەکرد
ئەوە بڕواهێنانی ئەو مانەوەیەمە
لە چوار ڕیان
هەشت پیتی ژیان و مردن
بەهەشت دەنگ بانگیان کردم
ئێسکبەندی دەنگەکان هەڵوەشانەوە
ژ یـ ا ن
م
ر
د
ن

ژیان چ مۆمێکە باران دایدەگیرسێنێ
لە ئەشکەفتەکان تیشکە سەرخۆشەکانی
شیرینیی دەدەن بەخەون
لەسەر گێڕانەوەی خەون
لەگەڵ شەوی خەوخۆشی ڕێک نەکەوتین
مردن چ نامەیەکە تراویلکە دەیپێچێتەوە
لە سێبەری ئەو درەختەی
بەختیاری بەری دەخوات دەگا
لەسەر پچڕانی نامە
لەگەڵ بەختیاری ڕێک نەکەوتین
خەون شەوی خەوخۆشی و بەختیاری
خوێن شیرین کرد
مەودای ڕێگاکان دیارن
ماوەم نادەن بڕۆم بەرەو بزربوون
ژیان ژیان ژیان ژیان ژیان
چەند ساڵ ژیام ژیان
چەندین ساڵی تریش بژیم ژیان
ناتناسم ژیان
ژیان ژیان ژیان ژیان ژیان
لە کەرنەڤاڵی گواستنەوەی
کیژی زەوی بۆ کوڕی ئاسمان
هوما لەسەر شانی ڕاستم
بەگوێی چەپمی چرپاند

ناسین مەحاڵە
مردن مردن مردن مردن مردن
چەند ساڵ مردم مردن
چەندین ساڵی تریش بمرم مردن
نووسینی سەر کێلی خۆم بۆ ناخوێندرێتەوە مردن
مردن مردن مردن مردن مردن
لە کەرنەڤاڵی گواستنەوەی
کوڕی زەوی بۆ کیژی ئاسمان
هوما لەسەر شانی چەپم
بەگوێی ڕاستمی هاڕاند
خوێندنەوە مەحاڵە
ئەگەر بکرێ حەز دەکەم
بتناسم و حیکمەتی ئازیزانی
سەر کێلی خۆم بخوێنمەوە
ئێسکبەندی دەنگەکانیش
لە گیانێکی پڕ لە هەڵمەت و ڕاکردن بڕوێنمەوە
مەحاڵ وەک تۆپێک هەڵدە ئاسمان
کەوتەوە سەر زەوی بکەوە دوای
ماسوولکەکانی پێت بەهێز دەکات
پێیەکانی بەهێز بوون بەردەکەی گەیاند
درەختی تەمەن ژمێر
لکەکانت خوار و بێ مانان
کەی بکرێ دەکرێتە دەکرێ

بکرێ و دەکرێ
لە پەرداخێکی نیوە بەتاڵ و نیوە پڕ
وەک منداڵێک
مانگ بەکۆترێکی هەڵفڕیو بزانێ
بەئاوابوون پێبکەنێ
مشتومڕی ڕەنگە گەرمەکان
ئەی تاوانبارکراو بەژیان
ژیان ژیان ژیان ژیان ژیان
دوای ئەو هەموو لەخۆ دوورکەوتنەوەیە ژیان
گۆڕیەی گەلا
لە پێی ژیان دەکەم ژیان
پەڕینەوە بۆ ناو دارستانەکان بۆ خۆم ژیان
ژیان ژیان ژیان ژیان ژیان
مشتومڕی ڕەنگە ساردەکان
ئەی تاوانبارکراو بەمردن
مردن مردن مردن مردن مردن
لە ژێر خاکێکی دڵخۆش مردن
بەدیار پەنجەرەیەکی چاوکراوە مردن
لەخۆم نزیک دەبمەوە مردن
ئەستێرەیەکی هەمیشە هەڵاتوو
دێنمە کنە خۆم
مردن مردن مردن مردن مردن

هومای ناقۆڵا
لەبەر ئاوێنەی گۆمێکی لاڵ
هێرش دەبا و خۆبەدەستەوە دەدات
ئاگادارییەک لە شەقامی
ژ یـ ا ن
م
ر
د
ن
چاو بانگ دەکات
ئاو لە دەستی منداڵ بڕژێ
لە گێژەنی خەیاڵ وێنەی
ئاگر
پۆلیس
پەیکەر
زمان لە قسەکردن میراتی ئێمەیان ژێر خۆڵ کرد
چەتر
گەراج
دەرگا
وێنە دەکات
لە دەرەوەی پیشانگای
هونەرمەندێکی خەیاڵ داخراو هەڵێدەواسێ
دووبارە وێنەی

قەڵەباڵغی شەقام
پاککردنەوەی شووشەی مۆزەخانە
دەنگدانەوەی ئاژێری کارگە
زمان قسەکردن میراتی ئێمەشی تێدایە
ئاشقبوونی کۆتری ناو منارە و کەنێسە
پشکفتنی سبەینە
حەزکردنی ئاوێنە لە مرۆڤ
وێنە دەکات
لە دەرەوەی پیشانگای
هونەرمەندێکی خەیاڵ کراوە هەڵیدەواسێ
شاعیرێکی سەرسام بەسەرەتاکانی ناولێنان
لە دەفتەری تێبینییەکانی
بەزمانی دڵ لە دڵدان بۆی دەنووسێ
ژیان – ژیان = ئەی کۆتری دەبەنگی
بەئارەقەی بن باڵت بۆن ڕێژم کە
بۆ هەمیشەیی پەیمانمان بەتاڵ ناکەین
تۆ بەسەر منارە و کەنێسەکان درۆ بکە
منیش لەناو ئەو ڕێیانە دادەنیشم
خواوەندان دژی فریشتە قاچاخچییەکان
خۆپیشاندانیان تێدا بەرپاکرد
ڕوخساری بەقووڵی ڕوانییە چاوم
نیگایەکی تاوانبارکردن
بیانوو مەهێنەوە

درۆکانت لە سێبەری بایەکی
چاکەت چەرم
پێڵاو بەکرێ
ڕوون بکەوە
خامۆشی دێ
شەپقەیەکت لە پەڕی قەل لەسەر دەنێ
برۆ تازییەکان
کتێبی دڵنەوایی
بەهەموو شتێکت ڕازی دەکات
رازی بوون
لە تۆڕنانی بارانی هەوەسباز و خۆڵی داوێن پیس
هەوەسباز و داوێن پیس حەزیان لێک کرد
دروود بۆ نەوەکانیان
ناون بۆ ڕووناکی
مانان بۆ بزر بوون

(ڕووناکی و بزربوون جمکانەی دایکمن دایکم لە گرانی ڕووناکی پۆدرە کرد و فرێی دا بزربوونی گەورە کرد ئێستا بزربوون کیژێکی درەوشاوەیە ڕووی خاکی ئارایش کردووە بێ خزم و کەس و پێوەندی قاچ لەسەر قاچ لەناو باخچە دادەنیشێ دەچێتە کەنار سەکۆیەکان یاری بەگوێی ماسی و هێلکە شەیتانۆکە دەکات دەبێتە هاوڕێی گایەکی گۆشتن لە سێرک خوێنی دەبەخشێتە یاریکەرێک کە یاری دەزانێ یان نازانێ)

٤

هاوسێی مانگ و ئەستێرە
بیرەوەری ئارامییە
منداڵەکان نایەنە کۆڵان
ژنەکان کۆڵان ناماڵن
چڵکاو بەکۆڵانەکان ناڕژێ
لە زەمین ڕامام و دانیشتم
زەمینم بەپەنجەکانم بەرزکردەوە
لە ئاسمان ژوورێکم بەکرێ گرت
سەرم لەناو لکەکانی دەستم دانا

(لە خەیاڵم شەڕی پەلکەزێڕینە و باران گەرم بوو شمشێری پەلکەزێڕینە شکا کەوانی تیرهاوێژ ڕاست بووەوە باران نمەکانی هەڵگرتەوە قەڵغانی شەڕکەرەکانی پێ شوشت نووکی تیر ئایەتی لە جەستەی گوناهەکانی بەهەشت کوتا گەڕانەوە بۆ سەر زەمین پرسیارێکە کاتێ خۆر نیوەی دەرکەوت یان نیوەی ئاوابوو دەکرێ)

سەرم لە لکەکانی دەستم کردەوە
بینیم زەوی شمشاڵ دەژەنێ
گردەکان بوونەتە گورگ
گورگەکان بە ژن
ژنەکان بە پیاو
ڕەختی شەڕیان کردووەتەوە
پێڵاوی منداڵە کوژراوەکانی لەناو دەنێژن
کەڵەبابێکی لاڵیش بانگ دەدات

٥

مەلۆتکەیەک نەپێچراوە
لافاو لە دەمی زمانی هەڕەشەی دەرهێنا
لە کیشوەری هەشتەم
ماسیگرەکانی خنکاند

٦

داڵ ئاگربەستی شەڕی ڕاگەیاند
پرچی درێژی یادگاری سەرکێلەکان
ئاڵۆزی ئاگربەست
نەفرەت سێبووری پیاوە چاو کەلا شووشەکان
هاوەڵی ناوکی منداڵەکانی لە شەڕ بوون
ماری نەخۆش
ژنێ دەستی لە سەوڵی کەڵەکی گەشت مەیی
کیژێنی خۆی لاواندەوە
کیژێنیم ئاوێنەیەکی نوستووە
ڕووی پڕی
کۆتر
داڵ
تەختی بووکێنی
تابووتی جوانەمەرگی
ئالآی سپی
دێوجامە

له هەڵبزڕکانی ئاگر
سێبەری دەستێکی کوشندە و نەشمیلانە
پەرداخە ئاوی مەزەداریم لار دەکاتەوە
ئاگر دەستی لەبەر ڕاگرتووە
خەوی پێ دەڕەوێنێتەوە
ئەو خەونەی سندووقی دەخیلەی منداڵیمە
بیرەوەرییەکانی جەنجاڵ کردووە
ڕێگام لە ڕووناکی ون
تا دەگەمە شکاندنی سندووقی دەخیلەی منداڵیم
سبەینەیەکی پڕ سروودی پێ دەکرم
من و سبەینەی پڕ سروود دوو کەسی تەنیاین
ئەو بەباڵە کەم خوێنەکانی درەخت دەفڕێ
منیش

٧

خەیاڵ پرچی شەپقەیەکی ئەستوورە
پەنجەکانی پێی پۆتینێکی ناڕەنگی
ڕاوم دەنێ
بۆی ناگیرێم
خەیاڵ دڕندەیەکی بەبەزەییییە
بۆی بگیرێم
دەگەمە
ئێرە و ئەوێ

دەچمەوە
ئێرە و ئەوێ
زەمین گەورەترە یان
ئەو لەنگەرییەی چێشتی لەناو دەخۆم
دووکەڵکێشی دێرێ فرەوانترە یان
شوێنی کەڵەک ڕاگرتن
تریفەی مانگ جوانترە یان
بریسکەی دەسرێژ
دەسرازەی منداڵ نیانترە یان
کۆت
بلوێری ئاو خۆشترە یان
زرەی شکانی چرا
ئەو ئێرەیە بەتۆ دەسپێرم
تاتەواوی پەنجەرەکان بەدوای مندا سەرگەرم بن
بارانی دەموچاوەکانی بزرم کردن
بدەیتە ئەو کێڵگانەی دڵیان ئەستوور بووە
ئەو ئەوێیەی لەناو دەستەکانت بووە خوناو
تیشک گەمارۆی دا
پاسەوانی تەواوی شەقامەکان ئاگادار دەکەمەوە
باخچەی نەخۆشخانەکان
حەز دەکەن مردووی ناو بشۆی
لە سبەینەیەکی گەرم
قسەیان دەربارەی سەربازی تۆپخانەکان

سەری ساڵی مۆزەخانەکان
پێشوازی مێوانکردن
ئاوێنەی داگیرساو
هێمنی پێش وێنەگرتن
پەشیمانی دوای وێنەگرتن
هەیە
لە بێ دەنگی بووبمە بەردی ناو ئاوی گەمژە
ماسی بێ مانا بەسەرم دەپەڕنەوە
خەیاڵ خاکەوانێکی ئاگربەست
ڕووناکی لە دەست دیل
باخچەی نەخۆشخانەکان دەستی کراوەن
ئاسمانەوانی بێباک دەتوانێ
ڕۆژنامەی چاوەکانی بخوێنێتەوە
پیتەکان هەمیشە
دەستی وەرگرتنیان لەسەر چاویلکە
دەستی بەخشینیان لەسەر گۆپاڵ
گۆرانییەکم
بێ مانام کەن
دەچمە کۆچی مردن لەودیوی دەرگا
گۆرانییەکان
بێ ماناتان دەکەم
دەگەڕێمەوە کۆچی مردن لەم دیوی دەرگا
شوێنێک بۆ چاوەڕوانی ئاو بەندکەن

یادم مەکەنەوە
بۆ کاتی خۆتان لە پەند و تاجی شکۆ دەمرێن
باڵندە درێژە بە فڕینی دەدات

٨

خۆر لە تاریکی نیوە شکاو دەرکەوت
دەموچاوی زەمینی ناشیرین کرد

٩

وێنەی چاوێکی کوێر لە دیوار کێشراوە
چوارچێوەی دەرگا وێنەمی دیل کرد
شەقامی ژوورێ
شۆستەی جغارەی حەشاماتی دەکێشا
پەتۆ دایپۆشیم
خواوەند بەپەیژەی بن زەوی سەرکەوت
زنجیری پێڵووی داخستم
بەخشندە کردییەوە
دەموچاوم لە ئاوی ناو ئاوێنە شوشت
وێنەی چاوێکی کراوەم کێشا
چوارچێوەی دەرگا وێنەمی ئازاد کرد
دەموچاوم لە زەردەخەنەی منداڵان شوشت
شەڕنامەی دامێ
بەرلەوەی گڵۆپ داگیرسێنم
پێشوونی کەوانەیەکی نیوەکراوە گڵۆپی لە ناوە

کەوانە بکەمەوە
دایخەم
گڵۆپ بکوژێنمەوە
پێ بکەم
سۆسەی کرد
تارمایی ناو قەڵەشەکان گۆرانی
گۆرانی باخچەی بێ ئاگا و لاڵی دەروون
بسپێرینە چرای مردوو
بەپێخواسی بچینە ناو کێڵگە
شەراب بەئاوی ناو خەتە جۆتان بخۆینەوە
خوێندنەوەی نامەم دواخست
دەستی قەڵا و منارە دۆقەیان کرد
دۆقە ئیقاعێکی ستوونییە
تامەزرۆییبیان دووبارە دەکاتەوە
ناو لەپییان کانی خەوندیدەی چاوەڕوان
دەستیان لە ئاسمان مایەوە
منداڵانی شار قوشقاقەزیان بۆ فڕاند
دەستی نیوە کراوە
تەواو بکرێوە
شەو دەزووی قوشقاقەزمانی پێ دەسپێرین
بەیانی دەنگی چوونە کاری باوکمان
ماڵ پڕ دەنگ دەکات
منداڵیش ناوکی لە خوێنی دایکی ببێتەوە

ماڵ پڕ دەنگ
(تیشک نەخۆشە پێستی شێرپەنجەی لێیە درەختی بارانت لێهات وریابە تیشک دێ ڕوخسارت بترشێنە گۆپاڵم ون بووە مەوداکانی سەردانی خۆشەویستان شێواوە ناتوانم سەر لە گۆڕێک بدەم بەگوللە ناوی لە کێ تۆمار کراوە و قەوان کێلیەتی)
شوێن
گۆڕەپانی شەڕ
کات
زەوی کراسی سووری لەبەردابوو
بیری لە یەکەم ئێوارەی
بەدەزگیرانکردنی ژنەکەی دەکردەوە
سێبەری درەخت دڕندەیە
تەزووی مێوان خامۆش ناکاتەوە
مۆسیقای تووڕەیی ڕژا
کەڵبەی کۆتری کەواند
کۆتری پیلانگێڕ
بەسەر نینۆکەکانم بمێنەوە
ئاگام لە درێژبوونیان هەیە
مانگ پەڵەیەک خوێنە
قوشقاقەزی منداڵان نییە
حەزی کانی دڕندەیە
تریفە چڵکەکانی لە ڕۆخی دادەنێ
بەڕووتی لەبەر ئاگری ئاو دادەنیشێ

لەناو قەڵەشەکانی گەرمبوونەوە ڕەژوو دەفرۆشێ
ڕەژوو وێنەی چاوی کوێری کراوە
کاتژمێری قفڵدراو
باوەشم بەکراوەیی جێهێشت
نشوستی ڕژاوم بەپرچی گەرم کۆ کردەوە
دەستم لەناو زەمبیلەیەکی داخراو
بەپێمەوە
لە کوێ لێم دەکەوێ
پێم لەناو زەمبیلەیەکی کراوەیە
بەدەستمەوە
کێ لێم وەردەگرێ

(ئارەزووەکانی پیاوی پێخوست لە پێستی سەی تووکن نووسراوە دەستێکی کراوە تووک هەڵنەداتەوە ناخوێندرێتەوە ئەم سەیە لە هۆڵی مۆسیقا دەنوێ لە باخچەی منداڵان بەدڵنەرمی گوڵ لێ دەکاتەوە چەتری کردووەتەوە چاوگەرمی پیاسەیە لەسەر ئاوازی سروودی شەڕ گوێ بۆ گۆرانی دەکاتەوە)

دڵنیایی
من لۆچە ناشیرینەکانی ڕوخساری نووسەری ناو لەپم
لۆچەکانی ڕوخسارم بەناو یەکچوون
ئێسکی دوای لافاو
نقێمی ئەنگوستیلە
کووپی شیر
هێلانەی باڵندەی لە کلاوەی ئەژنۆی پیاوانی دۆزەخ

سمۆرەی دارستانی بەرد
ڕێژنەی گەواڵە نەرم
تێلی ژەنگداوی کەمان
پیاوی بن دارەبازە
ژنی دوای تەرم
لێوی قرمساوی ئاوێنە
ددانی زەردی ئەو منداڵانەی
هێشتان ددانی شیریان نەکەوتووە
هەور دەیەوێ
هەناسە بخواتەوە و بەبەختی بڵێ چۆنی
من سیبیەکانی تۆم
ئەی دایکە زەمینی دڵنەرم
دایکە زەمینی بالیف گوڵ
گۆرانیت بەرەڵڵاکە
قەل باڵی گران
باڵی قەتێ سووک
لە گۆڕی منداڵان باڵیان ڕژا
بەهەوا کەوتن
لە گۆڕی پیران باڵیان ڕوا
بەربوونەوە
قەتێ پەڕی قەلی لە باڵیدایە
قەل پەڕی قەتێ
جرووکەیان لە کلۆری نووسەری ناو لەپ مایەوە

قەتێ گۆرانی قەل
قەل گۆرانی قەتێ
قەتێ ئاسمانی ڕەش
ئاسمانی قەل سپی
قەتێ و قەل باڵیان پەلکەزێڕینە
پەلکەزێڕینە دەستی پڕ نزای دوای شەڕە
لە ئاسمانی بەتاڵ شل بووە

(لەگەڵ برادەرە شەهیدەکان نێوی مێزێکی بازنەییمان ڕەنگ کردووە هێندە بەدڵ ڕاستییان بۆ هەڵدەبزڕکێنم ددانەکانم فرمێسکیان لێ دێ وێنەکانتانمان لە دیوارەکاندا وێنەکان لە خەڵکانی ناو شار سەروەرتر بوون لە نێوان شارێک و شارێک پەیکەرەکانتان سڵاویان لە مێوان وەردەگرتەوە دوای تێهەڵچوونی برادەران وێنەکان لە چاو کەوتن پەیکەرەکان لە شوێنی خۆیان چوونەوە ناو زەوی درەنگمە ژنەکەم لە ماڵەوە چاوەڕوانمە پارەی مێزەکە دراوە توخوا زۆر مەخۆنەوە با سەرخۆش نەبن)

هەنگاوێک
نیو هەنگاو
جێ پێیەک
کفنی ئەوانەی لە دوای شەڕ ماونەتەوە
کراسی ئەو ژنانەی
ئاگر مێردەکانی لێ ستاندن
میوەی تفتی بەهەشت
ئاوی ساردی دۆزەخ
ئاوێنە و

چاویلکە و
پۆتین و
جانتا و
تەمی دانێ
بەئاوی شەڕ
ئاگری بەختەوەریم پێ کرد

(مانگی خۆشنوودیم لەناو قاوغە شخاتە تەواو بوو لە چلەی ماتەمینی هۆشمەندی مردن دانیشتووم بایەکی کز دەستی گرتووم بایە کێ دەڵێ ئەم چاوساغییە بەدیوی خۆڵم دانادات ئاسوودەیی لێمی پرسی لەکاتی دەستبازی لەگەڵ دەزگیرانم پەنجەم لە خەناوکەی گیر بوو خەناوکە پسا لە هەڵگرتنەوەی دەنکە مورووە ڕژاوەکان تۆ چیت دەکرد بەساکاری لە ڕۆخ ئاو پیاسەم گەرم بوو بەردم هاوێشتە ناو ئاو تا بازنەی شەپۆل ببینم بەنقومبوونی بەرد بازنە دەبێتە خاڵێکی کەوتوو لە گلێنەم ماسی مرد تاوانی کوشتنی ماسی لەبەر برووسکەی ئۆتۆمبێلە سەربازییەکان فێربووم لە شەوە گڕنی گڕنییەکان تروسکەی زەردیان دەگرتە ناو ئاو ماسییەکانیان دەخستە حەوزی بەرپێی ژەنەڕاڵە تازە لە ماڵ گەڕاوەکان لە نشوستی شەڕ سروودی بەرگرییان ددان کێشانی ماسی حەوزی بەرپێیان بوو دوای هێمنبوونەوەی زەوی تفیان لە ماسییەکان دەکرد ئەوجا سەربازەکان لەگەڵ سەیە سەقەتەکانی پاش شەڕ دەیانخواردن)

قەل
قەتێ
ماسی
سەرباز
سە

من
شەوێک لە دۆزەخ
خۆڵەمێشمان ڕەنگ کرد
ڕۆژێک لە بەهەشت
ئاومان گەرم کرد
(خۆڵەمێش و ئاو گۆرانییەکی خۆش بوون ئێوارەیەک لە چلەی ماتەمینی هۆشمەندی مردن لە ئاسوودەییم وەرین نایەتەوە یادم چۆن و کەی فێری ئەم گۆرانییە بووم چاوم لە چالآیی پێشوونی شەیتان لێکەوت پێڵووم قۆپا چاوە کەوتووەکانم لە چەنگاڵی پەنجەکانم گیر نابن برژانگە خوارەکانم بۆیان هەڵناگیرێتەوە بیخەمەوە ناو قەپێلکەکانی)
مانگ هەنارێکی قەڵەشیوە
لەسەر پەنجەکانی دەیلەرێنێتەوە
تکەی تریفە
زەوی کوتیوە
دوای هێمنبوونەوەی زەوی
کەللەی مێرووستانم کردە خانووی گەشت
شمشاڵم لەناو لێدا
شمشاڵ چوارچێوەیەکی کراوەیە
سروشت گۆرانیبێژێکی درۆزنە
بۆ هەموو وەرزەکان گۆرانی دەڵێت
(زێ دەخرۆشێ کەفی خۆشوشتنی کیژی ئاو نکاڵەکانی پاوان کردووە کیژی ئاو هێڵی ئارەزووەکانی کاڵ بوونەتەوە چاوەکانیشی هار بوونە خوێنی بۆقێکی نێر تێکەڵ بەکەفی هەستانی بکەی دەستەکانی دڕندەیی

لەنکاڵ دەکێشێتەوە نکال زێوار دەبن پاکە پێی باجگری پێ نەکەوتووە نوێژی لێ دێ)
لە زێوار
شەڕ وا دەکات منداڵەکان
لە فێربوونی ژمارە دوا بکەون
لە زێوار
نوێژکردن چرای دڵخۆشی گەش دەکاتەوە
لە زێوار
ئاشتی نازپەروەرە دۆشەکی لە مووی
خواوەندانە و بالیفی لە پەلکی گەنمەشامی
لە زێوار
تەرم ناشتن خەون بینینت زیاد دەکات
لە زێوار
موو دەرکێشان لە ڕوومەت
ئەشقی ئاوێنەت کەم دەکاتەوە
لە زێوار
قونێر تەقاندن لەبەردەم پەنجەرەیەکی کراوە
گومانت دێنێتە دیدەنی
لە زێوار
دەموچاو شوشتنی دوای لە خەو هەستان
بەیانی باشی ئارەزووە بێباکەکانە
لە زێوار
پانتۆڵ ئوتیکردن پیاسەی

ناو شەقامە قەڵەباڵغەکان داوای کردووە
تەرمەکانی لە دیواری سەنگەرەکان نێژراون
نامەیان کرایەوە
مەچکۆ جوانترین باخچەی جیهانە
گڵکەند خۆشترین چایخانەی جیهانە
باوەشم بەکراوەیی جێهێشت
ئەو جێهێشتنەی
منداڵییەکی خۆشە بۆ هۆگربوونەوە
قورمیشی کاتژمێری زەنگدار خاو دەکەمەوە
بەیانی بۆ گەشت هەڵناستم

١٠

کۆماری پشوودان داوایەکی مەحاڵ نییە
دەنووکی بازی چڕنووک گەرم
لە پایتەختی شمشێر
زەنگی شادمانی لێ دەدا

١١

منداڵەکانی ڕۆژهەڵات
چووینە گەشتی نوستن
لەم خەونەدا بە چی دەگەن
.....(
(.....
دایکیان پێڵووی گەرم لێک دەدا

(برژانگی ئەستێرە و برژانگی ئەو پەنجەیان تێک هەڵکێشا برژانگی ئەستێرە نەرم نەرم پەنجەی بەرەو بەیان کێشایەوە بۆشایی پێڵووی ئەو پڕ بووەوە چووە قۆزاخەی ئیفلیجی نوستن بەبینینی یەکەمین دیمەنی خەون ڕووبار لە شووشەی پەنجەرەی دەکشا پەیکەر دەموچاوی تێدا دەشوشت هاڵاوی هاری لە دەمی دەردەپەڕی دارستان بیابانی داخراو بوو گۆرانی تێدا نەدەگوترا)

منیش کەلکێشی نابێن
بەرزی و نزمی
ژووری خودم پێڵووی پەنجەرەی کەوتوو
دەرگای خەنجەر
مێوانداری شەوی مردوو
نیوە چاوی پێ نووقاندم
چرام لە ژێر تابلۆ داگیرساند
جغارە یەزدانی کپی
.....(
(.....
لە دەرەوە

(با زللە لە ڕوومەتی درەخت و شەقام و پەنجەرە و دار تێل و هەژارەکانی ناو کۆڵانە جوانەکان دەوەشێنێ دروشمی دیوارەکان یەک یەک دەکەون یان منداڵە هەژارەکان لە دیوار دایدەپچڕێنن دەیئاڵێننە خۆیان)

خەونی ناو ئەو هەموو دروشمانە
ئەگەر هەبێ دەبێ چی بێ

(.....
.....)
دەرگای خودم
لە ڕووی تابلۆ و جغارە و چرا داخست
چوومە دەرێ
منی وڕو کاسی سێرپانی هەڵدێر
(بێ ئاژاوەی کۆڵانە جوانەکان ئەو بلیمەتە ڕاماوەی ناو تابلۆی ژوورەکەمم هونەرمەندەکە بەهەڵە پێشکێشی کردم ماوەیەکە ئەو ڕامانەیم لەبیر کردنەوەم مراندووە خەریکم بیشکێنم بیهێنمە پیاسەیەکی دەمەو ڕۆژئاوا)
ڕێکی کۆڵانە ناشیرینەکان
سەرسامی کەن
بخەوێتەوە
ناڕێکی کۆڵانە جوانەکان
هەراسانی کەن
ڕێکی ناخەوێ
ناڕێکیش
کۆڵانە جوانەکان
درۆ و شەڕ و دەستەمۆ بوون دەیانپارێزێ
کۆڵانە ناشیرینەکان
منداڵیەتی و دەستەمۆ نەبوون و پاکی

١٢

خەتێکم لەگەڵ پەنجەکانی ڕووبار جووت کرد
ڕەگەکان ئاوەکانیان دامەوە
کە ڕژاندبوومە بنیان
(باڵندەکانی ناو پرچی ڕەگەکان باڵیان کردەوە و دوورکەوتنەوە نامەیەکیان بە لکی دارێکەوە بۆ جێهێشتووم یەکەم دێڕی کیژە هەژارەکان ئێژن پاشاکان کۆڵێتەکانیان پیس کردین)
منیش ڕەگەکانی خۆم گواستەوە ناو ئاو
ماڵم لەناو کەڵەک
منداڵەکان گەمان دەکەن
(گیای کەناری کەڵەکەکە دەڕنن لە وەنەوزی چاوەڕوانی وشکی دەکەمەوە لە نامەیەکدا بۆ باڵندەکانی دەنێرمەوە)
پاشاکان لەناو لوولی ماری کەوی دەسترن
کیژە خرۆشاوەکانی پاژنە پێ تەقیو
سەمای خۆشین
پاشاکان لەناو لوولی ماری هار دەخەون
کیژە بێزارەکانی پاژنەپێ دایساو
سەمای ناخۆشین
پاشاکان گوڵەگەنم
بەسینگی کیژە خرۆشاوەکان وەدەکەن
پاشاکان گوڵەگەنم
لە سینگی کیژە بێزارەکان دەڕنن
ئەی سەما ترپەی پێت چ دەنگێکی ترسناکە

ئەی سەما ترپەی پێت چ دەنگێکی ڕووناکە

١٣

پێت لە کام درەخت دەکەیتە ڕەگ
سەرت لە کوێ
بەسۆزی سۆراخ ژەهراوی کراوین
ژیان بریتییە لە ساکاری و ئاڵۆزی
ماوەتەوە
ئەو گومانە بپارێزین

١٤

تەرمێک لەسەر شۆستە پاکەت دەفرۆشێ

١٥

پەنجە گەورەی پێم مرد
پەنجە گەورەی دەستم ژیا
(مارێکی پەلکەزێڕینەیی کلکی هەوەسی لەگەڵ پەنجە گەورەی دەستم خەواند کەللەی هابیلی کردە هێلانە هێلکەی تێدا ترووکاند قابیل خواردنی کۆمەڵێک سەدەی لەناو لوولاقی هابیل خستووە)
پەنجەی گەورەی پێم هابیل
پەنجەی گەورەی دەستم قابیل
(ئێوارەیەکی دوای باران پەلکەزێڕینە منداڵێکی بلوێرفرۆشی فڕاند پێڵاوەکانی لەبەردەرگا لێ جێما پێڵاوەکانی بۆنی باڵندەی مرداریان دەدا پەیامبەرێکی سڕ لە دوا نامەی بەرزی و نزمی دێڕەکان لە دەستی چاوی

بەربووەوە)
گێژەن لە تووکی باڵندەی مردار
چەپۆکی شکا
مەلەوان گۆرانی پەڕینەوەی گوت
مانگی پەنجە تەزیو
لە تووکی شەمشەمە کوێرە گەرم بووەوە
تریفە کەناری بوون
کەناری بوونی
شەڕکەرێکی پەنجە لە شەڕ خووساو
لە نێوانی ئەم بەری شەڕ و ئەوبەری شەڕ
پەنجەی بەئاوی دۆزەخ کرایەوە
(ئێوارەیەک تەلیسمی مەسیح بنمیچی ژێر زەمینی هەڵکێشا ئەو فووەی مریەمی دووگیان کرد قۆرتەکەی پڕ کردەوە منداڵەکە هەتاو دەستی بۆ ڕاوەشاند خەو بەری دا پێڵاوەکانی بەپێی گچکە ببوونەوە)
زەنگی لاوانەوە
تاسەی
بینین
چێژ
بەرکەوتن
بیستن
بۆن
بەهێز دەکات
هەتاو گەرم داهات

هەزاران ئارەزووی بێباک
لە دۆزەخ دیل کراون
ئەفسانەی دۆزەخ دەتەقێنمەوە

(ئاوازی تەقینەوە باڵندەی مردار باڵی هەڵدا بۆ ئەو بۆشاییەی گەردوونی تێدا باڵق بوو دیدەنی لە چەمانەوەی خاچ ڕووخۆش کرد مانگی هەڵاتوو دەرگاوانی بۆشایی)

مردوو مانگی ئێستای کەوتووە
لە کۆڵانی ئایندە و ڕابردوو
گەمان لەگەڵ درەختی نهێنی دەکات

١٦

ڕووبار دەمی داپچڕاوی ئادەم
بەردەکانی ڕۆخی
ددانی کەوتووی
کەلاوەکانی مەمکی حەوا
منداڵی لاسار لە ناوی
ئاوێنە لە ڕۆژ ڕادەگرێ
چاوی باڵندەی پێ دەنووقێنێ

(لە نێولنی دووشاتان کانییەکم بەتەرم کوێر کردەوە چوومە گەشتی شەڕ و دژواری بارانی هەوری تەنک و ئەستوور لە ڕدێنم جۆگەیان کرد لە چەناگەم دەرچوون گەڕامەوە شاتانەکانی ئەوبەر و ئەوبەری کانی گۆپکەیان نارنجۆکی دا کیژە هونەرمەندێک پێشنیاری کرد شریتی یەکەمین پێشانگای لە کەلاوەی مەمکی حەوا لەدەمی مقەس بنێ پەنجەکانی بۆ نارنجۆک نارد لە گۆشەیەکی کەلاوە لە هەوای دا پەنجەکانی فڕێی دا تابلۆ

هەڵبزڕکا ئادەمیزادەکانی ناو تابلۆ لە دەمی جۆگە کەمێکیان پێیەکانیان بەرەڵڵای ناو ئاو کردووە کەمێکی تریان دەستوێژ دەگرن کەمێکی تریشیان ئەڵقەی لە ئاو هەڵدەهێنێ لە پەنجەی هەڵدەکێشێ ئەڵقەی نارنجۆکیشی بەددانە کەوتووەکانی ئادەم تواندەوە دایە کارگە کردیانە ئاسنی سەر زێرابی کۆڵانە نوستووە بەخەبەرەکان منداڵەکان پڕیان کرد لە هەوای تێ ئاوارەبوون)

چاوی باڵندە لە ئاوێنە کوێر
کوێر هاواری کەوت

١٧

خواوەند
لە مانگ نزیک بووەوە
شەو لەناو شیعرێکی بەکێش و سەروا دانیشت

١٨

گای فێ لێهاتوو
بەدەنگی ئاشنا مانگ هەڵفڕێنە

١٩

بەلێوی پەنجەرە
چرنووکی کەواندووە
چاوی موورووی لە ڕوخسارم نقوم
بەئاگایی
بیرە خەو

نوستن

دەژمێرێ

گەمەی ئێوارە

ئاسوودەیی

تارمایی سۆز گەچلێن

سڕ

کەوی لە درەختی خەندە مردوو داتاشراو

مۆسیقا لە ئەندێشەی پشکفت

باڵی لە سەری ساڵ داوێ

پەردەی قەرەوێڵەی

ئەو یادانەی تاسە خاو دەکەنەوە

لەناو چڵەکانی

پەیامی گەڵا پیتێن پەرێشانی کردوون

کەو

پەردە داداتەوە

لاش دەدات

گلۆپ دەکاتەوە

دەمرێنێتەوەش

قەیتانی پێلاوی مێوان شل دەکاتەوە

توندیش

قەفەسی کۆڵانەکانی ڕۆژهەڵات

لکی پەنجەی منداڵ

قەفەسی کۆڵانەکانی ڕۆژئاوا

لکی ئاسن

(کەو لە کەللە گەرمی گەڕان باڵی شۆڕ کردەوە جوانی و ئاڵۆزی دەنووکی قاسپەی پێی لێکنا تەپڵەی جغارەی ڕاکێشایە بەردەمی دەنکە زەنگیانەی چاوی بۆ ناو تەپڵە شۆڕ کردەوە ئاگری جغارەی داوەشاند ڕووبەری بازنەیی تەپڵە دووڕیانی پێکەوە گرێدان و لێکبوونەوەی جەمسەری سەروو و خواروو بوو بەئاگری جغارەی دووڕیانی کون کرد خۆڵەمێشی لە کون هێشتەوە هەور گەواڵەیەکی دا برووسک شەهید بوو کەویش بەتوندی باڵی هەڵدا موورووەکانی چاوی کەوتە دەستی منداڵێکی گۆرانیبێژ)

گۆرانیبێژێکم سەرسام

لەناو کفن یان کەژاوە

گۆرانیم ون

ژوورم لە

ئاگر

خۆڵ

ئاو

با

کەپکە مار بنمیچی

پانکەم پێوە شۆڕ کردەوە

چاوی ئەستێرە لە هێڵەگی پەنجەرە کوێر

فرمێسک بەرەڵڵا

بەدڵۆپەی

بەردی حەوشە هەڵکەو

کەو مەلاشووی کانی هەڵدایەوە

پێیە زیوینەکانی منداڵ تێیدا ئازاد
قوڵپی هەڵقوڵان بەنکاڵی بازنەیی دا دەدات
پەنجەی ڕدێنی مانگی لێ گیر
کانی ویرانەیی تاسەی تریفە
تریفە کوێستانی گیا نوستوو
ئەستێرە بەدەستی ڕاست بگەشێتەوە
گەشتم ئا
بەدەستی چەپ بکوژێتەوە
گەشتم نا
گەشتی
ئا
نا
پێیەکانم دەسپێرمە ڕێگا
پرچم بەشەونمی ئەستێرە تەڕ
پەڕی کەوم لە پەنجەی پێم گرێ دا
گوێم لە دەنگی منداڵانەی ئەستێرەیە
کە هاوڕێی چاوی ڕاستمە
پێم دەڵێ لە بەرزاییەکان ڕاوەستە
بەردی شوێنەوارەکان پێت دەڵێن
فەرموو بمان خوێنەرەوە
چرایەکی هەڵخەڵەتێنەر
کە هاوڕێی چاوی چەپمە
دەیەوێ سێوی ئادەم

بهاوێتە بیر یووسف بیخوات
قسە نەستەقەکانی باوکی
لە یاداشتی بسڕێتەوە
چاوی گەشت
کەلای ناو پەرداخێک ئاوە
بەخشندە بیخواتەوە
لە کەلێنی پەنجەی منداڵ
کەلا غلۆر دەبێتەوە
خواوەند بۆی ناگیرێ
لە ناخ بەردەبێتەوە
غاری دا
سێبەری نەمریی دوورکەوتەوە
ئاویلکەی چاوی وشک بوو
سەری بەگرانی خستە نەرمایی شانی
لە ڕۆژ ڕاما
(٢٠)
لاری و ستوونی ڕۆژ
سێبەری کورت و درێژ و تەنک و ئەستوور دەڕێژن
سێبەرم ناشت
هێزی خۆم دایە تارماییە برادەرەکەم
مێژوو بەڕستە بوون
پێرێم
ئەمڕۆ لە دایک بوو

دوێنێش لێم تۆرا
کات لکەدارێک بوو
قەلەڕەشی
دەنووک ئاگر
چڕنووک خۆڵ
باڵ ئاو
سینگ با
بۆ هێلانەی خۆی بردی
شوێن لکەدارێک بوو
قەلەڕەشی
دەنووک ئاگر
چڕنووک خۆڵ
باڵ ئاو
سینگ با
هێلانەی خۆی تێدا دانا

(ئەو شەقامەی ئێوارە جوانی لێیەوە بەڕستەی تەماشام وەدەکەم بەهەمان شەقام لۆژە لۆژ دەگەڕێمەوە ناو خانووە نارێکەکەم منداڵەکان شیرینی دەستم وەردەگرن بەڕوومدا پێ ناکەنن)

(ئەو شەقامەی ئێوارە ناشیرینی لێیەوە لە ڕستەی تەماشام فڕێ دەدەم بەهەمان شەقام لۆژە لۆژ دەگەڕێمەوە ناو خانووە بلوورینەکەم منداڵەکان شیرینی دەستم وەرناگرن بەڕوومدا پێدەکەنن)

منداڵە هونەرمەندەکان
برژانگی کات دەردەکێشن

کوێریی شوێن جوانییە
منداڵە هونەرمەندەکان
برژانگی شوێن دەردەکێشن
کۆسەیی کات جوانییە
کێوی جوانی
شەپۆلی با دەیکوژێ
کێوی ناشیرینی
دەستی ڕەش دەیژیێنێ
منداڵەکانی ڕۆژهەڵات
گوللە دەزانن بۆن کەن
منداڵەکانی ڕۆژهەڵات
گوڵیش دەزانن بتەقێنن
سیمای کات هەڵبزڕکا
ئاوێنەی شوێن گەچڵا
منداڵەکان گۆرانییان ماوە

١٩٩٢-١٩٩٣ هەولێر

ڕێزمانی کۆڵانەکان

کۆڵانەکانی زەوی

بیرکردنەوە جەنگێکی ئاسۆییە
ئازایی و ئازادیم تێیدا خەواندووە
کاتژمێر دەخاتە دەستی
درەختەکانی ئەمبەر و ئەوبەری شەقام
پانتۆڵێکی ئاوریشمینم لەبەردابوو
لەناو باخچە دەڕۆیشتم
باخچەش خەونی دەبینی
ملپێچە خورییەکەمم لەسەر لکەکانی دانا
بێ شومار جگەرەم کێشا
پەنجەکانم بەدووکەڵ زەرد بوون
کاتی نانخواردن ژن و منداڵەکانم
ئارەزوویانە دوور لە من دانیشن
ئەم نهێنییەم بۆ ئاشکرا نەبوو

بەڵام چڵکی دووکەڵ بووەتە پێستی پەنجەکانم
من ئەوە دەزانم
منداڵەکانیش
گۆڕەپانێک پرد دروستی کردووە
کۆمەڵێک لاشەی ددانگڕی کۆکردوونەتەوە
تەرمە بەد و بڵحەکان
بەکارە بێ هوودەکانیان بێزاریان کردووم
سندووقی تەرمەکان
لە ئێسکی پشتی کیسەڵ دروست کراون
ئەو کاتژمێرەی کاتی چێشت لێنانیان پێ دەزانی
زیاتر پێویستیان پێ نەبوو
چاوی ترساندم
تەسلیمی هەستێک دەبم
شتێک لە گیانم ڕوودەدات
مادام مەحکومم بەوەی
بچمە باخچەی حەوشە و گەڕەک
لەسەر کورسی حەیزەران دانیشم
یاداشتی ئەو ماسییە بخوێنمەوە
لە کتێبی زیندەوەرزانی ئاشنای بووم
خۆشی لە جۆگەلەی شەقامەکان بووە برادەرم
ڕێنومایییم کرد
لەگەڵمدا بێتە شاری نهێنی میوە
زمانی تەنکی کەڵەبابە لە خەوماوەکان داخ بکەین

بۆ ئەوەی بفڕین
بفڕیت گوێت لە گفتوگۆی دڵۆپەکانی باران دەبێت
لەسەر ئەوە ڕێک دەکەون کێ بشۆنەوە
گریا
فرمێسکی بەپرچی سڕی
ئەی پرچی تەڕ ببە باڵ دەتوانم بفڕم
خانمی ساڵە تێپەڕیوەکان
جانتا پێست تیمساحییەکانیان
لەسەر مێزەکەم دادەنێن
بەدەمە بۆڵە دێنەوە ناو ساڵەکانم
لاپەڕەیەک خۆی بەخشندە کرد
بۆم نەخوێندرایەوە
بەناڕازیبوون مێوژی نایابی مام زۆرابی خۆڵاوی کرد
خەونەکانم وەکو ئێسکی بێ گۆشت
لە گۆڕ هاتوونە دەرەوە
قسە لەگەڵ
خەڵکانێکی ڕەند و مێرخاس و پەنادار دەکەن
کە خەونەکانیان پێیان دەڵێن دڵخۆش بن
دیواری گەراجەکان ڕووخانە دەروونم
بەهانەیە بۆ ئامادە نەبوونم بۆ گەشت
تابلۆی ژوورەکەم گوتی
ئێمە بەدرێژایی ژیان ڕێکەوتنێکی دەروونین
دایک بەعەلاگەیەک بەفرەوە

بەتەنیشتمان تێدەپەڕێ
شانەیەک لە پرچمان نادات
کێشمەکێشی شەپۆلی سپی لەناو ئاوی شین
هەناری سوور کرد
دەنکەکانی بدەینە دەریا
کەنارەکانی دەبنە دەست و پێمان
پاسەوانیمان دەکەن
ئەسپی ئاوی لە داخورپانی دڵ کورتتر
دەریای دایە دەست
مێشکی گوشی
چاوەکانی بچووک بوونەوە
سەرکز ئەم ناوەی جێهێڵا
ئەسپی ئاوی بەتووکی خورمایی داپۆشراوە
شەمشەمە کوێرە داوای لێ کرد تووکەکانی بداتێ
دەیەوێ بچێتە گەشت و باڵەکانی نەپەنمێ
لە فڕینێک ڕووی خۆی خۆش کرد
دایە قاقای پێکەنین
پشیلەیەک خاوەنی ناو ماڵێکی ساکار بوو
بەسەر پردی شووشە پەڕیبەوە
لەگەڵ تارمایی خۆی
ڕێککەوتنی دەروونیان مۆر کردبوو
لە خەیاڵێکی هەڵخەڵەتێنەر خرۆشا
بێباکانە دەمی لەبن زگی خۆی نا

تارمایی سێبەری خۆی کێشایەوە
ئەمیش سەرکز ئەم ناوەی جێهێڵا
شەرم گەرمایی خستە سەر دەموچاوی
دەست و پێ و باڵیان
بەسەر زەوی بڵاوکردوونەتەوە
ئەو زەوییەی بەهەموو قوربانییەکانیەوە
قسەیەکی نەگوتراوە
ئارەزووی گەرمی بۆ خۆخستنە ڕوو هەیە
کورسییەک
بەهەڵاوگێڕی لەناو کێڵگەی پرتەقاڵ کەوتووە
وەریدەگێڕم و دادەنیشم
سامانی هەستم
دەکەمە ناوێک و لە هەموو شتێکی دەنێم
یاداشتی ماسییە برادەرەکەم دەخوێنمەوە
بۆ دڵنەوایی ئاوی ناو گوڵدانەکان
یاداشت و ڕەنگی نقێمی ئەنگوستیلەی ئەنگوستیلەوان
بۆ هەنگە پاسەوانەکان دەنووسمەوە
باڵندەیەکی قۆڵبڕ بەئاسمانی ئێرە تێپەڕی
سێبەری خۆی لای ئێمە دانا
هەموومان سێبەرەکەیمان بەماڵی پشوودان زانی
پەنجەرەیەکی پانوبەرینمان بۆ کردەوە
لە پشت ئەم سێبەر و پەنجەرەیە چیمان پێ دەکرێ
دەتوانین پێوەندی بەکێوە بکەین

ئێمە لەناو نوێنی سروشت
بەنارێکی و خواروخێچی ڕاکشاوین
لە ئاوێنەی ژووری بەکرێ بخەوین
ناتوانین خەون ببینین
کرم
بەڵگەنامە و
ناونیشان و
دەفتەری ژمارەی تەلەفۆن و
یاداشت و
نامەی برادەرەکانی خوارد
دایکمان شمشێری باوکە چەتەوڵەکانمانی
لە پەڕۆی مەلۆتکەیی پێچا
لەناو ئەو مەمە شووشانەی پاراست
بەمنداڵی شیری پێ دەدایە ئێمە
بایەکی خۆشی گەمە بەمیلی ڕووگەنما دەکات
پاش کەمێکی دی دەگەینە
ئەو ڕووبارەی نەهەنگی خەواڵووە
بەتەماین ئاوی تێدا بخۆینەوە
پێیەکان لە کەنار دەپارێزین
کەنار ڕاپۆرت لە پێیەکان دەدات
ئەو نەخشەیەی بۆ دروستکردنی یەکەمین
خانووی نیشتەجێبوون کێشابووم
لەسەر گەڵای پانی قامیشە پاسەوانەکان ڕایدەخەم

بیر دەکەمەوە
مۆزەخانەیەک
بۆ پەڕۆی مەلۆتکەیی و مەمە شووشەکانمان
بوار ڕەخساندنێک
بۆ دزینی شمشێرەکانی دایکمان بەپیرۆزی پاراستوویەتی
باخچەی ماڵەکەم چوارگۆشەیەکی گەورەیە
شوێنێک بۆ ڕووەکی دڵخۆشی سبەی خۆش دەکەم
ئەو سبەینێیەی بازرگانەکە کڕی
بەئامانەت لای ئێمەی دانا
پێشمانی گوت دەستکاری مەکەن
لەناو کونی دەرزی کفندروو دادەنیشم
غەڵبە غەڵبی داستانە نەگێڕدراوەکان
دەکەمە خوێنی خەوتووی هاوڕێیە نەمرەکانم
خەیاڵی تێدا کۆ دەکەمەوە
دڵی ئەو ئاوە پەستانەش دەدەمەوە
بەپێستی شەقام دەڕژێن
دڵگرانن لە زەوی نایانپارزنێ
ئەی هێزەکانی چلچراو فریا
ئاوازی ئەو ئاگرە خۆشکەن
چاوەکانی هەڵۆ لە تەنیشتی دادەنیشێ
گلەیی لە باڵەکانی دەکات
شەمێی باڵەکان توانەوە
کونەکانی جوانی لە ئاسمان کردبوونی

پەنجە کورت و درێژەکانی جادوو ئارایشی کردن
گۆسکەیەک مورەبای هەنجیر داوێینە بەر باران
پاشا گەنجینەکانی دەبنە ئێسکی پەپووسلێمانە
دەیبەخشێتە پیرێژنێک
کە پەندە ساختەکان لە خۆی پەروەردە دەکات
پیرێژنیش بەسەر و قژێکی بژەوە مرد
لۆکەی لێفەو دۆشەکی
باڵندەی هەڵخەڵەتێنەر کردنی بەپەڕوباڵ
تۆپێکی لاستیک هەڵدە
ڕێکخراوەکانی ئاسمان یاری پێ دەکەن
بەو پەلکە دارانە گەمەمان دەکرد
لە پەلکەزێڕینە بەربوونەوە
دەستی ئاگرمان دەکردە قوماش
حیکمەتی ئەگەر بڕۆین
دەگەین بەکوێمان لێ دەنووسی
وەفادارتم ئەی کۆچی دژ
لە پێناو هێشتنەوەی توانای ڕۆیشتن
لەم ئارەزووکردنە هەموومان بێ دەنگ دەبین
ژیان تاوانبارە بیردەکاتەوە
بەردی پرسیار لە ژێر بالیفەکانمان دادەنێ
ئێمە هەموومان وەک بەردی پرسیار پڕین لە
سکێچی واق وڕمان
ڕێگای پێچاوپێچ

خرۆشانی پڵینگ
پاکانەی شمشێر
شەرمی خودایی
دڵپاکی بەهرەمەند
چالاکی پەڕگیر
کەمانچەی وتووێژ
بانگەوازی بێباکی
تەنیایی وێنەدار
چرای باخچەکان میوەی ئەفسانەیی دروست دەکەن
دەیکەینە نۆبەتداری گەنجینەکان
ئەو گەنجینەیەی لە خولێکی یاری پێشبڕکێ
دۆڕاندمانە یاریزانێکی مەنگۆلی
ئاوی ڕژاو و خوێنی پژاو
شەڕی چارەنووسیان تێدا مەیییوە
با ناوبژیوانییان دەکات
تاوانبارە ئێمەی لەبیر نەکردووە
دەتوانێ بەو پیتانە بماننووسێتەوە
کە ژیانی لێ پێکنایە
کەسوکارمان باڵندە و ئاژەڵە شیردەرەکانن
لە ژێر ئەو بنەدارەی نازمان دەکێشێ
باڵندەکان کردوویانەتە ماڵ
قەپێلکە هێلکەیترووکاو بوونەتە پاشماوە
پێشانگایەک دەکەمەوە

پاشماوەکانی تێدا پێشکێش دەکەم
سێبووریم پێ دێن
بیرەوەری یارمەتیمان نادات
کەس و کارمان
هۆڵێکی گەورە لەو بەردانە دروست دەکەن
کە هاوێشتمانە باڵندەکان
مێوانی دوورەدەست و خانەدانمان دێ
لە خانووێکی پشتگوێخراو گاڵتەوگەپ دەکەن
ئەو دەریاوانەی
ڕەوشت فێری ماسییەکان دەکات
ئامۆژگاری کردم
قفڵی کۆتایی ئاوەکان پەستت دەکەن
پرسیاری بەهەڵەبردنت
بۆ لەناو پەرداخێک ئاو دەتوێننەوە
بیخۆیتەوە
شووشەی پەنجەرە ترسناکتر دەبن لە ئاسن
ئاو سزا دەدرێ
تیشک دزێکی ڕاهێندراوە
لە غەفڵەتدا پێناسەی لە گیرفانی دەرهێنام
تا نەتوانم لە ماڵەوە بێمە دەرەوە
ئاوێنەی ستایشکراو چاوی هەڵخەڵەتاندم
لارولەنجە و ئەفسوونی ئومێد ماندووی کردووین
پڕۆژە تەواونەکراوەکان داوێمە بیر

یووسف تەواویان دەکات
ئەو ئومێدانەی نەمتوانی لەناویان دانیشم
باخچەیەک بوون لەو خانووەی
قەرەوێڵە و
مێز و
کورسی و
ڕادیۆ و
دیوان و
قاوە و
سێبووریت لەناو دانان
گیای نەمریی ئاگر دزی فریو دا
قیامەتناسەکان ویژدانی زەوین
بەنهێنی پەنجەرە سەرگەردان بوونە
پەنجەرە بەردەوام
بەدەنگێکی ئارامەوە بانگمان دەکات دۆست
خوا گرشە گرشی ئەستێرەکانی
بەمنی جوانی ویست فرۆشت
دەست وەشاندنی گەواڵە و برووسک
ئامادەیی تەواوی ئاوازەکانن
باران گۆرانی پێکەوە گوتنی هەر هەموومان
ئاو لە هەناوی هەور
بەشکۆمەندییەکی میهرەبان خرۆشاوە
بەهار لێفە ئەستوورەکانی

لە هاووڵاتییان وەرگرتەوە
بەتانی تەنکی دانێ
زەوی باڵق بوو
ستایشی دار و پەردووی
ئاسمان و گەرمبوونی خوێنی ناوڕانی دەکات
گیای پاراو و وریابوون تێکسمڕا
چەقۆیەکی دایە برادەرەکەی
پێی گوت
دەتوانیت لەم چاڵە بچووکەی ناوچەوانم
ئاسمان بنێژی
ئێمە هەموومان بەفەرمانی سروشت
تێکەڵ خوێنی ڕژاو بووین
بەپیسبوونی جلەکانمان
زانیمان زەرەرمان لێ کەوت
ئاو بشۆینەوە
پاشان جلەکانمانی پێ لەکەشۆر بکەین
با بتەکێنن
ئەوجا ڕێگای بدەین جلەکانمان وشک کاتەوە
پشیلەی چاو ڕەنگاوڕەنگ
ئێستا دەتوانین
لە شەقامێکی بەئاسایشی خەیاڵ سپێردراو
ڕابردوویەکی دوور بکەینە بابەت
لە چاو و برۆی قەڵای خانەدان پیاسە بکەین

نەمتوانی لە ئێوارانی ناو هەولێر جێ نەمێنم
نامەیەکی دڵتەنگ بۆ ئەو دۆستانە نەنووسم
کە بەدرۆی پتەو
کەشکۆڵی خێر و سۆز لە گەرووی باڵندە دەنێن
باڵندەکانیش لە جامخانە
نهێنییەکانیش لە جامخانە بێباک دادەپڵۆسێن
بەو میهرەبانییەی یەکتر ڕازین

کۆڵانەکانی ئاسمان

بەختەوەر بوون
بلوێریان چالاکی خستە دڵی سواری بەبەرد بوو
ئەشق پێی لە شوێن پێی خوا نا
هەستایە سەرپێ
خۆی بەهەموومان نیشان دا
عەودالْ بووین بەدوای ناسین و پێشوازی
زەنگی دەرگا لە ددانی فیل دروست کراوە
چاوم پێش جەستەم نارده ژوورێ
قادرمەی پێچاوپێچ پلەکانی دەجەنگێن
کەرتە مۆمێک محەجەرەی کردە نیشان و ناو
دەستی خەزنەی نیشان و ناو یارمەتی دام
ڕێپێدراو و ڕێ پێ نەدراو
هەرا و زەنایەکی جوانیان کردووەتە
مارش و دەبێتە هێما و توانا

بۆ بەرزایییەکانی شاری خانەدان ڕاتدەهێنن
لە دەرەوەی کڵاوی چۆلەکە
گەمە لە گۆڕەپانی بەرگری سەرنج ڕادەکێشێت
سروشت دەم کراوەیە
ئاگری فڕوفێڵەکانی
ڕەنگاوڕەنگبوونی تاوس سارد دەکاتەوە
ژوورێکی لاکێشەیی بەقەنەفە پڕ کرایەوە
چاوی سڕ کردم
تەمومژێک لەسەر چاویلکەم کۆ بووەوە
سەرنشینەکانی مردوون
تەماشاکەرەکانیش بەزۆرەملێ پێدەکەنن
لەو ماڵەدا کە باخچەیان هەتاوی زۆرە
ژنەکە خەریکی دروستکردنی کێکە
کشمیشی لەناو فڕنی تەباخەکەیان بڵاوکردووەتەوە
کەوەنتەرە بۆیە کاڵبووەکەی کردەوە
لەگەڵ مێردەکەی هاتنە ناو باخچە
کە بەبۆنی خێزان هەوای خۆش بووە
چا بەکێکەوە چێژدار بکەن
مارێک کراسی لە نێنوانیان دانا
خۆی بەکرێمی کێکەکە شێلا
سەرگەرمی ئاشقبوونە
فیل شفرەی لە ددانم دا
خوێنی بێ پەروایی درووود و تاجی باب و باپیرمان

ڕژایە ناو لانک و قتووی دارینی پایپ و چەرخم
خوێنی مردووان کە زەوی پێ دەسووڕێ
هونەرمەند تابلۆی تازەباری پێ هاوڕەنگ دەکات
ددانەکەمی لە نێوانی ژن و مێردەکە دانا
مار بەپەلە کراسی کردەوە بەر
لە ئاشقبوون پەشیمان بووەوە
ئاسمانیی دەڵێت
کێ دەڕوات بۆ قووڵایی زەوی
زەویی دەڵێت
کێ دەڕوات بۆ قووڵایی ئاسمان
ئەوەی باوەڕ بهێنێ بەڕۆیشتن نائومێد نابێت
درووەوان خەڵاتی گیانی خۆی پێ دەبەخشێ
تا هێز لە پێناوی دەستە و دامەن بووەستێت
ڕووباری پڕ زیندەوەر بۆ مەلەوانی بەهێز
شەوی فێنک و بەئەستێرەی سەرا و کاروانە
من ئاوێنەی ئەزموون پاڵاوتنم
وەرە بەرم دەمارەکانی پێکهاتنی چاوت ببینە
خوێنی ڕەچەڵەکپارێز تێیدا پل دەدا
تای بوومەلەرزە دەموچاوی زەوی سوور کردووە
لە نازێکی پاراو پرچی بەپرووشە تەڕبووی ڕادەوەشێنێ
مار ڕاهێنەری تیپی مۆسیقایەتی
ئەی مۆسیقا نازی نەخۆشی زەوی رابگرە
هەوری لەخوری چوو لە حەوشەت

دەزێ و گوڵە جۆ و گەنم
لەو ڕستانەی لە دەمی قوربانییەکان جێماون
پەرژینت بۆ دەکەن
دوای ئەوەی تای بوومەلەرزە زەوی بەردەدا
کوێر
کەڕ
لاڵ
چاک دەبنەوە
ئاو دەڕژێتە باخچەی ماڵان
گوڵەکان گفتوگۆیان لەگەڵ
مێوان و پەیژەی پاککردنەوە دەبێت
شەونم خواردنیان دەکەن
باخچە سەرۆک خێزانی ژێری ماڵە
ڕۆژی لەدایکبوونی منداڵەکان دەزانێت
شەممە
بیر ناکەینەوە
یەکشەممە
دەرگا داخراون
سروشت بەدخووە هەتاو و خوناو چەواشە دەکات
دووشەممە
باڵەخانەیەکی ناسکە
کاتژمێرەکانی خەوتوون
پەردە ڕەنگاوڕەنگەکانی هەڵنەدراونەتەوە

دەکرێ ئەم پەردانە بکرێنە ئالای
ولاتێکی تازە ئاگرودوو تێدا کرایەوە
سێشەممە
پیرەمێردێکی ئاشقە
دیواری ماڵەکانی نووسیوە
ئەمڕۆ داخوازی کیژان قەدەغەیە
چوارشەممە
بایەکی شێدارە
چاویلکەکانی لێڵ کردوون
دروشمی ئاشتییەکی ساردوسڕی پێ ناخوێندرێتەوە
پێنجشەممە
یەکپارچە ئاگرە چایەکی پێ گەرم ناکرێ
دانیشتن چا تێیدا دەست گەرم نەکاتەوە
نابێتە یادگاری و بڕیاری لێ وەرناگیرێ
هەینی
نامەیەکی ترسناکە پۆستەخانە ناوێرێت بیگەیەنێت
ڕۆژێک کودەتایەکان دوا دەکەون
وەرزەکان جاری چاودێریتان
بەناوچەوانی گورگ هەڵواسن
زستان کودەتای لە بەهار بەهاورێکانی دەگەیەنێ
بەهار لە پایز دەیتەقێنێتەوە
پایز گەمە بەبەختی هاوین دەکات
هاوین شەمشەمە کوێرەیەکە

گوانی لە دەمی بێچووە بەختەوەرەکانی لێوڕێژی شیر بوو
دایە دراوسێکانی
ساڵەکان ئێوە نەتانتوانی
هەڵۆیەکی چاو بریقەدار بکەنە برادەرمان
هەڵۆ وەک باجگر مایەوە
واز لە ڕووباری هەفتە ناهێنین
لە ناوی مەلە دەکەین تا دەبێتە کانی
ڕێنووس و ڕێزمانی نەمریی و هاوواتای
بۆ هەمیشەیی خرۆشمان بەرز دەکەنەوە
کۆرسی هەفتەین
گۆرانی لە دەم
وەردەگرینەوە
هەفتە پایتەختی بەرفەرمانی مانگە
دەمەوێ بچمە پانایی زەوی
بە ئارەزووی خۆم پێیدا بسووڕێمەوە
دوای ئەوەی
حەوزی مەلەکردنی حەوشە بچووک بووەوە
جانتام لە زینی پایسکیلم بەست
چوومە سەر ڕووبارێک
ئارەقم بەمەعکەڕۆنییەوە خواردەوە
خاولییەکەمم تەڕ کرد و کردمە کەپری سەرم
کەمێک کولیچەم خوارد
ئەی بەئاگایی دیکتاتۆر

ڕێگام دەدەیت بەئومێدی خەون بنووم
خەون هێزی ڕزگارکەرە لە ژیان
ئەو ژنەی لەسەر ڕووبارەکە
سەتڵێک جلی گوشراوی بەدەستەوە بوو
بینی کەف بە لا ڕوومەتێکم وشک بووەتەوە
هێزم نەماوە بیتراشم
دڵی دامەوە
ئیسفەنجی میکیاجی دەرهێنا و پاکی کردەوە
هەموو سوورایی دەموچاوی
داچۆڕایە شوێن پێیەکانی
فەرمانێکی نیشتیمانییە
شوێن پێیەکانی بکەین بەشاری خانەدان
ئەی هێزی زەوی
ژەنەڕاڵ فەرمانی بەهێزەکانی داوە
خۆ ئامادە بکەن
بۆ گەمەکردن بەقەرتارەیەک مێوژی مام زۆراب
پیرەمێردێک لە باخچە سەرخۆشە
تێکەڵ بەبەهەشت دەبێ
گەمە بەو خۆخ و هەڵووژانە دەکا
دوای خواردنەوەی ماوەتەوە
دەیەوێت بیهاوێتە ناو قەرتارەی فریو و فڕین
ئادەم لە کۆڵانەکان
کیژێکی گەرمی پێ هەڵخەڵەتێنێ

زانیارییەکانی تەڕایی ناو دەم
بکاتە توانای فێربوون
گیان و هەستەکانی ڕێبواران
لە شەقامە قەڵەباڵغەکانی
شاری خانەدان کەوتوون
فیل پاسەوان و چاودێریانە
ئەسپی کوڕە گەورەی
ماڵ و ئاوێنەی جادووگەر
لە پێشبڕکێی گەمەکردن
بەمێوژی مام زۆراب و تێکەڵبوون بە بەهەشت
بوون بە برادەر
ئاوێنەی جادووگەر
ڕەفتاری توندوتیژ و دەم پیس بوو
لەگەڵ ئەسپی ڕاهێندراو
گوتی پەلەمە و لەناو سەد ئازار و سۆراخ دەتلێمەوە
ئاهەنگی شەوی لەدایکبوونی شاری خانەدانە
منی داوا کردووە مۆمەکە بەئاگرکەم
شاری خانەدان خرۆشا
لەناو ڕووناکیدا خەملا
دیواری یانەی ئاهەنگ
بەهەڵواسینی یادگارییەکانی ڕازاوەتەوە
دانیشتووان ڕژاونەتە باخچەی یانە
یاداشتنامەی شاری خانەدان

دەخوێننەوە و سروودی ستایش
هێزی گوێ دەپاڵێوێ
لووله هەڵم لە کونە لووتی ئەسپ
بوون بەدوو شەقامی ڕاست و چەپ
بە لەفافێک سەری پێچاوەتەوە
خوێن لە لەفافەکەدا
تابلۆیەکی دروست کردووە
تارماییەوان قەمسەڵەیەک
لەبەر منداڵێکی مێوژ بەدەست دەکات
بەپرۆژەی هەرا و زەنایەکی جوانەوە
دەچێتە ئاهەنگی شەوی لەدایکبوونی شاری خانەدان
لە شوێنە گشتییەکان چادر هەڵدەدات
پەرداخێک ئاوی ترێ
بۆنخۆش بەمیوەکانی دیکە دەخواتەوە
ترسناکی نییە
هیچ شتێک ڕوونادات لێرە
هیچ ڕووندان دلێرترین شاسواری ڕووی زەمینە
خوودەیەکی مسی لەسەرە
هاروهاج بەرد دەگرنە خوودەکەی
بەردەکان پێش ئەوەی بەر خوودەکە بکەون
بەردەبنەوە
دەبن بەکاتژمێری چاڵمەی دیواری ماڵە گەوران
ڕاکە

گیرفانی دڵت پڕ نازی کات و کاتژمێرکە
فیلێک خەریکی لێستنەوەی پەنجەکانی خۆیەتی
شمشێرێکیش کەوتووە
هونەرمەندێک کە پرشنگ هێزی دەداتێ
لەناو پێستی خۆشکراوی گادا
ڕەنگەکان تێکەڵ دەکات

کۆڵانەکانی ئاو

ئەوانەی بەمن دەچن زۆربەیان مردوون
کووپەیەکی پڕ ئاویشیان
بۆ قازو مراوی جێهێشتووە
بە برادەریی دەریاوان
خۆم هەڵناخەڵەتێنم
بە جێ پێی شادمانی سەرزەوی جوانی
دەکەومە ڕێی دڵچاکی و داد
شەڕی بێهوودەییە تێکەڵبوون
هەموومان لە بیرکردنەوەی تەنیایی و جاویدانیداین
تا دووگردی
نوێژ و پەنجەرەو پەردەی ژوور و گڵۆپیش
بێ مانایی گڵۆپ لەوەیە
بۆ چوونە ژوورەوە دەیژێنین
لە هاتنە دەرەوەش دەیمرێنین
چوار دیواری ژووری ماڵم

ڕەنگینە بەڕەنگی ئەو خواوەندانەی
پێش من بەکرێیان گرتبوو
پێستیان بووەتە تابلۆ و پەڵەی دیوار
لەگەڵ تابلۆ و پەڵەکان
هێمنی گفتوگۆمان بووەتە
مشتومڕێکی دژوار و درێژخایەن
هێندەی من ڕانامێنن
ئەو ڕۆژەی لە سلاوی بەهرەمەند هەنگوین ڕسکا
شیر و سەوزە و میوە
گۆرانی کولێرەیان سەندەوە
ئامادە بووم بۆ گەشت
ئەو شارە خانەدانەی
مێوانداریی کردە ئالآی شەکاوەی
منداڵە و دایکیشە
ڕووبارەکانی لێوان لێوی تریفەن
کۆلآنی بەئەستێرەن
ئاسمانیشی گۆڕەپانی تۆپێن
لە مانگی سەوزبوونی زەوی
گەنجینەی بەتالآن بردراوی دەستێنێتەوە
دەیبەخشێتە نەوەی پێی بچنە گەشت
ئەو منداڵانەی
لەخۆ ئامادەکردن بۆ گەشت مردن
لەناو کووپە دەیاننێژین

هەنارێک بەبازنەیی کووپەدا غلۆر دەکەینەوە
هەنار ئەم ڕاستگۆییەیە کە ئاو
لە فەرهەنگی خۆیدا هێڵی بەژێردا کێشا
ئاو ڕوخسار و لەنجەولاری
ئاسکی هەیە و دڵی دڕندە
لەو پردەش بەگلەییە
کە برادەر و خوشک و خزم و کەسی
بەسەر دەپەڕێنێتەوە
ئاسکێکی لە هۆش خۆچوو
هەوری جوانی
ئاو دەپرژێنێتە سەر دەموچاوی
دارگێلاسی حەوشەمان
لکەکانی کردوون بەتام و بۆ و پەروانە
لە دەشت و دەربلآوی کردوونەتەوە
لە پەیمانی پتەوی سروشتی داهێنەر دەڕوانن
ئەو خواوەندانەی لە ڕۆیشتنیان لەسەرەخۆن
دەچنە ناو ئەو خانووەی
هێشتان منداڵی تێدا لە دایک نەبووە
بەلآم پیری لێ مردوون
بارانی خاوەن گەشە و دەرهێنەری دەنگی کپی زەوی
منداڵێکی لە ڕەچەڵەک پەرێشان کراوی
ناو خێزانە ئالۆزەکانە
ترساندوومی

برووسکەیەک دەموچاوی ئاشکرا کرد
تارمایی دەستی نایە سەر دەمم
نەیهێشت هاوارم ببیسترێ
کەسێکی خرۆشاو
نانی ئێوارە درەنگ دەخوات
دەرچوونی بۆ ڕۆخ
ئاو و دۆڵە بەقاز و مراوییەکان
چاوی پڕ کردووە لە خواست
چاویلکەی چوارچێوە پلاستیکم
خستەوە ناو کیفی
بەکیسەی نایلۆنی پڕ میوە و لەشگران
بەبەرباران کتێبی کراوەی ماڵ گەڕاندمیەوە
شەقامم لە دوای خۆم تەنیا و بێ کەسوکار کرد
ساقۆی خوریم دڵۆپە بارانی لەسەر وەستا بوون
لەبەر هەیوان ساقۆم داتەکاند
سۆبەی ئەم دیوی پەنجەرە دڵسۆزی نواند
بەئاگری شین و جوانمەوە خۆشبەختیم بۆت
فەرموو مێوانداریم بکە
چووم
ژنەکەم سێتێک هێلکەی لێ وەرگرتم
بەدەنگێکی نزمیش ئەو گۆرانییەی بۆ گوتم
کە هەردووکمان حەزی لێ دەکەین
چاوە ڕوونەکانی لەناو برژانگی درێژی

شتێک بوون وەک
قاز و مراوی ناو ئاوی خومار
مەنجەڵی خواردن
هەڵم بانگەواز بۆ پێگەیشتنی دەکات
کەمێک خۆراکم لە خواردنی گوناه خوارد
تەمی ئارەزوو بووە کاتێکی شاد
پەلکەزێڕینە تێیدا هاتە ژوورەوە
پێی گوتم دەتوانم ببمە برادەرت
بەو برادەرییە ئاوی چاوی خۆم دا
ئاو تەواو ئەهریمەنە
زووش پەشیمان دەبێتەوە دەستە و نزا
چاو هەڵدەهێنێ و ختووکەش دەدا
ئەگەر بەدوای بانگی سۆبە نەچووبوومایە
ڕووبەڕووی ئەم جەنگە پەراوێزییە نەدەبووم
ماڵئاواییم
لە دالآنی خەو خۆش و خانووی پشوودان کرد
ماڵی خاوەن ناوی زۆر
پەنجەرەی ڕووەو خەیاڵ کراوەتەوە
شۆستەی شەقام نەرمن
پێی منداڵەکان ئەم شاهێدییەیان بۆ دا
بلووزێکی مەرەزم
کردە بەر و جانتای پڕ کەلوپەلی گەشتیش
بێ هیچ نیازێک گەشتم پێشخست

بەچوونە گەشتم
قاز و مراوی لە گۆمی دڵ هەڵنافڕن
گەشتم لە جەستە و بینینی ژنێکی بلیمەت
لە چوونە گەشتم لەسەرەخۆم
ئەو خواوەندەی لە ڕۆیشتنیدا لەسەرەخۆیە
زەوی پاکەتێک جغارەی دەداتێ و پێی دەڵێت
لە پیاسەیەکدا کە سەرقاڵیی چاخە دێرینەکان
قسەی تێدا دەکرێت
بیکێشە و بیر لە بڕینی
لک و پۆپ و بەهێزبوونی قەدی سڕ بکەرەوە
خەلاتی دەریات بەردەکەوێ
لە سالۆنی چاوەڕوانی فڕۆکەخانە
مۆسیقایەکی نەرمی
پرۆڤەکراوی بیرەوەری و بیرکردنەوە و ئارەزوو
دەستی بەسەر و قژی داهێناین
گوتی سلاو لە بەختگەشیتان
گەشتێکی خۆش
ڕووناکی لێ بەرزبێتەوە
بایەکی بێ هێز فەرمووی
لە نوێژتدا ناوم بهێنە
گوناهەکانت دەبنە قاز و مراوی
لە درەختی لەشت دەفڕن
گیان دەیەوێ خەونێک تەواو پڕشنگداری کات

ئارەزووی ڕێکخستنی باخچە
لە ژوورەوە هەراسانی کردم
هاتمە دەرێ
چەند ئەندامێک
لە بنەماڵەی لە گوڵە هێرۆکانی باپیرم
هاتنە بەخێرهاتنم
درەختەکان پێش ئەوەی
بگەڕێنەوە ناو خۆڵ و ئاو
لکەکانیان کرد بە سەبەتە
ماڵە هەژارێک نانی تیری لەسەر هەڵدەخەن
ژن و پیاو منداڵەکانی پێکەوە
لەگەڵ کازێوە و ئومێد و سروود دەپەیڤن
تۆپێکی پلاستیکم فڕێدایە دەریا
هەڕەشەی شەپۆل و نقوم نەبوونی تۆپ
خەونێک بوو بینیم تەواو گیانی پڕشنگدار کردم
لەگەڵ ئەو خەونە سەما دەکەم تا دەمکوژێ
ئەی جەنگەڵ مۆسیقایەکم
لە ئاهەنگە گەورەکانی سەری سالان دەکوژرێم
خوێنەکەم بەخێرایی تیشکدانی گلۆپ
هۆشی جوانمەردی کۆدەکاتەوە
ئەو منداڵەی دەبێتە یاداشتنووسی پاڵەوانەکان
شەیدای دەبێت
پێم لە پۆتین دەردەهێنم

دەیهاوێمە دەریا
پێیەکانم گیانداری ئاوین
بۆ زانینی هێزی فڕینی قاز و مراوی
دەچمە بەربارانی توند
لە لەدایکبوونی من
مامم هەنارێکی هاوێشتە ناو ئاو
بانگەوازی کرد
ئەمە بەردەوامی و وجاغی بنەماڵەکەمانە
کە یەکەم ددانم لە دەم ڕوا
بردمیانە نزیک ئاوێک
شیرینییان بەپرچمەوە گرێ دا
بۆ ئەوەی لەگەڵ ددان ڕواندا
سەرم نەیەتە ژان و بەخت بەڕوومدا بکرێتەوە
شیرینییان لە پرچم کردەوە
هاوێشتییانە دەریا
گوتیان ئاو بیتوێنێتەوە
تەمەنی لەگەڵ تەمەنی ئاو ڕەنگاوڕەنگ دەبێت
دەریا لێی دەپرسێ
منداڵی چییە
ئاو دەڵێ نیوەی لەشی منە
زەوی دەبێتە مەیدانی
ڕاو و خۆ تاقیکردنەوە بۆی
ئاسمانی ڕووتیش دەڵێ

ئەستێرە
مانگ
هەور
گەواڵە
باران
بەفر
پەلکەزێڕینە
بەبڕیارەکانی ئەو پێستیان دەبریسکێتەوە
کەشتییەک لە ناوەڕاستی دەریا
مانگ گەمارۆی داوە
برای شیریی و پشتگیریمە
لەناو ڕووناکییەکە جێگەی پشوودانە
گەمارۆ دەشکێنم
جیاوازی نێوان من و مانگ ئەوەیە
ئەو کەمتر لە من ڕادەمێنێت
تابلۆ و پەڵەکانی دیواری ژوورەکەشم
وەک سەرکردەی سوپایەکی پەرێشان
گوێڕایەڵی ئەو ئامۆژگارییانەم کە دەڵێت
لە باخچەیەکدا کە تیشکی چاوی خوا
هێز دەداتە دەرکەوتنی
کتێبێک کە دێڕە سەرەکییەکانی هەرگیز دیارنین
دەکەوێتە کۆشت
بەشانازی و نازەوە

دەستەکانی کردوومن بەدەرگای خەزێنە
بەترپەی دڵ دەکرێتەوە و دادەخرێ
بیرخەرەوە ورووژێنەرەکانی
منداڵێکی بەدەمودوو بوون
پرچی لووسی ڕژا بووە سەر دەموچاوی
ڕستەی دەریا خۆماڵین
دەتوانێ نامەی پێ بنووسی
پۆستەچی بیگەیەنێت بەمۆزەخانەی شاری خانەدان
ئاو ژوورێکی بچکۆڵەی بۆنخۆش بوو
ماسی گەشتی بلیمەتی خۆی لەناو تەواو کرد
شڵپ و هۆڕی دا و سەرکەوت
ڕاوچیش نامەی پێیە
کەس لێی وەرناگرێت
ماسی خەریکی خواردنی دەم قولابە
منیش لە خەونێکی خەملێو بەجوانی
بەرەو مەستبوونم
پەری بانگیان کردم
شەڕی ئەم جوانییە ببینە
ئەگەر حیکمەتێکی هەیە پێت ڕابسپێرێ
بەرفەرمانی بیت
بڕوام بەچاوی خۆم نەکرد
تەواو ئەو جوانییانەی بینیبێ
کووپەیەکم لێوڕێژ لە شەونم دانا

پڕ بەزەویش هەڵاتم
قسەکردن و نەکردن هەر هەمووی گومانن
بڕوا بە چی بهێنم
هەڵبەتە حەزم لە ژیانێکە
تواناو پاکی وەک خونچە دەمی تێدا بکاتەوە
لەناو تەمێکی تێکەڵ بەترس دەیدرکێنم
دەریا ماسوولکەکانی سست بووە
ئێسکەکانیشی نەرم
سووڕی گەشەسەندنی لێ سەندراوەتەوە
دەریا لە تەقینەوەی هێزی سروشت
چووە ناو ئاهەنگی نەبەردی
بڕوام بەنەبەردی هێنا
سوپاس بۆ ڕەنگی قاوەیی
خەونی دەریایەکی شینی بینیوە
شەپۆلەکانی غافڵ بن
نوێژ بۆ هاتنی بەختیاری دەکەم
بەختیارییەکی پاراو بمباتە گەشت
میوەی ڕژاو بکاتە بواری پەڕینەوە لە لافاو
بەشێکی خودم بەردی سیزفی کردە تۆپی سەبەتە
بەشەکەی دیکە پرسی
هونەرە جوانەکانی سارێژبوونی برین لە کوێوە دێت
تەڕی دەنووکی قاز و مراوی
برینەکانی پاک دەکاتەوە

ئارەزووی ڕێکخستنی باخچە وای لێ کردم
ڕوو لە تکا وێرد بکەم
منداڵیەتیم کەشتییەوانی بوایە
ماسی پێشبڕکێی لەگەڵ سەوڵ وەشاندنی من
بدۆڕاندبووایە
بیریش لەو گیاندارانە بکەمەوە
لەگەڵ یەکەم نمە بارانی پاییزان
گیانیان دەبێتە دڵۆپە ئاوێک و دەڕژێتە زەوی
زەوی تەواو گیانی پڕشنگدار کردم
چرایەکی کەم ڕووناک
ستایشی ئاشتی و خزمەتگوزاری باخچەی کرد
پەپوولە لەناو گوڵە پێست سوورەکان
یەکتریان ڕاو دەنا
مێینە نازیان دەنواند
نێرینەش هێز
ئەو هەموو ناز و هێزەی ئاماژەمان بۆ کرد
پێویستە ببێ بوو
ئەلبوومی نهێنییە هاوبەشەکانم
لەناو کیفە نایلۆنەکەیدا دەرهێنا
لە وێنەکەت تەماشای دەریات دەکرد
گێژەن چۆن باجگری کەنارەکانی
ڕادەکێشایە ناو بێ بەزەیی خۆی
ماسییەکانیش دەمامکیان دەکردەوە و دەیانگوت

ئەوەی گێژەن دەیڵێت
حیکمەتی ئاوە بۆ ئێمەی سڕبووی ناوی
دەریای چاونز ڕازی دەبێت بپەڕمەوە
لەم دیوتدا ئالآیەک چاوەڕوانی بشکێنێ
ببمە برادەری ماسی فرۆشەکان
ئەو ماسی فرۆشەی بالیفی خۆی پەڕە کردەوە
گیانی لە قۆچی گایەکی گۆشتن ڕواند
دەریاوان دەموچاوی
بەخوناوی ئەو گیایە ڕسکا
چاوی داخست
چووە ناو ئاماژەکانی قوربانی و بێ پەروایی
بیابان بەلێوی گەشاوەیەوە
بەبن پێڵووی داهات
داوای لێ کرد دەتوانم خۆمت پێ بناسێنم
بۆ ئەوەی فێری هونەری سەدەکانی دێرین بم
وردە وردە بۆی دەدوێت
ڕەنگ تێکەڵ دەبن
زەبر و زەنگ
هەرا و زەنا
فریا و هۆگری
مژدە و زایەڵە
هەمووی دەگۆڕێن
هامووشۆ لە زەوی کۆتایی پێ دێ

تەختی نوستن
ئەلبوومی وێنەی ڕەش و سپی
ڕادیۆی پاتری کز
پێشبڕکێی ناوچەوان تۆمارکردن
پێوەندی وەرزەکان
پرسەنامەی ڕۆژنامە
ساڵنامەی بەشێک یادگاری لەسەر نووسراو
چەتری ناو دەستی قوتابییەکی ڕێگەی قوتابخانە
بۆیە و فڵچەی فڕێدراوی ژێر قەرەوێڵە
دەفتەری نیوە نووسراوی یاداشت
کورسی بەتاڵی باڵکۆن
بەخێر بمێنن
ساڵێکە سەرومڕ
باجگرەکان چاوانیان بووەتە گەچی مردوو
باران ڕێگە و ئاراستەی داباربنی لێ ون بووە
زەویش دەستی بەستراوەتەوە
ئاماژەی بانگکردنی بۆ ناکرێ
دەریا سکاڵای پێشکێش بەدەریا پارێز کرد
باجگرەکان خانەکانی ویژدانیان بەکرێ داوە
سزاش نەدران
منداڵێک دەنگوباس دەخوێنێتەوە
سەردێڕی هەواڵەکان دەربارەی
ئەو خواوەندەیە ئاراستەی گەرداوی گۆڕی

ئێوە بڕۆنە ئەو بەری
لە چاوەڕوانیتان هەنارێک فڕێدەدەمە ناو ئاو
سروودیش بۆ منداڵان دەکەمە درووود
کەشتییەوانێک ڕێنمایی باجگرەکان دەکات
چاوی چۆلەکە پشتی بۆ دێنێتە بەر بینین
ناتوانین ئالا لە چەقی سەری هەڵدەین
ئەوەی ڕوواو ڕووش بێت دەبێتە پرسیارکەر
ئەرێ برادەر
چی هەیە
چی نییە
ئەی شینایی دەنگ و بێ دەنگی
ماسی بارمتەی ئاوە
متمانەی دەریای لە دەست دا
بەیانی تەمبەڵ و خەواڵوو دوودڵی کردوومە
ژیانیش هێندە بەگرینگ نازانم
پیر بوومە
ئێسکەکانیشم نەرم
ئاسکێکی گۆشتن شاخەکانی لک و پۆپیان داوە
بێ یارمەتی وەرگرتن
بەدڵبەرزییەوە دێت
سەر دەنێ بەسەری ئەسپی گەشت و ڕاوم
نوێژی ناوەخت و کاروانکردنی بێ سەرا و ئەشق
تەواو ئەهریمەنن

دەرۆزەکەرێک لەسەر شۆستە
پووش و پەڵاش و پارچە ڕۆژنامەی فڕێدراو
گەمارۆی سەریان داوە
ڕەنگە خەون ببینێ
لە خەونەکەیدا لە نزیک یەکێک لە دەریاکان
دەرگای ماڵ و خانوویەکی سێ نهۆمی دەکاتەوە
لە پەنجەرەکانی درەخت هاتوونەتە ژوورێ
پەردە دانادرێتەوە
بیر لەوە دەکاتەوە
ئایا دەربارەی ئەو شتانە دەزانێ
کە پێشتر هی دەریا بوون
زەوی لەناو لێفە و دۆشەکی شینی خوا نوستووە
ئەی یاڵی ئەسپی چالاک
بەئارامی پێغەمبەرێک بڕوام بەتۆ هێنا
کوا ئارامییەک بۆ منی هۆی لێدانی دڵی زەوی
گەرمایی بەهار ڕۆژی خۆش کردووینە
ڕۆژێکی هێمنە بۆ یاری
یادی هەموو بیرەوەرییەکانی تێدا دەکرێتەوە
بەڵام تیپی بەرامبەر نەهاتوون
نزیک یاریگە
دەریایەکی خاوخلیچک
چەتری خستە کەنارەکانی
دەریاوانێک کە ماڵی لەناو دراوسێیان نییە

شێوەیەک بۆ خۆی وەردەگرێ
شەپقەیەکی لە پێست دروستکراو
سێبەری بۆ چاوی کردووە
ڕەنگەکانی خۆر ئاوابوون
دەبیاتە بەر ئاوێنەی ئاڵۆزی دەریا
کەس بۆی ناکرێ
گفتوگۆی لەگەڵ دەریا یەکلا بکاتەوە
پیتەکانی شێوەی بۆ خۆی وەرنەگرتووە
هێمنی و هەڵەشەیی ئاو
دوورگەی لا کەوتە
لەنگەری کەشتی
پردی پڕ
تۆڕی گران
ڕێزمانی ئەم زمانەن
هەموو شتێک
بەسلاو و ڕۆژباشیشەوە
ئامادەن بۆ قسەکردنێکی تەواو

کۆڵانەکانی زەوی

کۆڵانەکانی زەوی کێ پێیدا دێت
زەوی بەهاری گەشبینی کرد بەکتێبێکی کراوە
منداڵێک تێیدا بەقسە هات

کۆڵانەکانی ئاسمان

کۆڵانەکانی ئاسمان کێ پێیدا دێت
ئاسمان ئەفسانە ئاشناکانی کرد بەکتێبێکی داخراو
ژەنەڕاڵێک بۆ ڕاهێنانی لەشکرەکەی کردییەوە

کۆڵانەکانی ئاو

کۆڵانەکانی ئاو کێ پێیدا دێت و دەڕوات
ئاو بێ یارمەتی وەرگرتن لەناو زگی زەوی وەرزش بەماسوولکەکانی دەکات
شمشێری بەخوێن گەرمە و بەدڵبەرزییەوە سڵاو وەرناگرێتەوە

١٩٩٥ – ١٩٩٦ هەولێر

خەونی خودایی

خەونی سروشت

گیان لەناو قەفەس
بەهەموو شێوەیەک ستایشی مانەوە دەکات
ستایش لەناو قەفەس چی دەگەیەنێ
ئەگەر مانایەکی نەگەیاند
زەمینییەکان گیانیان بچووک دەبێتەوە
لە بچووکبوونەوەیان تووشی هیچ گرفتێک دەبن
ئەی ئەگەر گەیاندی
پڵینگەکان دارستان بۆ خێزانە کەمئەندامەکان جێدەهێڵن
لەناویدا ترمسەکەیان پڕ ئاوی سارد بکەن
بێ باک بەشکۆمەندییەوە بیر لە خولیایان بکەنەوە
دوای ئەم چەنەبازییە سەغڵەتکەرە
پێمان ناڵێی ژیان دەیەوێ چی بەمردن بڵێ
مشتومڕو گەفی ناقۆڵای مردن خاوبووەوە

پیاسەی نابەدڵیش تەواو
ئەی ژیان دەبێ تۆ چی بیت
لەم نەگوتنە ڕابردوویەکی بەهێز
بەباڵندە کۆچەرییە تادارەکانی ڕاگەیاند
لە کۆچ پەشیمان ببنەوە
سەمفۆنیایەکی دەوڵەمەند بەخەیاڵی هاتوچوون
شاری مەستیتانە
چاوە تادارەکان بکرێنەوە
دەڵێن چ شوێنێکی دڵگیرە
هێمنی تێدا فەرمانڕەوایە
لەم ئاسوودەییەی لێوانلێو لە پەیمان
تا چاویان بەردەدا
دەچنە خەونی ئەوانەی بیریان دەکەن
گەشتیان لەناو ئەو دارستانەی
بەپڵینگەکانیان جێهێشت
تەنیا دەبێ و گۆشەگیریان مەستتر
تەختە ڕەشێک
لەلاپەڕەی مۆزەخانەیەکی زمانپاراو
کەس بەلایەوە ناچێ
لە بەشێکی بەختەتێک
کە چاو پشووی تێدا دەدات نووسراوە
دۆ
ڕێ

می
فا
سۆ
لا
سی
لە بەشەکەی تر
فەرموودەی دڵگەشێک ئاگادارت دەکاتەوە
کەس خەون بۆ کەس نابینێ
کەی دەبینە هاووڵاتی دارستانێکی سەرنجڕاکێش
ئەمە خەونی بولبولێک بوو
ڕێی پێ دام لە بری ئەو بیبینم
شیر یان شەهێن
شمشێر یان شەونم
شمشاڵ یان شەڕانگێز
شەراب یان شەرم
شازادە یان شکست
دەمانکات بەخاوەنی
چ شەڕ و گێژەن و چەپڵەی ساردوسڕی ناو هۆڵ
بۆنەکان تەواو بوون
چوونە سەنگەر
لە گۆڕنان
چلەی ماتەمینی
ساڵیادی کۆچ

جوانی و سۆز و بیرەوەرییان تێدا نەما
وەک منداڵێکی دەمهەراش زمان دەردەهێنێ
ئەی ناولێنەری هەموو شتەکان
بێ ئەوەی سکاڵایان لێ بکەی
بەهاری ئەمساڵ دواخە
باران هێشتان
ئەزموونی تەواوی خۆی
بۆ زەوی نەدرکاندووە
ڕەگەکان بەئاسانی دەتوانن
فێڵ و چەنەبازی لەگەڵ بکەن
کوژراوەکان فەرمانیان دا
پاش کەمێکی تر کتێبەکانی قوربانی
لە تاقیگەیەکدا تاقی بکرێنەوە
نووسەرەکانیان نیازیان وایە
لەو نهێنییە دڵنیامانکەن
قوربانییەکان لە باوەشی بۆسە سەرمایان بووە
لە ئامێزی ژنان گەرمیان نابێتەوە
ببوورن بۆ نەوێراون
ڕستەکانی ئەم لاپەڕەیە
مەست و دلێر بکەن
چەشنی ئاوێک لەبەر هەتاو گەرم بووبێ
کۆتر نەتوانێ بیخواتەوە
ئەفسانە بێ ماناکانی بۆسە

بوون بەمانا بۆ باڵندە گۆشتخۆرەکان
باخچەوانێکی پیر بوو بەگۆرانی خەڵوەت
بەتەنیشتمان تێپەڕی
کتێبەکانی لەناو کەپرە دارینەکەی کردە منداڵێک
بەدەوریدا پێیەکانی توند بوو
بەختەوەری کلیلە لەناو قوفڵی دەرگاکەیدا
هەواڵ یان هاژە
هەتاو یان هەڵقوڵان
هەوار یان هاڵاو
هەنگوین یان هاوار
هەڵۆ یان هیوا
دەبێتە خاوەنی
باخچەوان ئەکتەری شانۆیەکە نمایش ناکرێ
وێنەکێشێک چوو لە نزیک کەپرەکەدا
یاری قەرەجانەی کرد و بە ستوونەکەی گوت
ئەی بلیمەتی گەورە
کەی شانۆگەری باخچەوان نمایش دەکرێ
لک و گەڵاکان لەناو هۆڵ
دەنگە دەنگی سەغڵەتکەربن
مۆسیقاژەنی چارەنووس ڕوون
بەرامبەر ئینجانەی پڕ گوڵی ڕووخۆش
بۆ ماوەیەک دەتاسێ
دەموچاوی پێمان دەڵێ چاوەڕوان بن

دوای تاوێک بەشڵەژاوی دێتە قسە
وا دەزانێ پاڵەوانی دارستان هاتووەتە لای
ئاگری بۆ کردووەتەوە
گەرمایی گەیشتە باڵی باڵندەکانی
شێوە و ڕەوشتیان دەچێتەوە سەر ڕەچەڵەکە گوپنەکانیان
شەمشەمەکوێرەی هەمیشە گوان هەڵخەڵەتێنەریش
بەئەستێرەی هۆشمەند و هێزی گوت
ئەی خاوەنی هەموو زەوی
ئەگەر برادەرایەتیم قبووڵ بکەی
دڵخۆشی کەروێشکە گۆشتنەکانت بۆ دەهێنم
لەخۆبردووی پڕ نهێنی
ئەو کەسە کێیە نهێنییەکانی پێدەڵێی
لەناو هێڵی تەلەفۆن چاوە گەورەکانتم بینی
دەلیلی بەدالەش ماڵەکەتی پیشان دام
بەهەستیش زانیاری تەواوم دەربارەت زانی
ماڵت
هەور ڕەنگ دەداتە گڵۆپەکانی
باران مێز و قەنەفەکانی دەسڕێتەوە
دایک
ئەو دایکەی هەموومان بەتاسەوەین
سبەینەیەک بەرچاییمان بۆ بکات
قاپ و کووپی چات دەشوا
ئەی ناولێنەری هەموو شتەکان

بێ ئەوەی سکاڵایان لێ بکەی
بەهاری ئەمساڵ دوا مەخە
باران ئەزموونی تەواوی خۆی
بۆ زەوی درکاندووە
ڕەگەکان بەئاسانی ناتوانن
فێڵ و چەنەبازی لەگەڵ بکەن
ئیسرافیل
عزرائیل
میکائیل
جوبرائیل
لە شەوی بەرات هاتنە لام
لەگەڵمدا نانیان خوارد
دواتر ددانیان شوشت
لە ماڵئاواییدا ئەم سرووشەیان جێهێشت
دووماسی لەناو ئاودا گیانی بەگیانی بوون
قسەیان لە قسەی یەک نەدەکرد
بەیەکەوە دەچوونە سەردانی
خزمەکانیان و سەیرانیان دەکرد
شەپۆل فڕێیدانە کەنار
ترسی مردن وای کرد
قسە لە قسەی یەک بکەن
ڕابردوویانیش تاوانبارکەن
ڕاوچی تەرمیانی لەسەر سەبەتەیەک دانا

ژنێ ڕۆبێکی لیمۆیی لەبەر دابوو
تەرمەکانی خستنە زەمبیلەیەک
فڕنی تەباخەکەیانی گەرم کرد
مێردەکەشی لەسەر ئەسکەمیلێکی قۆڵدار
گوێی دابووە گۆرانی
بیری لەوە دەکردەوە
پاراستنی خوێنی ڕەچەڵەکی دەیکات بە چی
منداڵەکانی بەدەورییەوە دانیشتبوون
مەتەڵی بۆ هەڵدەهێنان
باوکایەتیشی بۆ دەکردنە حیکمەت و پەند
لێرە هەموومان لەجەنگ گەڕاوینەتەوە
بۆ ئەوێی پشوودان
ئەوێ
پانتایی ئەو جەنگەی بەپڵێنگەکانیان جێهێشت
بەڕەزامەندی بچۆرە ناوی
بەختێک بدە بەپاشماوەکان
تێر سۆز و پێکەنین بن
سۆز و پێکەنین
هێلکەی ترسناکی ناو حیکایەتەکانیان بۆ دەشکێنێ
ڕەشنووسی فاڵچییەکانیش پاکنووس دەکات
گشت بوون لە جانتات هەڵگرە
بەتەواوی ئارەزووەوە بەئومێدیانکە
بەرەو شوێنێک یەکەمین تاوانی تێدا سڕاوەتەوە

ئەی پەنجەرە کە چاوی خانووەکانی
یارمەتیم بدە تا مردووەکانم بنێژم
داوای لێبووردنیش لەو برادەرە دەکەم
لە گۆڕستان چاوەڕوانمە
مردووەکەی لەگەڵ بدەمەوە خاک
ناوەڕۆکی بێ بڕوای مردن وای کردووە
ئاو ڕەنگاوڕەنگ و
ئاگر ڕەنگاوڕەنگ و
ئاسمان ڕەنگاوڕەنگ و
زەوی ڕەنگاوڕەنگ و
جەستە ڕەنگاوڕەنگ و
گیان ڕەنگاوڕەنگ و
ئاهەنگ ڕەنگاوڕەنگ و
شیوەن ڕەنگاوڕەنگ
ببینم و بێن پێڵووی ماندووم
بەپەنجەی کۆرپەییبیان بشێلن
هەستیش بەگەرمایی خوێنیان نەکەم
سەیرە پەنجەی منداڵ گەرمایی تێدا مردبێت
ئەفسانە بەدبەختی کردوون
ژمارە بێشوومارەکان بەیانییەک دوای
دەموچاو شوشتن
بەهەڵچوونەوە داوام کرد
ئارەزووم لە موڕەبای گوڵە بادەم و گوزەرانی ساکارانەیە

ژیان سندووقێکی دارینە
جامەیەکی ڕاستەقینە جامخانەیەتی
خێرا بیکەرەوە
دەفتەری یاداشتی لەناو دەربهێنە
مردن خانووی پڕ ناوماڵ و وچانی ئەم ڕاستەقینەیەیە
کە تۆ وریاییت لێی نەبوو
ئەی دانیشتووی ئەو شوێنانەی
لەوێ شتەکان کۆتاییبیان پێ دێ
زەوی زەردەخەنە گرتی
منیش برادەرایەتی
گیانی بەگیانی ڕێگای شوێنێکم قبووڵە
هێشتان بەلووعەکانی
دەموچاوی لەبەر نەشۆراون
ئامۆژگاری برادەرێکی
گیانی بەگیانی غەفڵەت کوژکراوم یادی خستمەوە
بەگومانەوە بچمە ناو سەرەتاکان
سەرەتاکان هەمیشە گومانن

خەونی زیندووان

کوێری دەمپاک
بەدووعا بەرزکردنەوە و وزەی ئەفسانەیی
پێڵووی دەکرێنەوە و بەخۆشحاڵی دەگات
لەناو سەدا و ئاواز و دەنگی ئەو هەقیقەتە گەواهییە
هەوا لە گردی قالینج ئاغا بپاڵێوری

لەقلەق چالاک دەفڕێت و خۆ هەڵدەخا
باڵ کە مەحکوومە بەگەنجینە پاراستن
دەستەسڕی ڕووناکی دەچنێ
تەرمی گۆرانیبێژانی
لە گۆرانی گوتن مەردەمەرگ بوو
شەقامی شاریان کردووە بەقومری نوستوو
بەتەرمی فلووتژەنانیش
دوژمن و دۆست لە دوورەوە دیاردەخات
چاوی ئاژەڵی دڕندە و مەمکی مردوو و دوا
کەوتنی پۆستەی دەریایی
ڕێکخەری پەلامارێکن
مۆڕەیان لە چراهەڵگر کرد
ئەمیش بەپەلە جانتای کۆچی سەرگەردانی زنجیردا
هەر لەبەردەرگا دەستی ماڵئاوایی و ڕێزی
بەسنگەوە گرت و سڵاوی ستایشی وەرگرتەوە
بانگی هەڵدا ئەم کۆچە کوشتنێکی دواخراوە
نەوەستا تا چاویلکە لە چاو بکەم
بەنەرمە غارێک بیری بهێنمەوە
هێشتان بێچووە ئاسک
لەبەر بارانن نەگەیشتوونەتەوە
حەوشەوبانی بەنەخش و نیگار بۆندار بکەن
نێوانمان ئاوێکە
ئاگری هەموو ڕۆژێی تێدا دەکوژێتەوە

کورسییەکی بێ پشتی
نەرم بەکەوڵی بەرخ
لە بەشی شکۆ و شانازی
بۆ فەرمانڕەوا خۆش کراوە
لەسەر کورسی بێ پشت بیر بکاتەوە
کەڵکەڵەی چی لێی دەدا
خوێندنی کوندەبۆ یان دەنگی شادبینی فلووت
پەڵەی نەدەویست
بەو شێوەی سواری پەیتوون بووین
تاوسمان لەسەر دەستمان ڕاگرت
بەهەمان شێوەش
سبەینان ئاوی گەرم بەدەموچاومان دادەکەین
ڕووخۆشییەکانی
شەتڵی برنج و پەڕەمووچی پەریبیان گێڕایانەوە
ڕاما و سەیری چاکەکاری کرد
شکۆی دا بەبرادەریی
هۆ برادەرەکەم چرا هەڵگری کەمدوو
بەدەنگی ئێمە تارمایی دەبێتە خواوەند
سێدارە لە مەیدانەکان لادەدا
بەقوربانییانیش دەڵێ تاجتان دەدرەوشێتەوە
پەلکی چنار کەوتووەتە سەر دەست و پەنجەی فلووتژەن
سەمای شمشێرە فەرموون
شازادە وەفای هۆگری ڕێگا میهرەبانەکان کردووە

شای بێ تاج بەو ڕێگایەوە
کەنایگەیەنێ
لە ئاهەنگی خەڵات دابەشکردن
لە ژوورێکی دڵکوێر تێدەکۆشێ
ڕاز لە پەنجەرەکانی مردوون
بنمیچیش لە بیانووە
سێبەری لەسەر لابدات
ڕۆژ
هەفتە
مانگ
ساڵ
کەلوپەلی باخچەی ساوایانن
چاودێری هێلکە ترووکان و کاڵبوونەوەی جلوبەرگی بەهار
تەباشیری ڕەنگاوڕەنگی کرد بە
تەختەڕەشێک لە بەرەکانی شەڕ
بۆ وێنەکردنی درەختی بەردار
تەختەڕەشێکیش لە ئاهەنگەکانی ئاشتی
بۆ قوڵپی سەرچاوە
دیواربەندی جوانیش
لە چەتری پاسەکانی ناو شار
بۆ بیرکردنەوەی نێوانمان
ڕەنگ دەوڵەمەندن بە ناوداری
ڕۆژ

هەفتە
مانگ
ساڵ
هەمووی دووبارەکردنەوەی یەک ڕووداون
ئێمە دەزانین باپیرەکانمان
لە پێناو چیدا جەنگان
بەڵام نازانین خۆمان لە پێناو چیدا دەجەنگین
لەبەرچاوانیشمان
لەقلەق خۆراکی بێچووەکانی بردە ناو دەنووکیان
چەند قسەیەکی بێ مەبەستم کرد
ئەندێشەم ماندوو بوو
بەردەوام لە لێکدانەوەی ئەوەم
قسەی بێ مەبەست چییە
شاری پاکزادی تاهەتایەی لە گرفت نقووم
بینینی نەجۆشا
بانگەوازەکانی هەر هەمووی هیچ
سڵاو ئەی لە پشووکەوتوو
مۆزەخانە بەدڵخۆشییەکی زۆرەوە
دەرزی لە ئێسک دروستکراوی دایە دەستم
فەرمووی کرد وەرە ناوم
ناودارمکە و کراسێک بدرووە
هەموو شتێکت دەربارەی خۆم پێ دەڵێم
پیاوی هەڵبزڕکاویش

شتەکانی زەمینی پڕ ژیان بەهێزی چاو
دەخوات و دەخواتەوە و دەڕسکێنێ
گیاش بواری گەشە کردنی لێ وەردەگرێ
خۆبەختکەری هەموو شوێنەکانیش دێنە لای
دیوانی ڕەش و سپی ئادەمیزادە
هیچیش لەبیر ناکات
ماڵم هەڵکەوتی بەرزاییەکانی سرووشە
سەرڕێژە لەو درەختانەی
بەروبووم و ئەزموون بەسروشت دەدەن
چراهەڵگر لە پیاسەی زۆر درەوشاوەی
قاچێکی شەپکە بوو
نەیدەتوانی سواری ئەسپ ببێ
بەردەوام نزا بۆ ئەسپ دەبا
ئەی سۆزی هەمیشەیی و فرمێسکی نەمریی ژیان پیرۆزکە
ڕاو هێمنییەکی جوانە
گەرمی قیرِی شەقام پێ داخ ناکات
گۆڕەپانی
وەک دەموچاوی چراهەڵگر ڕووناک و ئارامە
خواوەند تێیدا
خەریکی باڵی خەرتەل خۆشکردنە بۆنەی
بەلەمی ماسیگرانیش ئامادەیە
ئەی کوا
دەگەی بەکوێ

نەخشی کراسی ڕاوکەر
لە ئاسمانی بەئەستێرە وەرگیراوە
سەروەری دەستی پێ کرد
ئاویش بەتینوویێتی دەڵێ گەورەم
بۆنی بخوور بووەتە سەرداری بەهار و نێرگس
لە شەرمان ڕوومەتی پلی دەدا
تاق تاقکەری سەر درەختیش
تەپڵی بۆ ورچ لێدەدا
بەگاڵتەجاڕییەک کە هی دڵی بوو
دووبارەی دەکردەوە
ڕێگاکان چراهەڵگریان جارس و ماندوو کردووە
قاچی شەپکە شوشتن و پۆدرەی ناوێ
دەتوانێ ببێتە هاودەمی کورسی گەڕۆک
مانگەشەو بێ ئەندازە
کانی و حەوز نازفرۆش دەکات
دەچێتە بەری لە چاوەڕوانی دەمێنێتەوە
چۆن جوانی دابەش دەکرێ
قامیشی شەکر کەی پێدەگا
کدولیکە چۆن دەستی کیژی پارچەڵە دەلاوێنێتەوە
نەیژەن چ کاتێک باڵی خەرتەل کون دەکات
شەقام بۆ قبووڵیەتی بێ خەیاڵەکان ببنە بار بەسەریەوە
چراهەڵگر کوڕێکی جێماوی ئاسمانەکانە
زەوی وەری گرت

توانی له ترۆپکی چیای هەست
ببێته بەشێک له ڕۆشنایی
ڕەچەڵەکی بێنەوە ناوی
لەقلەقێک ئاشتی دەروونی خۆی
له ڕووبەری دەمی بوڕکان تۆمار کردووه
تا سنووری کەس لەبیری کەس نییه
بڕوا بەحیکمەتەکانی بەهار بکه و چی دەبێ با ببێ
یەکەم ئارەزوو
دایک
باوک
خوشک
برا
برادەر
نیشتیمان
سروشت
گیانداری ماڵی
تۆڕی چاو
بەهره له باڵندەی گەشبین
فریونەخواردن له ئەژدیهاکوژی گەنده خۆر
وتووێژی بۆنخۆشی بیرەوەری
ئەو خێزانەی بەمردن کەم ناکا
خەیاڵی پاگژ وەک ئاسمانی ساماڵی ناو ڕەز
که میوه پێدەگات

ئەمانه هەر هەموویان و درەخته بەردارەکانی
باخچەی خودا پارێزگاریت دەکەن
خودا جوانیی و ویژدانی ئاسوودەیییه
بەقووڵی بەژیان دەڵێ بەڵێ
ئەرێ هۆ ژیان کێن لەلات
هیچ ناسیاوی منی لێیه
بێمه لات یان لەسەر حەوزو ئاوی
بووک گواستنەوەی قاز و قورینگان ڕێکەوتم دەکەی
تەماشای ئەلبوومی پاڵەوانەکان بکەین
ناسیاوم منداڵەکانیان
دەبنه پیاوی نەبەرد و ڕازنامەی
بیرکردنەوه و بێباکی سیمرخی ون
خواردن بەڕۆنی مامز دەخۆن
قاوەی بەهێل کوتراو مێوان بەخێرهاتن دەکات
گەڕەکەکانی ئاگر هێز بەهانایانەوه دێ
ئاگر بانگ هەڵدەدا
ئەی خەڵکینه زەمبیلەیەک میوەم پێیه
بۆ دابەشکردنی چەند بیانووم پێویسته
له سووڕی سروشتی پێگەیشتنمان گەیشتین
ئەو ئاراستەیەی هەڵەی بەلەمەکانمان دەسڕێتەوه
تێکەڵمان دەکات و وزەیەکی ئەفسانەییمان دەداتێ
ڕێکەوتی ئەژدیهاکوژی گەندەخۆرم کرد
چاوانی لەناو دەموچاوه باینجانییه پڕ گۆشتەکەی

شالاویان دێنا
دەمیشی لەژێر لووتیەوە
وەکو هاشەی ترسناکی لافاو
لە گوێی کیسەڵی خان و مان
کە هێلکەی لە کەنارە نزیکەکان دانابێت
بانگ هەڵدەدات نووسراوەکان هەموو لەناو دەبەم
قەڵەم بۆ ئەهریمەن
ئەی مەلەوانی گەمژە
لافاو ڕووی زەوی سپی هەڵگەڕاندووە
ڕەنگی مردنی داوەتێ
بێڵی ئاژووشتنی بەلەمت
بەبووکە شووشەی منداڵان دەکەوێ
بووکەشووشەی سزادراو
دەمەوێ بێ دەنگیت بدوێنم
ئەرێ چراهەڵگر دەیویست چی بڵێ
هێشتان هیچم نەبیستووە
پێوەندییە یەکگرتووەکانی نێوان زەوی و ئاو
بەسووکی پەپوولە پایزە بەرەو هەوا بەرزبوونەوە
ئەو تارماییەی بوو بەخواوەند
بەخت بەدەرگا تەختەییەکان هەڵدەواسێ
بانگ هەڵدەدات
بەسووکی باڵی ئەو لەقلەقە ڕاکەن
ئاشتی دەروونی خۆی

لە ڕووبەری دەمی بوڕکان تۆمار کردووە
وەک خۆڵەمێشی تەرمێکی بێ وەچە
بەسەر ئەو ئاوە مایەوە
بوار دەدات بۆ پەڕینەوە
پرچی درێژی ئاو گرانی کردبوو
نەیدەهێشت با داو داوی بکات
تا منداڵێک بۆ دەزووی کۆلارەی حەزی بچێتێ
منداڵ کۆلارەی لە ئاسمان بێ
چی داوە لە ڕوونبوونەوەی باڵکۆن
ئاگرم بۆ کردەوە و گەنمەشامی برژاند
گەرمایی درۆی لەگەڵ نەکرد
گەرداو دەنگی هەڵخەڵەتێنەری
بۆ بەردی خز و چرووکی ناو ئاو داوە
مۆسیقا کراسی زەمینە
دڵکرمێ کراسی دەخوات
بەفریش کەللەی منارەی خانەقای دەمامکدار کردووە
لەقلەق بەسەری نەدەمایەوە
ئەو لەقلەقەی ئاشتی دەروونی خۆی
لە ڕووبەری دەمی بوڕکان تۆمار کردووە
خووی داوەتە بەفرە خلیسکێن
زەویش چەشنی ژنێکی هەوەسگەرم
لەبەر باران چاوی خومار ببوون
ئەو شەقامەی دەرمانخانەی

ئێشکگری شاری دەکەوێتە ناو
شەوی لەناو ڕووناکیدا
حەساوەتەوە و مردنیشی لێیە
ئەم شارە هێندە سەرساردە
هەوا لێی ترساوە و بەنارێکی پەخش دەبێت
هێندەش بە بۆسە و گرد و گرێیە
هەوای یەکپارچە هاوارە و فڕینی تێدا سستە
لەسەرساردی و بۆسەی
سروشت ناتوانێ
ڕووەک پەروەردە بکات و کەشیان بناسێ
بەیانییان بەدەم ڕێگای چوونە کار
تەمی ڕۆشن
لە ڕووی ئادەمیزاد
ببێتە ئاونگی مازوو و بۆنی قۆزاخە
لەگەڵ هەتاو تێکگەیشتنیان هەبێت
دەمەو ئێوارە زەوی لە باران دەترسا
بەناو باخچەی سارد و بەتاڵی شار گەڕامەوە
کاتژمێری چاڵمەی دیواری ماڵ
چاوی گەفمان لێ هەڵدێنێ
درەوشانەوە پڕ شۆڕشەکانی کتێبی سوودمەندی
هەرکە دیتت تەقەی لێ بکە و بیکوژە
قسەیەکی لەگەڵ پەیرەوکەرانی
واق وڕماوی هەبوو کردی

تارمایی تەندروستی باشە
شەراب بەقامیش دەخواتەوە
دەموچاوی بەقوماشی کەتان پێچاوەتەوە
هێزی لە تیژی چاوی گورگ وەرگرتووە
جادووش لە مێردەزمەی خنکێنەر
ڕستەیەکی تەواو لەسەر بەردێک
کە زەوی شانازی پێوە دەکات
دەبێتە جەژنی چاو
مردن لەسەر کەوڵی شێر مانا تەباکانی ژیان
لە پۆلی ڕاهێنانی منداڵی زەوی لێک دەداتەوە
هەواڵێک زاری بەختمان هەڵدەدا
بەرزاییەکانی کە پێکەوە بەشداریمان تێیدا کرد
تارمایی لێ بووە خواوەند
ئەی خواوەند
فلچەی ددان شوشتن و جل و پاککردنەوەت ئامادەیە
درەنگانی شەو بکەوە ڕێ
مانگی نیاز باشی بێگەرد
بەئاسمانەوە دادەبەزێتە ماڵەکەت
دەفتەری نۆتەی سروودی سەری ساڵ دەبەشێتەوە
فستق و گۆشتی زۆر کوڵاو دەخوات
خەون و سروشی منداڵی دەگەنە فریای
هەڵەکانی یەکەم ئادەمیزاد دەکاتە تابلۆ
لەگۆشەیەکی دەنووسێت ناسراوی جیهانە

بەیانی دوای ڕۆژباش و گفتۆگۆ خۆشکردن
داوا دەکات دار باوی لە حەوشەت بڕوێنێ
دەربارەی نەریتە گشتییەکان و چۆنیەتی گونجاندنی
ئاقیقی مشتووی خەنجەر و ئەنگوستیلە
کۆمەڵێ سەرنج و تێبینیت بۆ یاداشت دەکات
بەتۆوە دڵی دێتە قسە
چرا هەڵگر
ماچی دەستی دایکی بەقوللە و دواپەنا زانی
لەقلەقیش لە ئەفسانە ئاسمانییەکانەوە
نیشتە سەر منارەی خانەقا
باڵەکانی دایە بەر هێزی خۆرەتاو
نهێنییەکانی لەناو سندووقێک
بەساکاری سپارد
کە کلیل و قفڵی تەنیا ڕازە
ژووری چاوەڕوانکردن کاتژمێری نوستووە
نەیتوانی تێیدا بمێنێتەوە
لە گۆمێک مەلەی کرد کە دڵی زەوییە
باڵهاوێشتنەکانی یاداشت کرد
سڵاوی ئەم لەدانایی بوو
لە پیتەکانی قالینج ئاغا
کە گەشت لێیەوە بووە ئینجانەیەک بیرەوەری
ناکەسبەچە بەوەڵامیان
شمشێریان لە کاتی ڕووخۆشی دا

تۆڕە کراوەکان دەنگیان بەرز کردەوە
دەرگای ئێمە
فەرامۆشییەکی بەخشراو و ژیانێکی تەواوە
چوار خواوەندی ئەفسوون زادە
دەمپاک
فلووتژەن
لەقلەق
چراهەڵگر
هێمنی دەموچاویان گۆڕی
لە ناڕەزاییان کەوتەوە
خەون نوێژە نیازی کرد
مژدەی دا
تارمایی بوون بەخواوەند
ئێمەین لەناو کێڵگەی خێزان دێین و دەچین
بەسرووش و بەهرە دەڵێین جوانی

خەونی مردووان

نیشتیمان کپ تاجی هێزی سروشتی لەسەر نا
ئەشق جما و ئەسپ و گالیسکەی دا هەموومان
بەخۆی و ڕۆژی درەوشاوەی
خەریکە بڕوا بێن سپێدە سەرەتای کاروانکردنە
کاروان سووری ژیانە
ژەنەڕاڵ گوێی لە ئاوازێکی ناسراوی میللی گرت

له کتێبی مێژووی کۆن
مردووەکانی دۆزییەوە
کارتی فریاکەوتنی بەخشی
زەمبیلەی زێڕی لەسەر خوان دانا
چۆکی نوێژی
بۆ یەکەمین قوربانی لە دووگرد خشاند
بینینەوەی خەونی نەمرەکانی کرد
بەسەرەتای ئومێد
چاوەڕوانی خەزێنەی پێغەمبەریشی لە کەس نەکرد
تیپێکی مۆسیقا لە مەشقدایە
گەشتێک لە وچان و بڕوای تەواوی
دەستی پێ کردووە
تاخمێ گۆرانیبێژ پەلەیانە
گۆرانییەکانیان بکەن بە
قاڵبی گوڵگوڵی کورسی ژەنەڕاڵ
دەموچاوی ڕوون و پڕ خوێنی
ئەستێرەی سەر لە ئێوارەیان لێ قبووڵ بکات
بەدڵخۆشییەوە پێدەکەنن
گوێڕایەڵی ئامۆژگارییەکانی داپیرەن
داپیرە پاک و خاوێنەکانی باولیان نهێنی
بانگەوازی یەکەمین کتێبی تێدا پارێزراوە
ئەسپی شۆڕشگێڕ
کار ئاسکی ئازا

نێرگز فرۆشی خەندەدار
ڕەزەوانی بەرهەم ڕسکاو
کە بینییان جاڵجاڵۆکە پەردە و کوللەی
لەسەر مینای کاتژمێری مۆزەخانە هەڵداوە
ماتی و واق وڕماوییان ڕەوییەوە
ڕەوینەوەیان کرد بەسەرەتایەک
لەگەڵ یەک بەسادەیی دوان
باوەڕیان پێک هێنا
بەدڵنیاییەوە تێکەڵ ڕمهاوێژەکان بوون
وریاییەکی ئاشکرا
وەک شازادە بەسەر شەقامەکانەوە
درێژە بەگەڕانیان دەدەن
دەبن بەخاوەنی هەموو زەوی
ژەنەڕاڵ ئەی خواناسی فەرامۆشی
کێیە خاوەنی هەموو زەوی
بارانە شاژنی جوانی
ساقۆیەکی لە پێستی ئاژەڵە کێوی لەبەرە
تا ملی بەزریزە داخستووە
خانمە ژن
قسەت مەبەستمە دەموچاوت گرینگ نییە
ئەی دەموچاو سێبووری و نامەی گەیشتوو
پەنجەکان خەوتوون
پەنجەرەش داوا دەکەن بکرێنەوە

تریسکەی دڵخۆش و بۆنخۆشی سەر دەریا
ئەی بەهەشتی ئارەزووکراو
سەر زەمین پڕ باس و هەرایە
گۆرانی پێ نەماوە هاوار نەبێ
شمشاڵی سفر
شمشاڵی جاو
شمشاڵی باغە
شمشاڵی ئێسک
دوازدە مانگی ساڵ
قیغەی قەلەڕەش و سیرەی باز ناناسێ
بەهاری گەمژە
قومرییەکی ون لە هەر لکێک نیشتەوە
بەماڵی خۆی نەزانی
چووە نزیک هەر ئاوێک
ئاگاداری کردەوە
بای تێنوویەتیت بمخۆرەوە
پەلوپۆم لەناو نەشۆی
پردی تەختە
پردی ئاسن
پردی چیمەنتۆ
پردی جێگیر
پردی گەڕۆک
پردێک بۆ کرانەوەی کتێب

تا لە سەیرانی خێزانیی
بەناو دێڕەکانی بگەڕێنەوە ماڵەکانمان
ماڵەکانی داپیرە پاک و خاوێنەکان
تێیدا دەبن بەسەمەرەیی گوڵ
پاشماوەی خواردن بۆ ئەو ئاژەڵە کێوییانە جێ بهێڵێن
کە پێستیان دەکەین بە
قەمسەڵە
جانتای قوتابخانە
جانتای بچووکی دەستی کیژەکانمان
کاتێ بەبووک دەچن
جانتای کەلوپەلە تایبەتییەکانی کەسایەتیمان
پەنجەوانە
ئەلبوومی وێنە
جزدانی پارە
کیفی چاویلکە
ژنەکانمان دڵەدووی نەمرین
خواوەند خۆویستە نایەوێ بمرێت
هاوارکردن بۆ خۆشییەکی بەردەوام
خۆشییەکی بەردەوام بۆ تۆ
ئەی تریسکەی دڵخۆش و بۆنخۆشی سەر دەریا
لە مەلەوانی ناو ئاوێکی تیژ
بیر لە ماسی ڕووناکبیر کردنەوە
هێلکەی زیندەوەرەکان بترووکێن

ئاگر نهێنییەکانی خۆی ئاشکرا دەکات
زەوی ماوەیەکە فێری ئەو خووە خراپە بووە
نهێنییەکانی خۆی دەشارێتەوە
هاوخوێن لە نێوان
نهێنی ئاشکراکردن و شاردنەوەدا تەواو دەبێن
ئاگر و زەوی فریشکی گوڵەکانیان خست
گوڵەکان سەردانی شوێنە فەرامۆشکراوەکان دوابخەن
ئۆهـ خۆت تەفرە نەداوە
گوێت دانەخستووە
بێوەژنێکی دووگیان
پرسیار لەو کۆرپەیە دەکات
کە منداڵدانی پڕ خوێن و جووڵە و گەمە کردووە
ستایشی چی دەکەیت
ئەمیش وەڵامی ئەوەی داوایە
داستان چۆن دروست دەبێت
خیانەتە هەستەکانت بشێوێنی
قسەیەکە کراوە مەرج نییە حیکمەت بێت
دارستانێک پڵینگەک دەنوێنێ
ڕووبارێک ماسییەک دەنوێنێ
ئاسمانێک کۆترێک دەنوێنێ
ڕێگاییێک ڕێبوارێک دەنوێنێ
زەوی ڕزگارکراو لە لافاو
نەیزانی ستایشیان بکات

یان سەرنجی پەنجەرە بدات
چەند لاپەڕەیەک یاداشت بخاتە ناو جانتاکەیەوە
دروود بۆ ئەو نیشتمانەی منداڵی ژەنەڕاڵی پاراست
پاراستنت پڕ شکۆیە
جوامێر زادەیەکی ئەمبەر و ئەوبەر گەڕاوی کەلکێش
لە جێنشینەکی ڕووبەر گچکەی پرسی
سەرکەوتن بۆ کێیە
ئەی حیکایەت خوانی
دەموچاوی کەمخوێنی زەوی
کە لە گەرمایی هاوینیش گەرمی نابێتەوە
دەموچاوی پڕ دەنگی ئاسمان
کە لە ئارەزووی وەرزەکان
دەنگەکانی بۆشایی کۆ دەکاتەوە
دەموچاوی بەردەوام لە
خەندەی داپیرەی پاک و خاوێن
کە ژیان وەک باڵی باز
لە بەردەمی دەکرێتەوە
دەموچاوی بەردەوام لە
پەستی باپیرەی پیس و پۆخڵ
کە ژیان وەک باڵی قەلەڕەش
لە بەردەمی دادەخرێ
ڕەنگە هێمنەکانی دیمەنی سنووری منداڵیت
وریایان دەکەنەوە ڕیاکار نین

نالەی بەهەشتییەک
بەدبین سوورە لە پیلان
بینینی ژەنەڕاڵی شاد و گەشاوە
بەوشیاری لە شەقامی بیرەوەری هەڵکشاوە
قاز و قورینگ و کەڵە کێوی
پیاسەی لەگەڵ دەکەن
لەسەر دوگمەی ئۆرگۆنیش دادەنیشن
ئەمی لە دوایی جێماو قەڵەمی دەست و پێی شکا
ژەنەڕاڵ گەڕایەوە سەری
دەستی لەسەر ناوچەوانی هەڵبزڕکاوی دانا
بەبەزەیی و دڵنەرمییەوە پێی گوت
هێز بێنەوە بەر خۆت
تۆش دەتوانی گیا بخۆیت
بەڵام گیایەکی کاتی
خەیاڵیش کە بڕوات پێی هێنا
دەبێتە کووپەی پڕ ئاوی مراز
کەلکێشی بوێریی و توانایی
فڕینی داوەتە باڵی باز
دەستەمۆییش توانا و هێزی
فڕینی لە باڵی کۆتر کوشتووە
دیکتاتۆر بەئارەزووی خۆی وانە دەداتە گەردەنکەچ
دواتر لە وانەکەیدا بۆ هەمیشەیی دیلی دەکات
خوانی دیل لەسەر ددانی بەراز تەپڵی جەنگە

خەوتنی منداڵانی دیل جەژنی تێدا نییە
ساڵی منداڵانی دیل جەژنی تێدا نییە
قوتابخانەی منداڵانی دیل
یاری تۆپ تۆپێنی تێدا نییە
ژووری منداڵانی دیل
دەفتەری وێنەی تێدا نییە
دەشێ مۆسیقازانی سروشتخواز
تارمایی خواوەندێک بووبێت
پاشان دار لالەنگی لە دەم ئاوان ڕواندبێت
دروود دەبێتە گومان
گومان پەسەندکراوی دڵ نییە
مردن و ژیان
لە مۆسیقازانی سروشتخواز جێگای بووەتەوە
ئەی بۆچی مۆسیقازانی سروشتخواز
لەناو ڕووناکایی چاوی هەڵۆ نەبێت
هەنگوین و گوڵ خۆی پیشان نادات
ئاسمان شینێکی ڕۆشن و هەتاو خۆشە
گردێک لەناویدا دەستی بەرز کردووەتەوە
هێشتان ڕاسپاردەی ماوە بۆ زەوی
یەکەوڕێ دەچێتە خەڵوەتی ترسناکی شەترەنج
پلانی سەربازی بەلووتبەرزی دەسەپێنێ
بە ئاماژەیەک
ئامادەی هێرشی کتوپڕیان دەکات

شا
وەزیر
پیادە
فیل
ئەسپ
قەڵا
دەڵێن مەیدانی جەنگ ماندووە
لە ماڵی ئومێدەوە ورشەیەک بۆ پشوودان
باڵندەیەکی زێڕ هێلانەی هێنایە ماڵت
منداڵێکی زێڕ کەرەستەکانی گەمەی لە ماڵت پاک کردەوە
دایکێکی زێڕ وەک درەخت لەسەر یەک قاچ لە ماڵت وەستاوە
هەورێکی زێڕ سەرمای لە ماڵت کوشتووە
بمبەخشە ئەی شازادەی ئێستا
شتەکان دووبارە دەبنەوە
لەسەر هەموو درەختەکان باڵندە کوژراوە
لە منارەش حاجی لەقلەق
ڕوخساری فریودەری سبەی
لەسەر مێزی ناقۆڵا
خەونی دەکات بەئاماژەی پڕ سۆز
کەرە و هەنجیر دەخوات
تارماییەکی پەرێشان دەستەکانی دەلەرزین
کەپووی بردە ناو کۆمەڵێک گەلای خەنەیی
ئاماژەی بەوەدا

سەما لە کەللەی بەردیدا مەستی کرد
چی لە کوێ
گوللەی ڕۆشنکەرەوە و گوللەی دووکەڵ
شەوە و دایکی ئاڵ
قەڵغان و دەف
ژەهر و دەرمان
شەمامە و گوژاڵک
پێغەمبەر و فریودەر
وشە و هێڵ
شێوە و شوێن
جوانی یەزدانی و کۆشکی ڕەنگاوڕەنگ
کە تاریکی پەنجەرەکانی ئەشکەنجە دەدات
کافتریای سەر دەریا و زبڵدان
لە بێ بایەخکردنی مەدالیای ئازایی
بەزەیی دایک و ڕقی وەردیان
زستانی توندوتیژ و هاوینی چاو خومار
نازی بەهار و ئومێدی کوژراوی چاوە زەردەکانی پایز
قسە نەستەقەکانی
لەدایکنەبوویەک و زۆربلێیی پەککەوتوویەکی بەدخەون
توانای خۆت بنوێنە ئەی خۆشبەختی
چاوی کورسی ژوورەکەم دەبینێ چ کاتێک
ڕێگاوبانی باڵندان قەرەباڵغ دەبێ و چ دەمێکیش چۆڵ
بەفر شوونپێی برادەرە سەرگەردانەکانمی

کردووە بەمۆزەخانەیەکی بێ بایەخ
کتوپڕ یاری پێ کرا
ببوورن سڕکراو بێدار نەبووەوە
ئەشق مرد
زەردەی هەتاو دواکەوت
غەریبی ئێوارە پاشماوە ئاڵۆزییەکانی لوول دا
شمشێری فڕێدایە ناو کتێبخانەکان
لە ئێوارە دەپاڕێنەوە خەون بەناوی ڕەت بێ
فریشتەی بەخشندە
بووکە شووشە و دەستنووسەکانی سێبووری
بەباڵندەی ڕەنگاوڕەنگ دەسپێرێ
ئەی باڵندە
دانیشتووی ئاسمان دەمودوویان خۆشە و چاکەکارن
ئەو ڕێگایەی دەشبێ بەتۆ
ئەی چیرۆکی ڕووناکییەکانی ئەستێرەی گەورە
سەکۆی ڕسکان و ڕێوڕەسمی
خەڵات دابەشکردنمان باڵەخانەیەکی ئەفسانەییە
دەرگای چوونە ناو پەنجەرەی
تەماشاکردنی پاراون بەسەرنجی خودایی
بای داستانبێژ
زەوی ئاگادارکردنەوە لە سەرچاوە ڕا مەکەن
تۆوی گوڵی پشوودانم هێناوەتە باخچەی شار
ژیان خرۆشا

دیارییە بۆ هەمووتان
باڵندەیەک خەڵوەت و هێلکەی
لەناو لک و پۆپە هەستدارەکانی دانا
بڕوای پێ درا مەترسییەکانی لافاو ڕابگەیەنێ
تیشک ساباتی هاوینی و زستانی بەسەردا بەست
کتێبی هێزو ڕۆشنایی شاقووڵی
باڵندەیەک دەپەرستێ
مۆسیقای ڕۆمانسی
مۆسیقای جەنگ
مۆسیقای ماتەمینی
مۆسیقای هەراو هۆریا
مۆسیقای دڵنیایی
بۆ ئەوەی لە مۆسیقایەکان حاڵی بین
چەند خۆپیشاندانێکی گاڵتەجاڕیمان پێویستە
لە کۆشک دادەبەزین
دەرگای ماڵمان ڕووەو شەقام و باخچەی گشتی دەکەینەوە
هەر هەموومان دەچینە پیاسە
لە پیاسە دەفتەری تێبینی دەردەهێنین
گرینگین یان نا
بە ئۆرگۆنەوە دەکەوین
بەنیمچە بێهۆشییەوە بیرمان دەکەوێتەوە
گرینگ نین
برادەرێکمان بوو فڕی ماڵی لەسەر قەڵا دانا

فیڵێکە لە دەروونی ساویلکەی دەیکات
باڵی بەقەرز وەرگرتووە
دوای سەمایەکی سوور دادەبەزێ
خەون ئەی ڕەنگی ونبووی ناو تابلۆ
دەنگی سۆز بەهێزکە
ساڵ خۆشەو قسەی ناو خەون هێمنە
ئەی خودا وا لێرەم
کێ بوو بانگی کردم

خەونی سروشت

گیانەکان بچووک بوونەوە لەباخچەی گەڕەکە میللییەکان
ڕووەکە چوارەوەرزییەکان لە خۆیانی نزیک کردنەوە
چاوی دا بەرێویان و لە ئێمە شەوقیان دا

خەونی زیندووان

چراهەڵگر لە پیاسەیەک لەگەڵ دەستە برای سەروەریی
حاجی لەقلەقی لێ بووە هێلکەی قەقنەس
لەسەر کارتی ڕەنگاوڕەنگی پۆستە ناسییەوە

خەونی مردووان

قسە نەستەقەکان لە چاوی ژەنەڕاڵ بوون بەتارمایی
نەیتوانی ببێتە گۆرانی ئاهەنگەکانی سەری ساڵ
بوو بەسروودی بۆنەکانی یاقووت لە ئاڵا دەڕژێ

هەولێر ١٩٩٨ – ١٩٩٩

ناوەڕۆک

شیعر بۆ چێژ و جوانی، چێژ و جوانی بۆ هەموومان 7
سزای هەمیشەیی 27
جەنگی پرسیار 61
مەرگی ئاوێنە 97
ڕێزمانی کۆڵانەکان 141
خەونی خودایی 183